

2014 წლის აღბილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია

წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღისა და არჩევნების შედეგითი პერიოდის მონიჭორინების ანგარიში

მე ვიცავ შენს არჩევანს

თითოეული ხმა
მნიშვნელოვანია

ყველგან სადაც არჩევნებია

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების სადამკვირვებლო მისია

წინასაარჩევნო გარემოს, არჩევნების დღისა და არჩევნების შემდგომი პერიოდის მონიტორინგის ანგარიში

(1 აპრილი – 22 ივლისი, 2014 წელი)

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის სადამკვირვებლო მისიის განხორციელება შესაძლებელი გახდა ფონდ „ლია საზოგადოება – საქართველოს“ (OSGF), „ეროვნული წვლილი დემოკრატიისათვის“ (NED), ამერიკელი ხალხის მხარდაჭერით „ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს“ (USAID)-ის დაფინანსებით. ამ ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები ეკუთვნის საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას და შესაძლოა არ გამოხატავდეს დონორი ორგანიზაციების შეხედულებებს.

*12 ნოემბერი
თბილისი, 2014 წელი*

აინყო და დაკაბადონდა
საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში.
ჯ. კახიძის ქ.15 თბილისი 0102 საქართველო
(+995 32) 295 23 53, 293 61 01

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება ან გავრცელება კომერციული მიზნით,
ასოციაციის წერილობითი ნებართვის გარეშე

© 2014, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

ს ა რ ჩ ე ვ ი

1. წინასიტყვაობა	5
2. მოკლე მიმოხილვა	5
3. სადამკვირვებლო მისიის მასშტაბი და მეთოდოლოგია	14
4. საკანონმდებლო ჩარჩო	16
5. უწყებათაშორისი კომისია	18
6. საარჩევნო ადმინისტრაცია	20
7. ამომრჩეველთა სიები	24
8. საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაცია	27
9. წინასაარჩევნო კამპანიის დაფინანსება და სახელმწიფო აუდიტის სამსახური	31
10. წინასაარჩევნო კამპანიის მონიტორინგი	33
10.1. სახელმწიფო რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნებისთვის	33
10.2. ამომრჩევლის მოსყიდვის ფაქტები	35
10.3. სისხლისსამართლებრივი დევნის ფაქტები	35
10.4. მუქარის, ზეწოლისა და ფიზიკური ანგარიშსწორების ფაქტები	38
10.5. წინასაარჩევნო კამპანიაში ხელშეშლის ფაქტები	41
10.6. სამსახურიდან გათავისუფლების ფაქტები	43

11. მედია გარემო	44
12. კენჭისყრის დღე	47
13. არჩევნების შემდგომი პერიოდი	49
14. განმეორებითი კენჭისყრა	54
15. მერების/გამგებლების არჩევნების მეორე ტური	55
16. მეორე ტურის შემდგომ საოლქო საარჩევნო კომისიებში საჩივრების განხილვისა და შედეგების შეჯამების პროცედურების მონიტორინგი	57
17. საარჩევნო დავები და სასამართლოს მიერ საარჩევნო დავებზე მიღებული გადაწყვეტილებების ანალიზი	62
18. რეზიუმე/დასკვნა	66

1. წინასწარმოება

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის (შემდგომში – საია) ერთ-ერთ ძირითად პრიორიტეტულ მიმართულებას ეფუძნებიან, ანგარიშვალდებული და გამჭვირვალე მმართველობის ხელშეწყობა წარმოადგენს. ამ მიზნით, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია დაფუძნებიდან (1994 წელი) დღემდე აქტიურად არის ჩართული საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და ადგილობრივი ორგანოების არჩევნების მონიტორინგის პროცესში.

ორგანიზაციის მიზანს წარმოადგენს საარჩევნო პროცესებისას საარჩევნო კანონმდებლობისა და საერთაშორისოდ დადგენილი დემოკრატიული სტანდარტების დაცვა საარჩევნო ადმინისტრაციის წარმომადგენლების, საარჩევნო სუბიექტებისა და საჯარო მოხელეების მხრიდან. საარჩევნო პერიოდში საიას საქმიანობა არ შემოიფარგლება მხოლოდ დარღვევების გამოვლენით, არამედ, საარჩევნო ადმინისტრაციასა და სასამართლოში საჩივრების წარდგენის გზით, ორგანიზაცია ცდილობს, ხელი შეუწყოს საარჩევნო კანონმდებლობის პროგრესული განმარტების დანერგვას, დამრღვევთა წინააღმდეგ სამართლებრივი ზომების გატარებასა და საარჩევნო დარღვევების შემდგომ პრევენციას.

წინამდებარე ანგარიში მოიცავს 2014 წლის 1 აპრილიდან 22 ივლისის ჩათვლით პერიოდს. მასში ყურადღება გამახვილებულია 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის, არჩევნების დღის, არჩევნების შემდგომ საჩივრების განხილვისა და შედეგების შეჯამების პროცედურებზე,¹ ასევე, განმეორებით არჩევნებზე და მერების/გამგებლების არჩევნების მეორე ტურზე.

2. მოკლე მიმოხილვა

2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნები გაიმართა. ამომრჩეველმა 71 საკრებულოს 2088 დეპუტატი, 12 თვითმმართველი ქალაქის მერი და 59 თვითმმართველი თემის გამგებელი პირდაპირი წესით აირჩია.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების დღედ გამოცხადდა 15 ივნისი – საქართველოს პრეზიდენტის 10 აპრილის №10/04/02 განკარგულებით და პრემიერ-მინისტრის კონტრასიგნაციით.

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებთან შედარებით, 2014 წლის არჩევნების პერიოდში ნაკლები იყო საარჩევნო კანონმდებლობის სხვადასხვა ტიპის დარღვევები, მათ შორის ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენების შემთხვევები, ამომრჩევლის მოსყიდვის, პოლიტიკური აქტივისტების დაკავების ფაქტები. თუმცა, 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებთან შედარებით, პრობლემები 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების პერიოდში გაცილებით მეტი იყო.²

¹ წინასაარჩევნო პროცესების დაკვირვება საიამ 2014 წლის 1 აპრილიდან დაიწყო და წინასაარჩევნო გარემო არჩევნების წინ ორჯერ, 20 მაისსა და 11 ივნისს ორ შუალედურ ანგარიშში შეაფასა. <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf> და <http://gyla.ge/geo/news?info=2160>

² <http://gyla.ge/geo/news?info=2170>

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ინფორმაციით, არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით, თავდაპირველად დარეგისტრირდა 101 მერობის, 262 გამგებლობის და 21 574 საკრებულოს წევრობის კანდიდატი,³ მათ შორის 1220 დამოუკიდებელი კანდიდატი, თუმცა, შემდგომ, პირადი განცხადების საფუძველზე, არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა 600-ზე მეტმა კანდიდატმა.⁴ საბოლოოდ, კანდიდატურების მოხსნის შემდეგ, არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო 20-მა პოლიტიკურმა პარტიამ, 4-მა საარჩევნო ბლოკმა და 821-მა საინიციატივო ჯგუფმა.⁵

საიამ საარჩევნო პროცესებზე დაკვირვება 2014 წლის 1 აპრილიდან 22 ივლისის ჩათვლით განახორციელა და დააკვირდა როგორც 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდს, არჩევნების დღესა და არჩევნების შემდგომ პერიოდს, ასევე, განმეორებით არჩევნებს და მერების/გამგებლების არჩევნების მეორე ტურს.⁶

15 ივნისის არჩევნების წინასაარჩევნო პროცესებს საია თბილისსა და საქართველოს 9 რეგიონში 20-მდე მონიტორის მეშვეობით დააკვირდა. დაფიქსირებული სავარაუდო დარღვევების შესახებ ინფორმაცია საიამ როგორც ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას, ასევე თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორის კომისიას, ცალკეულ შემთხვევებში კი, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურსა და საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულ კომისი-

³ პარტიული საკრებულო - 13 879, მაჟორიტარი პარტიული სია - 6475, დამოუკიდებელი კანდიდატი - 1220.

⁴ ცესკოს 2014 წლის 21 აგვისტოს №02-04/1792 პასუხი. მაჟორიტარული სიით წარდგენილმა 481-მა, პროპორციული სიით წარდგენილმა 223-მა და მერობის 3-მა და გამგებლობის 5-მა კანდიდატმა. მაჟორიტარული სიით წარდგენილი კანდიდატებიდან არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა პოლიტიკური პარტიების მიერ წარდგენილმა 208 და საინიციატივო ჯგუფების მიერ წარდგენილმა 273-მა კანდიდატმა.

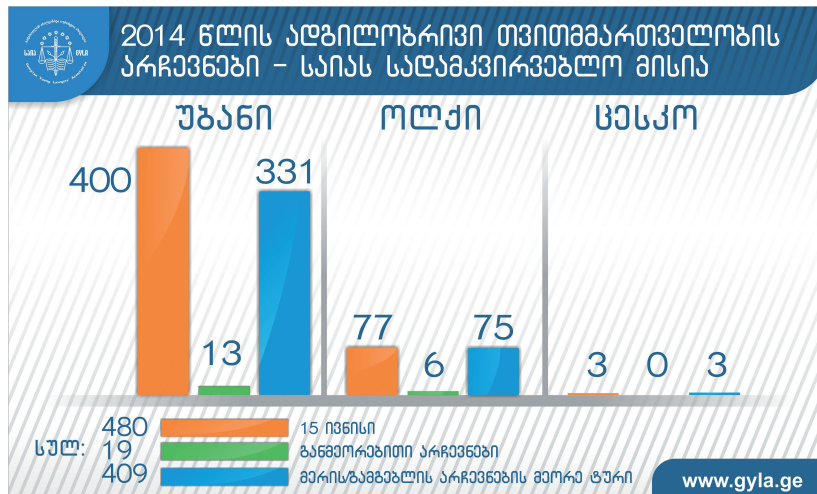
⁵ <http://www.cesko.ge/uploads/other/29/29027.pdf>

⁶ წინასაარჩევნო პროცესების დაკვირვება საიამ 2014 წლის 1 აპრილიდან დაიწყო და წინასაარჩევნო გარემო არჩევნების წინ ორჯერ, 20 მაისსა და 11 ივნისს ორ შუალედურ ანგარიშში შეაფასა. <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf> და <http://gyla.ge/geo/news?info=2160>

ასაც მიაწოდა.⁷ კენჭისყრის დღეს საიამ დაკვირვება საქართველოს 10 რეგიონის 40 საარჩევნო ოლქში 500-მდე დამკვირვებლის მეშვეობით განხორციელა.⁸

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე საარჩევნო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად საარჩევნო სისტემის, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების, კენჭისყრის პროცედურების, მედია გაშუქების და სხვა საკითხები შეიცვალა. კანონმდებლობაში შესული ცვლილებების თანახმად, არსებული თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობა 5-დან 12-მდე გაიზარდა; გადაწყდა თვითმმართველ ქალაქებში მერების, ხოლო თვითმმართველ თემებში გამგებლების პირდაპირი წესით არჩევა; შემოღებულ იქნა (50%+1) ბარიერი მერებისა და გამგებლების ასარჩევად; საკრებულოს არჩევნებში დაწესდა 4%-იანი ბარიერი და მოხდა მისი გათანაბრება მთელი ქვეყნის მასშტაბით; ცვლილებები შევიდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში და ის ნორმა, რომელიც არჩევნების შემდეგ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში დასაქმებული საჯარო მოსამსახურეების თანამდებობიდან დათხოვნას ითვალისწინებდა, გაუქმდა.⁹ კანონმდებლობაში განხორციელებული მთელი რიგი ცვლილებების მიუხედავად, საარჩევნო კანონმდებლობა არსებითად არ გაუმჯობესებულა.

თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორისი კომისია დაგვიანებით, მხოლოდ 2014 წლის 3 აპრილს შეიქმნა. კომისია, დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, დეტალურად განიხილავდა მის წინაშე წარდგენილ განცხადებებს, ისმენდა ინფორმაციას რეაგირების თაობაზე უფლებამოსილ უწყე-

⁷ კონკრეტული ფაქტები იხ. დანართი 1.

⁸ 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების მიმდინარეობას საია თბილისის 10 ოლქში, ასევე ბათუმში, ქობულეთში, ხელვაჩაურში, ხულოში, ქუთაისში, წყალტუბოში, თერჯოლაში, ხონში, ამბროლაურში, ოზურგეთში, ლანჩხუთში, ჩოხატაურში, ზუგდიდში, წალენჯიხაში, ხობში, გორში, ქარელში, კასპში, ხაშურში, ახალციხეში, ადიგენში, ასპინძაში, რუსთავში, მარნეულში, ბოლნისში, გარდაბანში, თელავში, სიღნაღში, ანმეტასა და დუშეთში ახორციელებდა.

⁹ ეს არა მხოლოდ საჯარო მოხელეებზე სერიოზულ ზეწოლად და საარჩევნო პროცესებში მათი იძულებით ჩაბმის მცდელობად აღიქმებოდა, არამედ პირდაპირ არღვევდა საქართველოს კონსტიტუციას და საჯარო სექტორში დასაქმებული პირების შრომით უფლებებს. 2014 წლის მაისში მმართველი უმრავლესობის წევრების მიერ პარლამენტში ინიცირებული იქნა კანონპროექტი, რომლის შედეგად, გაუქმდა სადავო ნორმა. <http://gyla.ge/geo/news?info=1992> და <http://gyla.ge/geo/news?info=2114> 14 მაისი, 2014 წელი.

ბათა წარმომადგენლებისგან და შესაბამის რეკომენდაციებს იღებდა. საანგარიშო პერიოდში კომისიამ 12 რეკომენდაცია გამოსცა, მათ შორის რეკომენდაციები, რომლებიც ხელისუფლების მიერ გამოცხადებული მორატორიუმის პირობების შესრულებასა და წინასაარჩევნო პერიოდში თანაბარი საარჩევნო გარემოს უზრუნველყოფას ემსახურებოდა.

საარჩევნო ადმინისტრაცია მომზადებული შეხვდა წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებას. კერძოდ, განახორციელა ერთგვარი ინოვაციური პროექტები საარჩევნო პროცესში ჩართულ პირებთან კომუნიკაციისა და ამომრჩეველთა ინფორმირების მიზნით. ცესკომ, 2014 წელს ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის არსებული მონაცემების საფუძველზე, გენდერული სტატისტიკა წარმოადგინა. საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებამდე ცესკოს თავმჯდომარემ ღია წერილით მიმართა საოლქო საარჩევნო კომისიებს და საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებისას მაქსიმალური პასუხისმგებლობისა და პროფესიონალიზმის გამოჩენა სთხოვა.¹⁰ იმ ოლქებში, სადაც საია დაკვირვებას ახორციელებდა, პროცესები, ძირითადად, კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარიმართა.¹¹ თუმცა, გამოიკვეთა ტენდენციები, რომლებსაც არჩევნების დღეს შესაძლოა უარყოფითი ზეგავლენა მოეხდინა საარჩევნო ადმინისტრაციის მიუკერძოებელ და ობიექტურ საქმიანობაზე.

წინასაარჩევნო პერიოდში ცესკომ საიას მიერ წარდგენილ საჩივართა უმრავლესობა დააკმაყოფილა.¹² წინასაარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებულ ინფორმაციას ცესკო განიხილავდა არა მხოლოდ წარდგენილი საჩივრების საფუძველზე, არამედ საკუთარი ინიციატივითაც, რაც პოზიტიურად უნდა შეფასდეს. თუმცა, საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაციისას, თითქმის იდენტურ საქმეებზე ცესკომ ორმაგი სტანდარტით იხელმძღვანელა და საარჩევნო კოდექსის ბუნდოვანება, რომელიც გამგებლობისა და მერობის კანდიდატებისთვის ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების ცენზს აწესებს, ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების კანდიდატთა საწინააღმდეგოდ და სახელისუფლებო პოლიტიკური გაერთიანების სასარგებლოდ განმარტა.¹³ კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო პარტიული სიების გაუქმების პრევენციის მიზნით, ცესკომ სპეციალური დადგენილება მიიღო და განსაზღვრა, საარჩევნო კოდექსით დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები რაოდენობის საფუძველზე, რა შემთხვევაში გაუქმდებოდა პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაცია.¹⁴

2014 წლის აპრილში ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფისათვის მერის/გამგებლის კანდიდატის წარდგ-

¹⁰ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gia-werili-saolqo-saarchevno-komisiebs.page>

¹¹ 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის პირველი შუალედური ანგარიში <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

¹² საანგარიშო პერიოდში საარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით, საიამ საარჩევნო ადმინისტრაციაში 5 განცხადება წარადგინა: ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში - 4, ხოლო ოზურგეთის საოლქო საარჩევნო კომისიაში - 1. საარჩევნო ადმინისტრაციებმა საიას 4 განცხადება დააკმაყოფილეს. 1 განცხადებაზე გვეთქვა უარი, რომელიც 28 მაისს ქუთაისის მერის მოადგილის მიერ უკანონო აგიტაციისა და ქუთაისის მერიის მიერ სავარაუდოდ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებას შეეხებოდა.

¹³ <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

¹⁴ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება №31/2014 2014 წლის 3 ივნისი. https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2362713&lang=ge

ენის აკრძალვა საიამ და „სამართლიანმა არჩევნებმა“ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაასაჩივრეს. მოსარჩელებმა საარჩევნო კოდექსის იმ ნორმების არაკონსტიტუციურად ცნობა მოითხოვეს, რომლებიც მხოლოდ პარტიას და საარჩევნო ბლოკს აძლევს უფლებას, მერობის და გამგებლობის კანდიდატები წარედგინა.

კანონში შესული ცვლილებების თანახმად, აღარ მოხდა ამომრჩეველთა ბიომეტრიული რეგისტრაცია, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. აღნიშნულის ნაცვლად, სახელმწიფო სერვისების სააგენტომ მის ბაზაში არსებული სურათები შეადარა და გაორებული გაასწორა. შედეგად, **3 271 შემთხვევაში გაორება** აღმოიფხვრა.¹⁵ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ინფორმაციით, სამოქალაქო რეესტრის ელექტრონულ ბაზებში, მთლიანობაში, გასწორდა მოქალაქის მონაცემებზე არასწორად მიბმული **90 787** ფოტოსურათი. განსხვავებით საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნებისგან, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე მნიშვნელოვნად შემცირდა სპეცუბნების რაოდენობა, რაც პოზიტიურად უნდა შეფასდეს.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინფორმაციით, არჩევნების დროს საარჩევნო სუბიექტების მიერ, ჯამურად, გაწეული იყო 11, 860, 771 ლარის ხარჯი,¹⁶ შემოწირულების სახით კი, მიღებულ იქნა ჯამში 6 578 822 ლარი.¹⁷ მათ შორის, ყველაზე მეტი შემოწირულება და ყველაზე მეტი ხარჯი მმართველ საარჩევნო ბლოკს დაუფიქსირდა. აღსანიშნავია, რომ 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის სახელმწიფო აუდიტის სამსახურთან არასამთავრობო ორგანიზაციებით დაკომპლექტებული საკონსულტაციო კომისია შეიქმნა, რომელიც სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ წარმოდგენილ ინფორმაციას იხილავდა მონიტორინგის მანდატის ფარგლებში პოლიტიკური დაფინანსების მარეგულირებელი წესების აღსრულების შესახებ, მათ შორის, ინფორმაციას პოლიტიკური დაფინანსების რეგულაციების შესაძლო დარღვევის თაობაზე. საია აღნიშნული კომისიის წევრი გახდა და მის მუშაობაში აქტიურად ჩაერთო. უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულ პერიოდში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურისთვის ერთ-ერთ პრობლემურ საკითხად იქცა დამოუკიდებელი კანდიდატების ინფორმირება და მათ მიერ აუდიტის სამსახურში ინფორმაციის წარმოდგენა. ვინაიდან დამოუკიდებელი კანდიდატებისათვის საარჩევნო კანონმდებლობის ნიუანსები სიახლეს წარმოადგენდა, პირველ ეტაპზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა კანდიდატები არ დააჯარიმა და ინფორმაციის წარმოდგენისთვის დამატებითი ვადა მისცა.

საანგარიშო პერიოდში საიას მონიტორებმა საჯარო მოხელეთა მხრიდან სავარაუდოდ აგიტაციის წესების დარღვევის **5**, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების **4**, ამომრჩევლის მოსყიდვის **1**, სისხლისსამართლებრივი დევნის **10**,¹⁸ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შეფარდების **18**, ფიზიკური ანგარიშს-

¹⁵ <http://www.justice.gov.ge/News/Detail?newsId=4567>

¹⁶ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 6 318 735 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 2 435 792 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა - 796 431 ლარი.

¹⁷ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 5 266 701 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 299 383 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა - 335 802 ლარი.

¹⁸ აღნიშნულ საქმეებზე, საიას მონიტორების ინფორმაციით, ჩნდებოდა გარკვეული კითხვები, ხომ არ უკავშირდებოდა სისხლის-სამართლებრივი დევნის დაწყება ბრალდებულ პირთა პოლიტიკურ აქტივობას.

წორების 14, წინასაარჩევნო შეხვედრების განხორციელებაში ხელშეშლის 20, ჟურნალისტების მიერ პროფესიული საქმიანობის განხორციელებაში უკანონოდ ხელშეშლის 3¹⁹ და ჟურნალისტზე ზეწოლის 1 ფაქტი,²⁰ სააგიტაციო მასალების გავრცელებისათვის ხელშეშლის 6 და სამსახურიდან გათავისუფლების 11 ფაქტი დააფიქსირეს. საარჩევნო დარღვევებზე რეაგირებისა და მათი პრევენციის მიზნით, საიამ უწყებათაშორის კომისიაში 14, საარჩევნო ადმინისტრაციაში 5, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურში 3, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულ კომისიაში 1, სამართალდამცავ ორგანოებში 2 განცხადება წარადგინა.²¹

წინასაარჩევნო პერიოდი – აღნიშნულ პერიოდში მოქმედი გამგებლების/მერების მიერ სამსახურებრივი ვალდებულების შესრულებისას აგიტაციის განევის ფაქტები გამოვლინდა. დაფიქსირდა არაერთი შემთხვევა, როდესაც მუნიციპალიტეტის გამგებელი თუ თვითმმართველი ქალაქის მერი წინასაარჩევნო კამპანიას ფაქტობრივად გამგებლის/მერის პოსტიდან ახორციელებდნენ.²² ასევე, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, გახშირდა სხვადასხვა პროექტის ინიცირების ფაქტები, რომელთა დაწყება წინასაარჩევნო პერიოდს დაემთხვა. ინიციატივები სოციალურ ხასიათს ატარებდა და, ძირითადად, მოსახლეობის ფართო მასებზე იყო გათვლილი.²³ 14 აპრილს, ანუ წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დაწყებამდე ცოტა ხნით ადრე, რამდენიმე ადგილობრივი ბიუჯეტი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. ამ შემთხვევაში კანონი არ დარღვეულა, თუმცა, საბიუჯეტო თანხების სავარაუდოდ საარჩევნო მიზნებისათვის გამოყენების რისკი შეიქმნა.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებისთანავე, ხელისუფლებამ საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა. მორატორიუმის გამოცხადებამდე, ანუ 2014 წლის 14 აპრილამდე, საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარებულ იქნა, დაკითხა ან ბრალი წარედგინა არაერთ პირს, რომლებიც აქტიურ პარტიულ საქმიანობას ეწეოდნენ.²⁴ აღნიშნული პირები, ძირითადად, პოლიტიკურ გაერთიანება „ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას“ წარმოადგენდნენ და, პარტიის განცხადებით, ისინი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში პარტიის კანდიდატები უნდა ყოფილიყვნენ.

მორატორიუმის გამოცხადების შემდეგ პოლიტიკურად აქტიური პირების საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარების, დაკითხვის ან ბრალის წაყენების შემთხვევები მინიმუმამდე იქნა დაყვანილი, თუმცა, აღნიშნუ-

¹⁹ <http://gyla.ge/geo/news?info=2145>; <http://gyla.ge/uploads/4.PDF>;

²⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2153>

²¹ 1) ქუთაისის საკრებულოს დამოუკიდებელი კანდიდატის მიერ მოქალაქეებისათვის საჩუქრების დარიგების ფაქტზე; 2) 12 მაისს გორში პრემიერთან შეხვედრაზე შიდა ქართლის მუნიციპალიტეტებიდან ადგილობრივი თვითმმართველობის თანამშრომელთა ტრანსპორტით გადაადგილების ხარჯებთან დაკავშირებით; 3) 15 ივნისს საარჩევნო უბნებთან მყოფ პირთა საქმიანობის ხარჯებთან დაკავშირებით, რომლებიც უბანზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვას აწარმოებდნენ.

²² ბათუმის მერი, გურჯაანისა და წყალტუბოს გამგებლები, ჩოხატაურის გამგებლის მოადგილე და სხვები.

²³ მაგალითად, მნიშვნელოვანი ზრდა შეეხო ქუთაისისა და ბათუმის ბიუჯეტებს. რამდენიმე მილიონი ლარით გაიზარდა ორივე ქალაქის ბიუჯეტი: ბათუმის ბიუჯეტი – დაახლოებით 10 მილიონამდე ლარით, ხოლო ქუთაისის ბიუჯეტი – 2 მილიონზე მეტი ლარით. საიას ინფორმაციით, ეს თანხები, ძირითადად, ინფრასტრუქტურულ პროექტებსა და სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებზე გაიწერა.

²⁴ <http://gyla.ge/geo/news?info=2050>

ლი კატეგორიის პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის ცალკეული შემთხვევები მაინც დაფიქსირდა, რაც სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან გადაუდებელი აუცილებლობით იყო ახსნილი.

წინასაარჩევნო პერიოდში არაერთი ინფორმაცია გავრცელდა, რომლის მიხედვითაც, სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიისა თუ საარჩევნო ბლოკის კანდიდატები არჩევნებში მონაწილეობაზე უარს, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად ამბობდნენ და საკუთარ კანდიდატურას რეგისტრაციიდან ხსნიდნენ. ასეთ ფაქტებზე ოპოზიციური პარტიები საუბრობდნენ და არასამთავრობო ორგანიზაციებს შესაბამის ინფორმაციას გვანოდებდნენ.²⁵ ჩვენი ინფორმაციით, 2 ივნისის მდგომარეობით, 9 რეგიონის 15 ოლქში 6 ოპოზიციური პარტიის 50-მდე კანდიდატმა, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად მოხსნა კანდიდატურა.²⁶ ოფიციალური ინფორმაციით, პროკურატურამ საარჩევნო სუბიექტების მიმართ განხორციელებული შესაძლო ზენოლის 80 ფაქტი გამოიკვლია, გამოკითხა 100-ზე მეტი პირი.²⁷ აქედან, გამოძიება დაიწყო 4 ფაქტზე.²⁸

წინასაარჩევნო პერიოდში პოლიტიკურად აქტიურ პირთა მიმართ ფიზიკური თავდასხმისა და მათ მიმართ ანგარიშსწორების ფაქტები დაფიქსირდა. დაზარალებულები მათ მიმართ ფიზიკურ ანგარიშსწორებას პოლიტიკურ საქმიანობას უკავშირებდნენ.²⁹ ასევე, დაფიქსირდა წინასაარჩევნო კამპანიის განხორციელების ხელშეშლის არაერთი ფაქტი, რომელსაც, ძირითადად, ადგილი ჰქონდა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინააღმდეგ. მთელ რიგ შემთხვევებში, ხელშეშლის ფაქტები გაცდა სიტყვიერ დაპირისპირებას და ფიზიკური დაპირისპირების სახე შეიძინა.

წინასაარჩევნო პერიოდში სააგიტაციო მასალების გავრცელებისათვის ხელშეშლის თაობაზე საუბრობდნენ საარჩევნო სუბიექტები როგორც დედაქალაქში, ასევე რეგიონებში.³⁰ ძირითადად ადგილი ჰქონდა წინასაარჩევნო პლაკატების ჩამოხევის, დაზიანებას, ასევე, კანდიდატების პლაკატებზე სხვა კანდიდატების

²⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2131> საიამ, პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად, 30 მაისს და 2 ივნისს განცხადება გაავრცელა, რომლითაც მოუწოდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს და მთავარ პროკურატურას, დაინტერესებულიყვნენ აღნიშნული ფაქტებით და აღეკვეთათ საარჩევნო სუბიექტებსა თუ პარტიების აქტივისტებზე ყოველგვარი ზენოლა; უწყებათაშორის კომისიას – შეესწავლა კანდიდატებზე სავარაუდო ზენოლის ფაქტები და შესაბამისი რეკომენდაციებით მიემართა სამართალდამცავი და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისათვის; ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეებს – არ გადაემეტებინათ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილებისთვის, რასაც შესაძლოა მათი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაყენება გამოენჯია; პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლებს – ყველა მსგავს შემთხვევაში, მიემართათ სამართალდამცავი ორგანოებისათვის, მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მეშვეობით ინფორმაცია საზოგადოებისათვის მიეწოდებინათ.

²⁶ <http://gyla.ge/geo/news?page=6>

²⁷ http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=501 – „პოლიტიკური პარტიების და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ მოწოდებული, აგრეთვე, მედიასაშუალებებით გავრცელებული ინფორმაციის ნამდვილობის გადამოწმების მიზნით გამოიკითხა 100-ზე მეტი პირი“.

²⁸ http://pog.gov.ge/geo/news?info_id=501

²⁹ დეტალური ინფორმაციისთვის იხილეთ დანართი 2 - ფიზიკური თავდასხმისა და ანგარიშსწორების ფაქტები.

³⁰ მაგალითად, თბილისის მერიის ინფორმაციით დედაქალაქში 2014 წლის 20 მაისიდან 13 ივნისის ჩათვლით საარჩევნო სუბიექტების მიმართ სულ შედგა 97 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი, რომლებიც სასამართლოს რეაგირებისათვის გადაეგზავნა. 22.08.2014 №11/14220759-17 ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული საქალაქო სამსახური. დეტალური ინფორმაცია იხილეთ დანართი 4-ში.

პლაკატების ზემოდან გადაკვრას. ცალკეული საარჩევნო სუბიექტები პრეტენზიებს გამოთქვამდნენ იმასთან დაკავშირებით, რომ მათ არ გამოეყოთ შესაბამისი სივრცე პლაკატების გასაკრავად.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე დაფიქსირდება შემთხვევები, როცა ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები სამსახურიდან იმ პირებს ათავისუფლებდნენ, რომლებიც, ძირითადად, ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებად მოიაზრებოდნენ.

წინასაარჩევნო პერიოდში და არჩევნების დღეს მედია ძირითადად თავისუფალი იყო საარჩევნო კამპანიის გაშუქებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ჟურნალისტის პროფესიული საქმიანობისათვის უკანონოდ ხელშეშლის რამდენიმე შემთხვევა დაფიქსირდა, ჟურნალისტებისათვის საარჩევნო საკითხების გაშუქებაში ხელშეშლას არ ჰქონია მასშტაბური ან სისტემატური ხასიათი. საარჩევნო პერიოდში ადგილი ჰქონდა მაღალი თანამდებობის პირების მიერ მედიის/ჟურნალისტების საჯარო კრიტიკის არაერთ შემთხვევას.

კენჭისყრის დღე – მიუხედავად გარკვეული დარღვევებისა, კენჭისყრის პროცესი ძირითადად მშვიდ ვითარებაში წარიმართა. ამომრჩეველს ნების თავისუფლად გამოვლენის შესაძლებლობა ჰქონდა. საარჩევნო ადმინისტრაცია, უმრავლეს შემთხვევაში, ადეკვატურად რეაგირებდა საიას დამკვირვებლების მიერ მიცემულ შენიშვნებზე და ასწორებდა საარჩევნო კანონმდებლობის პროცედურულ დარღვევებს. მნიშვნელოვან დარღვევებს მასშტაბური ხასიათი არ ჰქონია: განსაკუთრებით უხეში დარღვევები დაფიქსირდა: მარტვილის №16 (გაიტაცეს ბიულეტენები), ზუგდიდის №32 (ჩაიშალა ხმის მიცემა), ხონის №22 (უზნის დარბევა), ხონის №19 უზნებზე (კენჭისყრის შენობაში შეჭრისა და კარის შემტვრევის მცდელობა), ასევე, თელავის №14 უბანზე (ხელმოწერების გაყალბება), სამგორის №32 და ხულოს №27 უბანებზე (მუქარა დამკვირვებელზე). რამდენიმე უბანზე, მნიშვნელოვანი დარღვევების გამო, 29 ივნისს განმეორებითი არჩევნები ჩატარდა.³¹

15 ივნისის არჩევნების დღეს საიას დამკვირვებლებმა **150** საჩივარი წარადგინეს და **127** შენიშვნა დააფიქსირეს ჩანაწერთა წიგნში, განმეორებითი არჩევნების დღეს – **2** საჩივარი და **8** შენიშვნა, ხოლო მეორე/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურზე – **43** საჩივარი და **34** შენიშვნა.

³¹ იხ. განმეორებითი არჩევნების თავი.

2014 წლის 12 ივლისს, პირველად, ქვეყანაში მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტური დაინიშნა.³² მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტური ჩატარდა იმ ოლქებში, სადაც 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების შედეგად, არჩევნებში მონაწილე სუბიექტებმა მერის/გამგებლის არჩევისთვის დაწესებული (50%+1) ბარიერი ვერ გადალახეს.

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია არჩევნების მეორე ტურს **თბილისსა და 13 საარჩევნო ოლქში** დააკვირდა.³³

საიას დამკვირვებლების ინფორმაციით, მთელ რიგ შემთხვევებში, როგორც თბილისში, ასევე რეგიონებში, საარჩევნო უბნების მიმდებარე ტერიტორიაზე იმყოფებოდნენ საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლები, რომლებიც უბანზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვას აწარმოებდნენ.³⁴ საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლები ასევე უზრუნველყოფდნენ უბნებზე დამკვირვებელთა ტრანსპორტირებას. ცალკეულ შემთხვევებში, უბნების მიმდებარე ტერიტორიაზე საარჩევნო სუბიექტების მხარდამჭერებს შორის ფიზიკური და სიტყვიერი დაპირისპირების ფაქტებიც დაფიქსირდა.

არჩევნების შემდგომი პერიოდი – კენჭისყრის დღის შემდგომ გამოვლინდა, რომ მთელ რიგ უბნებზე კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელ ოქმებში ბალანსი არ დგებოდა, მაღალი იყო ბათილად ცნობილი საარჩევნო ბიულეტენების საერთო რაოდენობა, მთელ რიგ შემთხვევებში, შემაჯამებული ოქმები იყო გადასწორებული ან არასწორად შევსებული, არ ახლდა შესწორების ოქმები.

2014 წლის 15 ივნისის არჩევნების დღის შემდგომ საიას დამკვირვებლებმა **214** საჩივარი წარადგინეს შემდგომ საარჩევნო კომისიებში, რომელთაგან **70** საჩივარი სრულად, **61** კი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. პირველი ინსტანციის სასამართლოებში წარდგენილი **45** სასარჩელო განცხადებიდან, **1** სარჩელი სრულად, **17** კი – ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; სააპელაციო სასამართლოებში წარდგენილი **16** სარჩელიდან კი, **1** სრულად და **2** ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა.

ასევე, მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის შემდგომ პერიოდში შემდგომ საარჩევნო კომისიებში წარდგენილი **46** საჩივრიდან **39** სრულად და **3** ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. სასამართლოებში წარდგენილი **2** სარჩელიდან **1** სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა.

³² საქართველოს კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების მიხედვით, 12 თვითმმართველ ქალაქსა და 59 თვითმმართველ თემში პირდაპირი წესით მერებისა და გამგებლების არჩევა მონაწილეთა აბსოლუტური უმრავლესობით განხორციელდა.

³³ საიას დამკვირვებლები თბილისის 10 ოლქისა და ბათუმის, ქობულეთის, თერჯოლის, ხონის, ბაღდათის, ტყიბულის, ოზურგეთის, მარტვილის, გორის, რუსთავის, თელავის, ყვარელის, მცხეთის ოლქების საარჩევნო უბნებზე ახორციელებდნენ დაკვირვებას.

³⁴ უბანზე მისული ამომრჩევლის აღრიცხვა კანონით პირდაპირ აკრძალული არ არის, თუმცა, მსგავსი ფაქტები შესაძლებელია წარმოადგენდეს ამომრჩევლის ნების არაპირდაპირ კონტროლს. ამომრჩეველს კანონმდებლობით აქვს უფლება, ყოველგვარი პირდაპირი თუ ირიბი გავლენისგან თავისუფალ გარემოში თავად გადაწყვიტოს, თუ ვის მისცეს ხმა, ან საერთოდ მიიღოს თუ არა არჩევნებში მონაწილეობა. აღნიშნულ პრობლემას საია წლების განმავლობაში აფიქსირებდა და იმედს ვიტოვებთ, რომ საარჩევნო რეფორმის ჩრილში, სხვა პრობლემურ საკითხებთან ერთად, ამ თემაზეც იქნება მსჯელობა და მომდევნო არჩევნებისთვის სათანადო საკანონმდებლო ცვლილებები განხორციელდება.

3. მონიტორინგის მასშტაბი და მეთოდოლოგია

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების **წინასაარჩევნო პროცესების დაკვირვებას** ცენტრალური და რვა რეგიონული ოფისის მეშვეობით საქართველოს 9 რეგიონში: აჭარაში, გურიაში, იმერეთში, შიდა ქართლში, ქვემო ქართლში, კახეთში, სამეგრელოში, სამცხე-ჯავახეთში, მცხეთა-მთიანეთსა და თბილისში **20-მდე მონიტორის** მეშვეობით ახორციელებდა.

საიას მონიტორები ინფორმაციას სხვადასხვა წყაროდან მოიპოვებდნენ, მათ შორის, საჯარო დაწესებულებებიდან საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვნის საშუალებით, ასევე, მასმედიით გავრცელებული ინფორმაციის მონიტორინგის გზით.³⁵ ხშირად მოქალაქეები, პოლიტიკური პარტიის წევრები საიას მონიტორებს თავად ანოდებდნენ ინფორმაციას მათ მიერ დაფიქსირებული დარღვევების შესახებ. ინფორმაციის მიღების შემდგომ საიას დამკვირვებლები თითოეულ შემთხვევას უშუალოდ განმცხადებლებთან ამონებდნენ და, საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამის სამართლებრივ დახმარებას უწევდნენ.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებს საიას მონიტორინგს უწევდა გამოცდილი დამკვირვებლების, კერძოდ, „დამკვირვებელთა ლიგის“³⁶ მეშვეობით და ნებისმიერ დარღვევაზე სათანადოდ რეაგირებდა. „დამკვირვებელთა ლიგა“ მუშაობდა როგორც დარღვევების პრევენციის, ისე, დარღვევების აღმოფხვრის მიმართულებით.

³⁵ ცენტრალური და რეგიონული პრესა, ნაციონალური და რეგიონული მაუწყებლები, ინტერნეტ-გამოცემები.

³⁶ 2014 წლის 13 ივნისს საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ „დამკვირვებელთა ლიგის“ პრეზენტაცია გამართა. „დამკვირვებელთა ლიგის“ უმთავრესი მიზანია საიას გამოცდილი დამკვირვებლების აქტიური ჩართვა საარჩევნო და ადგილობრივი თვითმმართველობის რეფორმაში და საზოგადოების ახალგაზრდა ნაწილის მიერ საკუთარი პოზიციის დაფიქსირება. ამასთან, გამოცდილი დამკვირვებლების გუნდი მუდმივ რეჟიმში განახორციელებს საგანმანათლებლო აქტივობებს, რათა 2016, 2017 და 2018 წლების არჩევნებისთვის შეიქმნას საარჩევნო ანალიტიკოსთა გუნდი, რომელიც უფრო სიღრმისეულად დააკვირდება საარჩევნო და ადგილობრივი თვითმმართველობის პროცესებს და წვლილს შეიტანს მათ გაუმჯობესებაში.

კენჭისყრის დღეს უბნებზე მივლენილი და მობილურ ჯგუფებში გადანაწილებული დამკვირვებლების, მეშვეობით, საიამ დაკვირვება საქართველოს 10 რეგიონის 40 საარჩევნო ოლქში 500-მდე დამკვირვებლის მეშვეობით განახორციელა.³⁷ მათ შორის, საია წარმოდგენილი იყო 400 უბნის, 77 ოლქის, 3 ცესკოს დამკვირვებლით.

თბილისში საია 92 დამკვირვებლით იყო წარმოდგენილი, რომლებსაც დახმარებას უწევდნენ დამკვირვებლებისგან შემდგარი მობილური ჯგუფები. **საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში** საარჩევნო უბნებზე დაკვირვებას ახორციელებდა საიას 250 დამკვირვებელი.

საიამ დაკვირვება ძირითადად განახორციელა გამონაკლის შემთხვევებში შექმნილ უბნებში, უმცირესობებით დასახლებულ ოლქებში არსებულ უბნებსა და წინა არჩევნების დროს გამოკვეთილ პრობლემურ უბნებში.

„დამკვირვებელთა ლიგის“ წევრები მყისიერ რეაგირებას ახდენდნენ ნებისმიერ დარღვევაზე, რის შესახებაც ინფორმაციას დაუყოვნებლივ აწოდებდნენ საიას ბაზის ოპერატორებს, რომლებსაც მუდმივ რეჟიმში შეჰყავდათ ინფორმაცია **საიას საარჩევნო-ანალიტიკურ ბაზაში**.

საიას ანალიტიკურ შტაბი, სადამკვირვებლო მისიის პერიოდში, დროის ნებისმიერ მონაკვეთში მყისიერად იღებდა ინფორმაციას არსებული მდგომარეობის შესახებ დედაქალაქიდან და საქართველოს 10 რეგიონიდან, სადაც საიას დამკვირვებლები დაკვირვებას ახორციელებდნენ.

ადგილობრივი სადამკვირვებლო ორგანიზაციების მიერ დაფუძნებულ **მედიაცენტრში კენჭისყრის დღეს საიამ 4 ბრიფინგი გამართა**. პრესისა და მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებების წარმომადგენლებს მიეწოდათ ინფორმაცია შესაბამისი საათისათვის ასოციაციის დამკვირვებლების მიერ დაფიქსირებული და ცხელი ხაზით შეტყობინებული საარჩევნო დარღვევების შესახებ. გარდა ამისა, საიაში მთელი დღის განმავლობაში ფუნქციონირებდა ცხელი ხაზი, რომლის მეშვეობითაც, მოქალაქეებს შეეძლოთ საარჩევნო დარღვევების შესახებ ინფორმაციის შეტყობინება. საჭიროების შემთხვევაში, შემოსულ ინფორმაციაზე რეაგირებას ადგილზე გასვლით ახდენდა შესაბამისი მობილური ჯგუფი.

არჩევნების შემდგომ პერიოდში 38 საოლქო საარჩევნო კომისიასა და ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში მუდმივად იმყოფებოდნენ საიას დამკვირვებლები, რომლებიც საარჩევნო კომისიების სხდომებსა და საჩივრების განხილვას ესწრებოდნენ.

საია ასევე დააკვირდა 2014 წლის 15 ივნისის არჩევნების განმეორებით კენჭისყრას და მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურს.

³⁷ 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების მიმდინარეობას საია თბილისის 10 ოლქში, ასევე ბათუმში, ქობულეთში, ხელვაჩაურში, ხულოში, ქუთაისში, წყალტუბოში, თერჯოლაში, ხონში, ამბროლაურში, ოზურგეთში, ლანჩხუთში, ჩოხატაურში, ზუგდიდში, ნაღენჯისაში, ხობში, გორში, ქარელში, კასპში, ხაშურში, ახალციხეში, ადიგენში, ასპინძაში, რუსთავში, მარნეულში, ბოლნისში, გარდაბანში, თელავში, სიღნაღში, ანმეტასა და დუშეთში ახორციელებდა.

განმეორებით კენჭისყრაზე, რომელიც 29 ივნისს გაიმართა, საიას დამკვირვებლები 13 საარჩევნო უბანზე იყვნენ წარმოდგენილნი.³⁸ რაც შეეხება მერებისა და გამგებლების არჩევნების მეორე ტურს, საია **თბილისის 10-ივე და რეგიონების 13 საარჩევნო ოლქში დააკვირდა.**³⁹ სტატიკური დამკვირვებლები განთავსებულნი იყვნენ საქართველოს მასშტაბით **300-ზე მეტ საარჩევნო უბანში.** ამასთან, მობილური ჯგუფები აკვირდებოდნენ პრობლემატურ უბნებზე მიმდინარე პროცესებს. ჩვენი განსაკუთრებული ყურადღება მიმართული იყო 15 ივნისის არჩევნების დროს გამოკვეთილ პრობლემურ და, ასევე, გამონაკლის შემთხვევებში შექმნილ უბნებზე (ე.წ. სპეცუბნები).

მეორე ტურის კენჭისყრის დღეს, ადგილობრივი სადამკვირვებლო ორგანიზაციების მიერ დაფუძნებულ **მედია-ცენტრში საიამ 3 ბრიფინგი გამართა**, ხოლო მომდევნო დღეს არჩევნების დღე შეაფასა.

4. საკანონმდებლო ჩარჩო

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე, 2014 წლის 7 მარტს, საარჩევნო კოდექსში ცვლილებები შევიდა. ცვლილებები შეეხო საარჩევნო სისტემის, პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების, კენჭისყრის პროცედურების, მედია გაშუქების და სხვა საკითხებს.

განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებიდან პოზიტიურად უნდა შეფასდეს არსებული თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობის გაზრდა 5-დან 12-მდე, ასევე, მერების/გამგებლების პირდაპირი წესით არჩევა, მათ შორის, არჩევნებში მონაწილეთა ხმების უმრავლესობით (50%+1), საკრებულოს არჩევნებში 4%-იანი ბარიერის დაწესება და მისი გათანაბრება მთელი ქვეყნის მასშტაბით. ასევე,

³⁸ მარნეულის საარჩევნო ოლქის - №25 და №57 საარჩევნო უბნებზე, დუშეთის საარჩევნო ოლქის - №4, №6, №47 და №52 საარჩევნო უბნებზე, ახალქალაქის საარჩევნო ოლქის - №1 საარჩევნო უბანზე, ხონის საარჩევნო ოლქის - №22 საარჩევნო უბანზე, ტყიბულის საარჩევნო ოლქის - №2 და №5 საარჩევნო უბნებზე, ზუგდიდის საარჩევნო ოლქის - №32 საარჩევნო უბანზე, ბათუმის საარჩევნო ოლქის - №103 საარჩევნო უბანზე, ასევე ქობულეთის საარჩევნო ოლქის - №34 საარჩევნო უბანზე.

³⁹ თბილისი (10 ოლქი), ასევე ბათუმი; ქობულეთი; თერჯოლა; ხონი; ბაღდათი; ტყიბული; ოზურგეთი; მარტვილი; გორი; რუსთავი; თელავი; ყვარელი; მცხეთა.

პოზიტიურად უნდა შეფასდეს მთელი რიგი სხვა ცვლილებები, რომლებიც საარჩევნო კოდექსში აისახა, კერძოდ, პოლიტიკაში ქალთა რაოდენობის გაზრდის მიზნით, პოლიტიკურ პარტიების წასახალისებლად მათთვის დაფინანსების გაზრდა; საარჩევნო უზნისათვის გამოყოფილი შენობა-ნაგებობის ხელმისაწვდომობა ყველა ამომრჩევლისათვის; სურდოთარგმანის ვალდებულება საარჩევნო სუბიექტის მიერ პოლიტიკური/წინასაარჩევნო რეკლამის დაკვეთისა და წინასაარჩევნო კამპანიის პერიოდში საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერით არჩევნების შესახებ გადაცემის გაშვების შემთხვევაში; ცვლილებები „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონში, რომლის შედეგად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში დასაქმებული საჯარო მოსამსახურეები არჩევნების შედეგების გამოცხადების შემდეგ სამსახურიდან აღარ გათავისუფლდნენ.⁴⁰ ასევე სხვა ცვლილებები, რომელთა მიზანს წარმოადგენდა საარჩევნო კოდექსში არსებული ხარვეზების და პრაქტიკაში გამოვლენილი პრობლემების გამოსწორება.

მიუხედავად იმისა, რომ კოდექსში შეტანილი რიგი ცვლილებები ნამდვილად დადებითად უნდა შეფასდეს, მიგვაჩნია, რომ, საერთო ჯამში, არ განხორციელებულა საარჩევნო კანონმდებლობის არსებითი ცვლილება, რაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა საარჩევნო გარემოს და, რისი მოლოდინიც არასამთავრობო ორგანიზაციებს გვქონდა. თემის მნიშვნელობის მიუხედავად, ინტერფრაქციულმა ჯგუფმა არ გაითვალისწინა საარჩევნო სისტემასთან დაკავშირებული რეკომენდაციები იმ მიზეზით, რომ არჩევნებამდე არ იყო დარჩენილი საკმარისი დრო სისტემის შესაცვლელად.⁴¹ შედეგად, კვლავ პრობლემად დარჩა ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა:

- **საარჩევნო სისტემა საკრებულოს არჩევნებისათვის**, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს ერთი ხმის თანასწორობის პრინციპს და ამომრჩევლის მიერ გამოხატული ნების პროპორციულად გარდასახვას მანდატებში.⁴²
- **პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლისთვის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხადების პროცედურა**, რომელიც ენიშნა დემოკრატიის პრინციპს. აღსანიშნავია, რომ გადანყვეტილებას არ სჭირდება დასაბუთება და ეს მექანიზმი შესაძლებელია გამოყენებული იყოს პოლიტიკური მოტივით. კერძოდ, საკრებულომ შეიძლება მოახდინოს უნდობლობის პროცესის ინიცირება იმ შემთხვევაში, თუ საკრებულოს უმრავლესობასა და გამგებელს/მერს შორის არსებობს პარტიული ან სხვა სახის დაპირისპირება;
- **საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერობის კანდიდატების დასახელების უფლების**

⁴⁰ ეს არა მხოლოდ საჯარო მოხელეებზე სერიოზულ ზეწოლად და საარჩევნო პროცესებში მათი იძულებით ჩაბმის მცდელობად აღიქმებოდა, არამედ პირდაპირ არღვევდა საქართველოს კონსტიტუციას და საჯარო სექტორში დასაქმებული პირების შრომით უფლებებს. 2014 წლის მაისში მმართველი უმრავლესობის წევრების მიერ პარლამენტში ინიცირებული იქნა კანონპროექტი, რომლის შედეგად, გაუქმდა სადავო ნორმა. <http://gyla.ge/geo/news?info=1992> და <http://gyla.ge/geo/news?info=2114> 14 მაისი, 2014 წელი.

⁴¹ საკანონმდებლო კუთხით განხორციელებული თუ განსახორციელებელი ცვლილებების დადებითი და უარყოფითი მხარეები განხილულია საიას წინასაარჩევნო პერიოდის მონიტორინგის პირველ და მეორე შუალედურ ანგარიშებში. <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf> 20 მაისი, 2014 წელი და http://gyla.ge/uploads/meoreshualeduri2014_ge.pdf, 11 ივნისი, 2014 წელი.

⁴² მხოლოდ საარჩევნო ბარიერის გაზრდა მერის/გამგებლის არჩევნებისათვის სისტემის მნიშვნელოვნად გაუმჯობესებას ვერ უზრუნველყოფს.

აკრძალვა, რაც მნიშვნელოვანი საერთაშორისო სტანდარტის უგულებელყოფაა. განხორციელებული ცვლილებებით, საინიციატივო ჯგუფებს არ მიეცათ უფლება, დაესახელებინათ მერობის/გამგებლობის კანდიდატები;

- საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესი არ შეცვლილა;
- აღარ განხორციელდა ამომრჩეველთა ბიომეტრიული რეგისტრაცია, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. მიგვაჩნია, რომ ამომრჩეველთა ბიომეტრიული რეგისტრაციის შემოღება უზრუნველყოფდა არჩევნებისთვის ამომრჩეველთა ზუსტი რაოდენობის დადგენასა და სიებში არსებული უზუსტობების გასწორებას.⁴³

5. თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყაბათაშორისი კომისია

2014 წლის არჩევნებისთვის იუსტიციის სამინისტროსთან არსებულმა თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორისმა კომისიამ ჩვეულ რეჟიმში განაგრძო მუშაობა, თუმცა, კომისია დაგვიანებით შეიქმნა.⁴⁴ იუსტიციის მინისტრის №17 ბრძანებით დამტკიცდა კომისიის დებულება. კომისია 9 სამინისტროს წარმომადგენლით, ასევე, საქართველოს მთავრობის კანცელარიის რეგიონებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობების დეპარტამენტისა და მთავარი პროკურატურის წარმომადგენლებით დაკომპლექტდა.⁴⁵

კომისია, დაინტერესებულ მხარეთა ჩართულობით, დეტალურად განიხილავდა მის წინაშე წარდგენილ განცხადებებს, ისმენდა ინფორმაციას რეაგირების თაობაზე უფლებამოსილ უწყებათა წარმომადგენლები-სგან და შესაბამის რეკომენდაციებს იღებდა. საარჩევნო პერიოდში კომისია სხდომებს კანონით დადგენილი პერიოდულობით მართავდა.

საანგარიშო პერიოდში კომისიამ სულ 12 რეკომენდაცია გამოსცა. საიას მიერ წარდგენილი განცხადების საფუძველზე, კომისიამ მნიშვნელოვან ინსტიტუციურ მექანიზმებად მიიჩნია 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდში მის მიერ გამოცემული რეკომენდაციები. როგორც კომისიის წევრმა, ასევე არანევრმა სამინისტროებმა, საარჩევნო პერიოდში საქართველოს საარჩევნო კოდექსით გათ-

⁴³ ცვლილების თანახმად, ნაცვლად ბიომეტრიული რეგისტრაციისა, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ბაზაში არსებული სურათები შეუდარდა და ამ გზით სიებში არსებული გაორებები გასწორდა. მიგვაჩნია, რომ სააგენტოს ბაზაში არსებული ფოტოსურათების შედარება არ წარმოადგენს ამომრჩეველთა ბიომეტრიულ რეგისტრაციას და, შესაბამისად, ვერ უზრუნველყოფს მაღალი სანდოობის ამომრჩეველთა სიის შედგენას, რითაც ვერ მოხდებოდა სიებში არსებული უზუსტობების სრულად გასწორება.

⁴⁴ https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2277882&lang=ge# მუხლი 2. კომისია ცვლილებების ამოქმედებიდან 10 კალენდარული დღის ვადაში უნდა შექმნილიყო. ცვლილებების ამოქმედება კი, კანონის გამოქვეყნების მომენტიდან განისაზღვრა. თავად კანონი 14 მარტს გამოქვეყნდა, რაც იმას ნიშნავდა, რომ უწყებათაშორისი კომისია უკვე 24 მარტიდან უნდა შექმნილიყო, თუმცა, შეიქმნა 3 აპრილს.

⁴⁵ https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2302493&lang=ge

ვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, საკუთარი სამინისტროების თანამშრომელთათვის სავალდებულოდ შესასრულებელი სახელმძღვანელო ინსტრუქციები დაამტკიცეს. **ვფიქრობთ, აღნიშნულმა ფაქტორმა წინასაარჩევნო პერიოდში საჯარო მოსამსახურეთა მიერ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების შემთხვევების შემცირება განაპირობა.** რეკომენდაციები გაენი-
ათ ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს მათ სტრუქტურებში დასაქმებული საჯარო მოსამსახურე-
ბისთვის დეტალური და მკაფიო განმარტებების გაცემასთან დაკავშირებით, თუ რისი უფლება აქვთ და რა
ეკრძალებათ მათ წინასაარჩევნო პერიოდში.

წინასაარჩევნო პერიოდში პრემიერ-მინისტრის მიერ გამოცხადებული მორატორიუმის ფარგლებში, უწყე-
ბათაშორისმა კომისიამ პოლიტიკურ გაერთიანებებს არაერთგზის მიმართა საარჩევნო პროცესებში ჩა-
თულ პირთა სიების მიწოდების თხოვნით, რათა გამოირიცხულიყო აღნიშნულ პირთა მიმართ საპროცესო
მოქმედებების ფარგლებში თავისუფლების შეზღუდვისა და სხვა სახის ფაქტები.⁴⁶ უწყებათაშორისმა კომი-
სიამ მოუწოდა პოლიტიკურ პარტიებსა და საარჩევნო სუბიექტებს, არ მომხდარიყო კონკურენტი კანდი-
დატებისთვის სააგიტაციო მასალის გავრცელებაში ხელის შეშლა, ჩამოხევა და ა.შ; ადგილობრივი თვით-
მმართველობის ორგანოებს – უზრუნველყოთ სააგიტაციო მასალების განთავსების თანაბარი პირობები
პროცესში ჩართული ყველა მხარის მიმართ; ხოლო შინაგან საქმეთა სამინისტროს – მოეხდინა დროული და
ეფექტური რეაგირება სამართალდარღვევის ყველა შესაძლო ფაქტზე.

წინასაარჩევნო პერიოდში საჯარო მოსამსახურეთა მიერ საარჩევნო კანონმდებლობის შესაძლო დარ-
ღვევის ფაქტებზე რეაგირებისა და ამ დარღვევების პრევენციის მიზნით, საიამ კომისიაში **14** განცხადება
წარადგინა, რომელთა საფუძველზეც, კომისიამ არაერთი მნიშვნელოვანი რეკომენდაცია გამოსცა და შე-
საბამის ორგანოებს რეაგირებისკენ მოუწოდა.⁴⁷ **მიუხედავად უწყებათაშორისი კომისიის ძალისხმევი-
სა, მომხდარიყო წინასაარჩევნო დარღვევების პრევენცია, მთელ რიგ შემთხვევებში, უწყებათაშორისი
კომისიის მიერ მიღებული რეკომენდაციები უხეშად ირღვეოდა, რაც კომისიის მუშაობას არაეფექტურს
ხდიდა.**⁴⁸

⁴⁶<http://personaldata.ge/ge/personalur-monatsemata-datavis-inspeqtori-saarchevno-moratoriumtan-dakavshirebit-politikur-partiebs-mimartavs/223>
(ნანახია 7 მაისი, 2014). აღნიშნულ ინიციატივასთან დაკავშირებით პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორმა პოლიტიკურ
პარტიებს, საარჩევნო ბლოკებსა და ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფებს ასევე მოუწოდა, უწყებათაშორისი კომისიისათვის სიის
მიწოდებამდე უზრუნველყოთ სიაში შესული ყველა პირის სათანადო ინფორმირება და მათგან წერილობითი დასტურის წარდგენა
„პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის თანახმად, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სიაში მყოფი
პირი ოფიციალურად არ დასახელებულა კანდიდატად ან თავად არ გახადა საჯარო კამპანიაში მისი მონაწილეობა.

⁴⁷ მაგალითად, საიამ ითხოვა, თავიდანვე მიღებულიყო ზოგადი ხასიათის რეკომენდაცია იმის შესახებ, რომ 2013 წელს გაცემული ყველა
რეკომენდაცია, მათი მნიშვნელობიდან და რელევანტურობიდან გამომდინარე, 2014 წლის წინასაარჩევნო პერიოდშიც ყოფილიყო
შესრულებული შესაბამისი პირებისა და დანესახელებების მიერ, რაც კომისიამ გაიზიარა. ასევე, საჯარო მოხელის მხრიდან
ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების ფაქტის თაობაზე ინფორმაციის წარდგენის შემდეგ, კომისიამ საქართველოს მთავრობის
კანცელარიის რეგიონებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთობების დეპარტამენტს სთხოვა, გამოეცა
წერილობითი ინსტრუქციები (განმარტებები) სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორებისა და მათ დაქვემდებარებაში მყოფი
საჯარო მოსამსახურეებისათვის იმასთან დაკავშირებით, თუ რისი უფლება აქვთ და რა ეკრძალებათ მათ წინასაარჩევნო პერიოდში.

⁴⁸ მაგალითად, მიუხედავად უწყებათაშორისი კომისიის რეკომენდაციისა, წინასაარჩევნო პერიოდში თანამდებობებიდან არ

6. საარჩევნო ადმინისტრაცია

საარჩევნო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესი არ შეცვლილა, რაც ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის, წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებას საარჩევნო ადმინისტრაცია მომზადებული შეხვდა. ცენტრალური საარჩევნო კომისია ინტენსიურ მუშაობას ახორციელებდა, შეხვედრებს მართავდა სხვადასხვა ჩართულ მხარესთან, მათ შორის, მედიის, პოლიტიკური პარტიების, ადგილობრივი არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან. ამასთან, ცესკომ აქტიური საინფორმაციო კამპანია წამოიწყო. მისი საიმიჯო და საინფორმაციო რეკლამები მედიაში ფართოდ გავრცელდა. ცესკოს ინიციატივით, საარჩევნო საკითხებთან დაკავშირებით ტრენინგები და სემინარები ჩაუტარდათ ადგილობრივი თვითმმართველობისა და სამხარეო ადმინისტრაციის იურისტებს, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს, სხვადასხვა უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტებს. ცესკომ სამუშაო შეხვედრები გამართა რაიონული, საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლეებისთვის – კენჭისყრის დღეს განცხადება/საჩივრების შეტანისა და განხილვის პროცედურების, საარჩევნო კანონმდებლობის სიახლეების, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების საკითხებთან დაკავშირებით. ცესკოს ინიციატივით, საარჩევნო საკითხებზე ტრენინგები ჩაუტარდათ მედიისა და პოლიტიკური პარტიების/საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლებს, ასევე, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მონაწილე კანდიდატ ქალბატონებს. გარდა ამისა, განხორციელდა ღონისძიება ეთნიკური უმცირესობის წარმომადგენელ ახალგაზრდა ამომრჩეველთა ინფორმირების მიზნითაც.

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის ცესკოს კონტაქტ-ცენტრი განახლებული სერვისებით ამოქმედდა. ინფორმაციის მიღება ქართულ, ინგლისურ, აზერბაიჯანულ, სომხურ და რუსულ ენებზე იყო შესაძლებელი.⁴⁹ ცესკოს ინიციატივით შეიქმნა საინფორმაციო რუკა, რომლის მეშვეობით მომხმარებელს დეტალური ინფორმაციის მიღება შეეძლო საარჩევნო ოლქებში რეგისტრირებული ამომრჩევლების საერთო რაოდენობის, საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების, მაჟორიტარული ოლქებისა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისათვის ადაპტირებული უბნების თაობაზე.⁵⁰

2014 წლის 5 მაისს ცესკომ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, მათ შორის, საიასთან და თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორის კომისიასთან ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი გააფორმა, რომლითაც მხარეები წინასაარჩევნო აგიტაციისა და ადმინისტრაციული რესურსის კუთხით

გაეთავისუფლებინათ ადგილობრივი თვითმმართველობის მაღალი თანამდებობის პირები, აღნიშნულ პერიოდში სავარაუდო პოლიტიკური ნიშნით სამსახურიდან გაათავისუფლეს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილე, იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადააყენეს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი. ხშირი იყო წინასაარჩევნო ღონისძიებებსა და მასალების გავრცელებაში ხელშეშლის ფაქტები. ამასთან, სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიის/საარჩევნო ბლოკის კანდიდატების მიმართ განხორციელებული ზეწოლის თაობაზე არაერთი ინფორმაცია გავრცელდა. აღნიშნული ინფორმაციის თანახმად, ზეწოლის შედეგად არაერთმა მათგანმა კანდიდატურა მოხსნა.

⁴⁹ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-kontaqt-centri-ganaxlebuli-servisebit.page>

⁵⁰ www.map.cec.gov.ge

დადგენილი რეგულაციების დაზუსტებასა და ერთგვაროვან განმარტებაზე შეთანხმდნენ.⁵¹

ცესკომ, 2014 წელს ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის არსებული მონაცემების საფუძველზე, გენდერული სტატისტიკა წარმოადგინა. მიუხედავად იმისა, რომ ამომრჩეველთა ერთიან სიაში ქალები ჭარბობენ და 1 მაისისთვის არსებული მონაცემებით **3, 472, 772** ამომრჩეველიდან **1, 866, 514** ქალი იყო, გენდერული ბალანსი, როგორც მერობის/გამგებლობის, ასევე, საკრებულოს წევრობის კანდიდატებს შორის მნიშვნელოვნად გახლდათ დარღვეული.⁵²

საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებამდე ცესკოს თავმჯდომარემ ღია წერილით მიმართა საოლქო საარჩევნო კომისიებს და საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევნებისას მაქსიმალური პასუხისმგებლობისა და პროფესიონალიზმის გამოჩენა სთხოვა.⁵³ ცესკოს თავმჯდომარის აღნიშნული მოწოდება ცალსახად დადებითად უნდა შეფასდეს. აღსანიშნავია, რომ წლების განმავლობაში საია მსგავსი რეკომენდაციით არაერთგზის მიმართავდა საარჩევნო ადმინისტრაციებს, რათა გამორიცხულიყო საარჩევნო დარღვევების გამო სახდელდადებული პირების არჩევა საარჩევნო ადმინისტრაციებში.

საარჩევნო ადმინისტრაციის წარმომადგენლებმა ხელი მოაწერეს ეთიკის კოდექსს, რომელიც განსაზღვრავდა საარჩევნო ადმინისტრაციების საქმიანობის ძირითად პრინციპებს.⁵⁴

ისევე, როგორც წინა არჩევნებზე, ამჯერადაც საიამ საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტების პროცესის მონიტორინგი განახორციელა.⁵⁵ იმ ოლქებში, სადაც საია დაკვირვებას ახორციელებდა, პროცესები კანონმდებლობით დადგენილი წესით წარიმართა.⁵⁶ თუმცა, გამოიკვეთა ტენდენციები, რომლებმაც შესაძლოა უარყოფითი ზეგავლენა იქონიოს საარჩევნო ადმინისტრაციის მიუკერძოებელ და ობიექტურ საქმიანობაზე: საიას მიერ გამოთხოვნილი საჯარო ინფორმაციის ანალიზისას ირკვევა, რომ 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ საუბნო საარჩევნო კომისიებში პროფესიული ნიშნით არჩეული წევრები 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებზე სხვადასხვა პარტიის მიერ საარჩევნო ადმინისტრაციაში იყვნენ დანიშნულნი. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს საარჩევნო კანონმდებლობა არ უკრძალავს საოლქო საარჩევნო კომისიებს, სხვა არჩევნებზე პარტიული სიით გამწესებული წევრები პროფესიული ნიშნით დანიშნოს საუბნო საარჩევნო კომისიებში, ვფიქრობთ, მსგავსი ტენდენცია საფრთხის შემცველია საარჩევნო ადმინისტრაციის მიმართ საზოგადოების ნდობის თვალსაზრის-

⁵¹ <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27364.pdf>.

⁵² <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27802.pdf>

⁵³ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gia-werili-saolqo-saarchevno-komisiebs.page>

⁵⁴ <http://cec.gov.ge/uploads/other/28/28013.pdf>

⁵⁵ მონიტორინგის საგანს წარმოადგენდა იმ პირთა პროფესიული ნიშნით არჩევა საუბნო საარჩევნო კომისიებში, რომლებიც უახლოეს წარსულში წარმოადგენდნენ სხვადასხვა პარტიას საარჩევნო ადმინისტრაციაში.

⁵⁶ 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის პირველი შუალედური ანგარიში <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

ით, ასევე, ეჭვის ქვეშ აყენებს კომისიის წევრთა მიუკერძოებლობას და დამოუკიდებლობას.⁵⁷ აღნიშნული ტენდენცია გვარწმუნებს, თუ რაოდენ საჭიროა საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექტების წესის გად-ახედვა, განსაკუთრებით, მომავალი საპარლამენტო არჩევნების წინ.

რაც შეეხება წინასაარჩევნო დავების განხილვას, აღსანიშნავია, რომ საარჩევნო დარღვევებთან დაკავ-შირებით, ცენტრალური საარჩევნო კომისია არა მხოლოდ მის წინაშე წარდგენილ საჩივრებს იხილავდა, არ-ამედ სავარაუდო დარღვევების შესახებ მედიაში გასული ინფორმაციითაც ინტერესდებოდა და ამ ინფორ-მაციას პროაქტიულად იხილავდა, რაც ასევე მისასალმებელი ფაქტია. პოზიტიურ შეფასებას იმსახურებს ის ფაქტიც, რომ წინასაარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით საიას მიერ წარდგენილ საჩივართა უმრავლესობა ცესკომ დააკმაყოფილა,⁵⁸ თუმცა, მეორე ტურის წინ ცესკოს თავმჯდომარემ არ დააკმაყოფილა საიას და სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციების მოთხოვნა,⁵⁹ რომელიც პატრიარქის ქორეპისკოპოსის მიერ სავარაუდოდ წინასაარჩევნო აგიტაციაში საარჩევნო კანონმდებლობის დარღვევით მონაწილეობას შეეხებოდა.⁶⁰ ცესკოს თავმჯდომარემ მიიჩნია, რომ არც ეკლესიის და არც ქორეპისკოპოსის მხრიდან კანონის დარღვევას ადგილი არ ჰქონია.⁶¹

⁵⁷ რუსთავის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 504 წევრიდან 102 - 2013 წელს პარტიული სიით იყო წარდგენილი; გარდაბნის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 378 წევრიდან 45 - 2013 წელს პარტიული სიით იყო წარდგენილი; მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 522 წევრიდან 27 - პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ბოლნისის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 348 წევრიდან 27 - 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. დუშეთის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ პროფესიული ნიშნით წარდგენილი წევრებიდან 93 - 2012-2013 წლების საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. კასპის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 228 წევრიდან 28 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ქარელის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 229 წევრიდან 42 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ხაშურის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 312 წევრიდან 46 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ახალციხის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 209 წევრიდან 49 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ადიგენის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 96 წევრიდან 11 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ასპინძის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 138 წევრიდან 27 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ახალქალაქის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 420 წევრიდან 43 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი. ნინოწმინდის საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ არჩეული 216 წევრიდან 5 - გასულ არჩევნებზე პარტიული სიით იყო წარდგენილი.

⁵⁸ საანგარიშო პერიოდში საარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით, საიამ საარჩევნო ადმინისტრაციაში 5 განცხადება წარადგინა: ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში - 4, ხოლო ოზურგეთის საოლქო საარჩევნო კომისიაში - 1. საარჩევნო ადმინისტრაციებმა საიას 4 განცხადება დააკმაყოფილეს. 1 განცხადებაზე გვეთქვა უარი, რომელიც 28 მაისს ქუთაისის მერის მოადგილის მიერ უკანონო აგიტაციისა და ქუთაისის მერიის მიერ სავარაუდოდ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებას შეეხებოდა.

⁵⁹ ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC), საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო (TI), და სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება (ISFED).

⁶⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2212>

⁶¹ აღსანიშნავია, რომ იმავე წერილის თანახმად, ცესკოს თავმჯდომარემ ქორეპისკოპოსი არ მიიჩნია რელიგიური ორგანიზაციის წარმომადგენლად. „ქორეპისკოპოსის, როგორც ცალკე სასულიერო პირის მიმართვა (ქადაგება) მრევლისადმი არ წარმოადგენდა ეკლესიის სახელით გაკეთებულ განცხადებას და, ამ განცხადების შინაარსის შესაბამისად, აღნიშნული ქმედება ვერ იქნებოდა განხილული საარჩევნო კოდექსით დადგენილ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად. ვინაიდან, მისი მოსაზრებით, „საარჩევნო კოდექსით აგიტაციაში მონაწილეობის შეზღუდვის მიზნებისათვის, რელიგიურ ორგანიზაციასთან მიმართებით, ეკლესიის, როგორც

წინასაარჩევნო პერიოდში ერთ-ერთ პრობლემურ საკითხს წარმოადგენდა საარჩევნო ადმინისტრაციის მიერ მერობის/გამგებლობის კანდიდატთა რეგისტრაცია. მიგვაჩნია, რომ აღნიშნულ საკითხთან მიმართებით საარჩევნო ადმინისტრაცია არათანმიმდევრული იყო.⁶² თითქმის იდენტურ საქმეებზე ცესკომ ორმაგი სტანდარტით იხელმძღვანელა: აღმოჩნდა, რომ საარჩევნო კოდექსის 167-ე მუხლის ბუნდოვანება, რომელიც გამგებლობისა და მერობის კანდიდატებისთვის ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების ცენზს ანებს, ცესკომ ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების კანდიდატთა წინააღმდეგოდ და სახელისუფლებო პოლიტიკური გაერთიანების სასარგებლოდ განმარტა.⁶³ მიგვაჩნია, რომ მსგავსი გადწყვეტილებები უარყოფითად აისახება ცესკოს, როგორც მიუკერძოებელი და ობიექტური საარჩევნო ადმინისტრაციის ნდობაზე და ზიანის მომტანი შეიძლება იყოს ამ ორგანოს საქმიანი რეპუტაციისათვის.

მიუხედავად იმისა, თუ რომელი პოლიტიკური გაერთიანების კანდიდატის საკითხი იხილებოდა, ცესკოს უნდა ემოქმედა ერთი და იგივე სტანდარტით.

კიდევ ერთი პრობლემური საკითხი, რომელიც საანგარიშო პერიოდში დაფიქსირდა, სხვადასხვა პოლიტიკური გაერთიანებისა თუ საარჩევნო ბლოკის კანდიდატებზე სავარაუდო ზენოლის მომრავლებული ფაქტები იყო. აღნიშნულთან დაკავშირებით, განცხადება გააკეთა ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე და სამართალდამცავ ორგანოებს მსგავსი ფაქტების დაუყოვნებლივ შესწავლისა და რეაგირებისკენ მოუწოდა.⁶⁴ კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო პარტიული სიების გაუქმების პრევენციის მიზნით, 2014 წლის 3 ივნისს ცესკომ სპეციალური დადგენილება მიიღო და განსაზღვრა, საარჩევნო კოდექსით დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები რაოდენობის საფუძველზე, რა შემთხვევაში გაუქმდებოდა პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაცია.⁶⁵ მიგვაჩნია, რომ ცესკოს დადგენილება დადებითად აისახა წინასაარჩევნო გარემოზე. ცესკოს დადგენილება დაეხმარა ყველა იმ პარტიას, რომლებიც, კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო, პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაციის გაუქმების საფრთხის წინაშე იდგნენ. თუმცა, აღნიშნული დადგენილების მიღებით, ცესკო გასცდა თავისი უფლებამოსილების მანდატს, ვინაიდან დაადგი-

რელიგიური ორგანიზაციის სახელით, ეკლესიას, სპეციალური უფლებამოსილების გარეშე, წარმოადგენს ოთხი სუბიექტი, მათ შორის, საქართველოს საპატრიარქო, რომელიც საკონსტიტუციო შეთანხმების შესაბამისად, განიხილება ქორეპისკოპოსისა და მდივანის სახით ერთად და არა - ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად.“ ცესკოს თავმჯდომარის წერილი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის ქორეპისკოპოსს და უწყებათაშორის კომისიას 15.07.2014 №01-03/1564.

⁶² „ქართული პარტიის“ გორის მერობის კანდიდატს ირაკლი ოქრუაშვილს ცესკომ რეგისტრაცია გააუქმა იმ მოტივით, რომ არჩევნების დანიშვნამდე ბოლო 2 წელი იგი საქართველოში ფიზიკურად არ ცხოვრობდა მაშინ, როდესაც მმართველი პოლიტიკური ძალის კანდიდატების რეგისტრაცია კომისიამ არ გააუქმა. თუმცა, ამ ორ შემთხვევაში, ქვეყანაში ფიზიკურად ყოფნის (ცხოვრების) სტანდარტით არ უხელმძღვანელა. ცესკომ ასევე არ დააკმაყოფილა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მოთხოვნა და ძალაში დატოვა მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის ის გადაწყვეტილება, რომლის მიხედვითაც, ამავე ოლქში, სხენებული საარჩევნო ბლოკის გამგებლობის კანდიდატს აკამყვანა იმამკულიშვილს საარჩევნო რეგისტრაცია გაუუქმა.

⁶³ <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

⁶⁴ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediasatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gancxadeba-kandidatebze-zewolis-faqtebtan-dakavshirebit.page>

⁶⁵ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება №31/2014 2014 წლის 3 ივნისი. https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2362713&lang=ge

ნა საარჩევნო კოდექსით დადგენილისგან განსხვავებული წესი.⁶⁶

არჩევნების დღეს, საარჩევნო ადმინისტრაცია, უმრავლეს შემთხვევაში, ადეკვატურად რეაგირებდა საიას დამკვირვებლების მიერ მიცემულ შენიშვნებზე და ასწორებდა საარჩევნო კანონმდებლობის პროცედურულ დარღვევებს, რის შემდეგაც, როგორც წესი, საიას დამკვირვებლები საჩივრებს აღარ წერდნენ. თუმცა, მთელ რიგ შემთხვევებში, საუბნო კომისიის წევრების კვალიფიკაციის დაბალი დონე და საქმისადმი არაპროფესიონალური მიდგომა გამოვლინდა. საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს ყველაზე მეტად კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების შევსება და ბალანსის გამოყვანა გაუჭირდათ, ვერ ხდებოდა შემაჯამებელი ოქმების ცესკოში დროულად გადაგზავნა. ხოლო, თავის მხრივ, ცესკომ ვერ უზრუნველყო უბნებიდან შემოსული კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების ასლების ცესკოს ვებ-გვერდზე დაუყოვნებლივ განთავსება, რითაც დაირღვა საარჩევნო კოდექსის 76-ე მუხლის მე-4 და მე-8 პუნქტების მოთხოვნები.

არჩევნების დღის შემდგომ, საოლქო საარჩევნო კომისიების საქმიანობის მონიტორინგისას გამოიკვეთა, რომ საოლქო საარჩევნო კომისიები, ცალკეული შემთხვევების გარდა, არ იყვნენ მოწოდებულნი, დეტალურად შეესწავლათ საიას მიერ წარდგენილი საჩივრები, მოეხდინათ საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოებების გამოკვლევა და მტკიცებულებათა ჯეროვანი შესწავლა/შეფასება; მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტულ შემთხვევებში არსებული დარღვევები შესაბამისი მტკიცებულებებით იყო გამყარებული, საოლქო საარჩევნო კომისიები არ აკმაყოფილებდნენ საჩივარში დაყენებულ მოთხოვნებს. მიუხედავად დარღვევის სიმძიმისა, საოლქო საარჩევნო კომისიები უპირატესობას დისციპლინური პასუხისმგებლობის მსუბუქი ზომების გამოყენებას ანიჭებდნენ და კანონით გათვალისწინებულ უფრო ადეკვატურ ღონისძიებებს არ მიმართავდნენ (მაგალითად, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმების შედგენა). ნაკლებად ორგანიზებული იყო საოლქო კომისიებში საუბნო კომისიებიდან დალუქული საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღების პროცესიც.

3 ივლისს ცესკოს მიერ მეორე ტურის დანიშვნის საკითხმა აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია. კერძოდ, გამოითქვა მოსაზრება, რომ ცესკომ მეორე ტურის დანიშვნის წესი დაარღვია, ვინაიდან არ დაელოდა არჩევნების შედეგების შემაჯამებელი ოქმის გასაჩივრების ვადის ამოწურვას. საიამ ცესკოს გადანყვეტილება მეორე ტურის დანიშვნის თაობაზე კანონიერად მიიჩნია, ვინაიდან მერის/გამგებლის არჩევნების შემაჯამებელი ოქმები საოლქო კომისიებმა და ცესკომ (თბილისის მერის შემთხვევაში), კანონით დადგენილი წესით, ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად, 26-27 ივნისს შეადგინეს, რაც გასაჩივრდა და სასამართლოს გადანყვეტილებები კანონიერ ძალაში შევიდა.

7. ამომრჩეველთა სიეხი

ამომრჩეველთა სიეხთან დაკავშირებული ცვლილებები საარჩევნო კოდექსში ორჯერ – 7 მარტსა და 17 აპრილს განხორციელდა.

⁶⁶ დადგენილების შესახებ იხ. ზენოლისა და მუქარის თავი.

განხორციელებული ცვლილებებით, აღარ მოხდა ამომრჩეველთა ბიომეტრიული რეგისტრაცია, რომელიც უზრუნველყოფდა ამომრჩეველთა ზუსტი რაოდენობის დადგენას და სიებში არსებული უზუსტობების გამორიცხვას, რაც 2013 წლის ინტერფრაქციული ჯგუფის მუშაობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შედეგს წარმოადგენდა. აღნიშნულის ნაცვლად, გადაწყდა, რომ სახელმწიფო სერვისების სააგენტოს ბაზაში საარჩევნო უფლების მქონე პირის უახლესი ფოტოსურათი შეუდარდებოდა ბაზაში არსებულ ყველა სხვა სურათს და, სავარაუდო გაორების დადგენის შემთხვევაში, იგი აღმოიფხვრებოდა. გადაწყდა არჩევნების დღისთვის ფოტოსურათიანი სამაგიდო სიების დაბეჭდვა და უბანზე მისული ამომრჩეველის შედარება სიაში არსებულ ფოტოსურათზე გამოსახულთან, რაც, რა თქმა უნდა, არ წარმოადგენდა ამომრჩეველთა ბიომეტრიულ რეგისტრაციას და, ჩვენი მოსაზრებით, ვერ უზრუნველყოფდა ამომრჩეველთა მაღალი სანდოობის მქონე ერთიანი სიის შედგენას.⁶⁷ 17 აპრილს საარჩევნო კოდექსში მეორედ განხორციელებული ცვლილებებით ასევე განისაზღვრა, რომ რეგისტრაციიდან მოხსნილ და მისამართის გარეშე რეგისტრირებულ პირებს არჩევნებში მონაწილეობა ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით შეეძლოთ, რაც გარკვეულ საფრთხეებს აჩენდა ამ ამომრჩეველთა ხმებით მანიპულირებასთან დაკავშირებით. კანონში შესული ცვლილებებით, ასევე დაზუსტდა შსს-ს თანამშრომლების მიერ ხმის მიცემის საკითხი. კერძოდ, შსს-ს იმ თანამშრომლებს, რომელთა სამსახურებრივი პირობები მათ ყოფნას რეგისტრაციისგან განსხვავებულ მისამართზე მოითხოვდა, უფლება მიენიჭათ, მონაწილეობა მიეღოთ მხოლოდ საკრებულოს პროპორციულ არჩევნებში. მაჟორიტარული სისტემითა და მერების/გამგებლების არჩევნებში მონაწილეობა მათ იმ შემთხვევაში შეეძლოთ, თუ მათი დისლოკაციის და რეგისტრაციის ადგილი ერთმანეთს დაემთხვეოდა. უნდა აღინიშნოს, რომ განხორციელებული ცვლილება გარკვეულ პოზიტიურ ნაბიჯს წარმოადგენდა, თუმცა, ვფიქრობთ, შსს-ს თანამშრომლებს, რომელთა დისლოკაციის ადგილი არ დაემთხვეოდა მათი რეგისტრაციის ადგილს, არც პროპორციული სისტემით ჩატარებულ საკრებულოს არჩევნებში უნდა მიეღოთ მონაწილეობა, თუ ისინი აღნიშნულ ტერიტორიაზე არ ცხოვრობდნენ. ჩვენი რეკომენდაციაა, აღნიშნულმა პირებმა კენჭისყრაში მონაწილეობა რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით მიიღონ.

უნდა აღინიშნოს, რომ, საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნებისგან განსხვავებით, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე მნიშვნელოვნად შემცირდა სპეცუზბების რაოდენობა, რაც უდავოდ მისასალმებელი ფაქტია.⁶⁸

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ინიციატივით, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში სპეციალური საარჩევნო უბნების რაოდენობა მნიშვნელოვნად – 9-მდე შემცირდა. ძირითად შემთხვევაში, სამხედრო მოსამსახურეებს ხმა საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით უნდა მიეცათ. მსგავსი ინიციატივა პოზიტიურია და განსხვავდება მანამდე არსებული პრაქტიკისგან, როდესაც სამხედრო მოსამსახურეები, ძირითადად, ხმას დისლოკაციის ადგილის მიხედვით აძლევდნენ.⁶⁹

⁶⁷ <http://gyla.ge/uploads/444444.pdf>

⁶⁸ 15 ივნისს არჩევნების პირველ ტურზე - 20, ხოლო 12 ივლისს, მეორე ტურზე - სულ 4 სპეციალური უბანი შეიქმნა.

⁶⁹ თავდაცვის სამინისტრომ, არასამთავრობო ორგანიზაციების ჩართულობით, 2014 წლის არჩევნებისთვის სამხედრო შენაერთებში სამხედრო მოსამსახურეთა საარჩევნო ცნობიერების ამაღლების კამპანია განახორციელა, რომელშიც საიაც მონაწილეობდა. აღნიშნულ ინიციატივას საია პოზიტიურად აფასებს.

რაც შეეხება სიებთან დაკავშირებულ სამუშაოებს, უნდა აღინიშნოს, რომ 15 ივნისის არჩევნების ჩატარებისთვის აუცილებელი მონაცემები ცესკომ 2-ჯერ მიიღო სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოსაგან: 1 მაისს და 1 ივნისს. არჩევნებში მონაწილეობის ხელშეწყობის მიზნით, დადებითად უნდა შეფასდეს ცესკოს 31 მაისის განკარგულება, რომლითაც ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ დაადგინა ამომრჩეველთა სპეციალური სიის ფორმატი და განისაზღვრა, რომ სპეციალურ სიაში რეგისტრირებული ამომრჩევლის გასწვრივ მიეთითებოდა კენჭისყრის დღეს მის მიერ მისაღები ბიულეტენების სახე (პროპორციული, მაჟორიტარული და მერების/გამგებლების არჩევის ბიულეტენი).⁷⁰

სერვისების განვითარების სააგენტოში ამომრჩეველთა ერთიანი სიის შესადგენად აუცილებელი მონაცემების დახვეწა რამდენიმე თვის განმავლობაში მიმდინარეობდა.⁷¹ ამ მიზნით, შეძენილ იქნა სპეციალური ფოტოსაძიებო სისტემა, რომლის დახმარებითაც სააგენტოს თანამშრომლებმა შეისწავლეს **4 348 919** სხვადასხვა მონაცემი ან/და მონაცემთა კომბინაცია. შედეგად, **3 271 შემთხვევაში გაორება** აღმოიფხვრა.⁷²

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ინფორმაციით, სამოქალაქო რეესტრის ელექტრონულ ბაზებში მთლიანობაში გასწორდა მოქალაქის მონაცემებზე არასწორად მიბმული **90 787** ფოტოსურათი. აღსანიშნავია ისიც, რომ ამომრჩეველთა ერთიანი სიისათვის საჭირო მონაცემების დახვეწის მიზნით, იუსტიციის მინისტრის სხვადასხვა ბრძანების საფუძველზე, პირადობის მოწმობის ან/და ფოტოსურათის საფასურის გადახდისაგან გათავისუფლდნენ უმისამართოდ რეგისტრირებული, რეგისტრაციიდან მოხსნილი და მონაცემთა ბაზაში უხარისხო ან/და ფოტოსურათის გარეშე მყოფი პირები. აღნიშნული შესაძლებლობით ისარგებლა **12 048-მა** მოქალაქემ, მათ შორის, **3 353-მა** მანამდე უმისამართოდ რეგისტრირებულმა, **7 757-მა** მანამდე რეგისტრაციიდან მოხსნილმა პირმა და **875-მა** პირმა, რომელთაც ფოტოსურათთან დაკავშირებული პრობლემა ჰქონდათ.

მოქალაქეების ნაწილმა, რომლებსაც ერთზე მეტი პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა აღმოაჩნდა, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ინფორმაციით, ისარგებლეს საქართველოს პარლამენტის მიერ გამოცხადებული ამნისტიით. ამნისტია პირადი მონაცემების გაყალბებას ეხება და 2014 წლის ბოლომდე მოქმედებს.⁷³

მოქალაქეები, რომელთა სახელზე ბოლოს გაცემული პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი გაუქმდა და გაყალბების ან ბათილად ცნობის გამო, ან რომელთაც არ აუღიათ მიმდინარე არჩევნების დროისთვის იურიდიული ძალის მქონე საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა ან საქართველოს მოქალაქის პასპორტი, იუსტიციის მინისტრის ბრძანების საფუძველზე, პირადობის მოწმობის გაცემისათვის გათვალისწინებული საფასურის გადახდისგან გათავისუფლდებოდნენ, თუკი ისინი მიმართავდნენ სერვისების განვითარების სააგენტოს ასეთი მოთხოვნით 2014 წლის 01 ივნისამდე. სამინისტროს ინფორმაციით, ამ აქცი-

⁷⁰ ცესკოს 2014 წლის 31 მაისის №185/2014 განკარგულება. <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/28/28021.pdf>

⁷¹ <http://www.justice.gov.ge/News/Detail?newsId=4567>

⁷² <http://www.justice.gov.ge/News/Detail?newsId=4567>

⁷³ <http://www.justice.gov.ge/News/Detail?newsId=4556>

ით, **60 000-მდე** მოქალაქიდან, ისარგებლა **25 918-მა** მოქალაქემ, რომლებმაც პირადობის მოწმობა აიღეს და, შესაბამისად, მოხვედნენ საარჩევნო სიაში.⁷⁴

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ინფორმაციით, 2014 წლის 1 აპრილიდან 1 ივლისის ჩათვლით **30 719-მა** საარჩევნო უფლების მქონე მოქალაქემ გაიარა მისამართზე რეგისტრაცია.⁷⁵ საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით დარეგისტრირდა და აქციის ფარგლებში პირადობის მოწმობა უფასოდ მიიღო რეგისტრაციიდან მოხსნილმა **7770-მა** მოქალაქემ და მისამართის გარეშე რეგისტრირებულმა **3380-მა** მოქალაქემ. ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის შესახებ ინფორმაცია მიუთითა მისამართის გარეშე რეგისტრირებულმა 8 მოქალაქემ. სააგენტოს მიერ ძალადაკარგულად გამოცხადებული რეგისტრაციის მქონე პირებიდან ერთმა მოქალაქემ გაიარა რეგისტრაცია საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით, ხოლო რეგისტრაციიდან მოხსნილი პირების შემთხვევაში, ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის შესახებ ინფორმაცია არავის მიუთითებია.

8. საარჩევნო სუბიექტების რეგისტრაცია

საანგარიშო პერიოდში ამომრჩეველთა საინიციატივო ჯგუფისათვის მერის/გამგებლის კანდიდატის წარდგენის აკრძალვა საიამ და „სამართლიანმა არჩევნებმა“ საკონსტიტუციო სასამართლოში გაასაჩივრეს და საარჩევნო კოდექსის იმ ნორმების არაკონსტიტუციურად ცნობა მოითხოვეს, რომლებიც მხოლოდ პარტიას და საარჩევნო ბლოკს აძლევს მერობისა და გამგებლობის კანდიდატების წარდგენის უფლებას. ჩვენი მოსაზრებით, პარტიულ კანდიდატთან შედარებით დამოუკიდებელი კანდიდატის არახელსაყრელ მდგომარეობაში ჩაყენებით, სადავო ნორმები არღვევს საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლით გარანტირებულ დისკრიმინაციისაგან აკრძალვის უფლებას, ასევე – კონსტიტუციის 26-ე მუხლის მეორე პუნქტს, რომლითაც გარანტირებულია საქართველოს მოქალაქის უფლება, უარი განაცხადოს პარტიის საქმიანობაში მონაწილეობაზე, ასევე – საქართველოს კონსტიტუციის 28-ე და 29-ე მუხლებს.⁷⁶

⁷⁴ <http://www.justice.gov.ge/News/Detail?newsId=4553>

⁷⁵ აღნიშნულ მონაცემებში შესულია იმ პირთა რაოდენობა, რომლებიც 2014 წლის 28 მაისამდე გამოცხადდნენ სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოში, გაიარეს რეგისტრაცია საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით და გათავისუფლდნენ საქართველოს მოქალაქის პირადობის ელექტრონული მოწმობის გაცემისა და ფოტოსურათის გადაღებისათვის დადგენილი მომსახურების საფასურის (გარდა დაჩქარებული მომსახურების საფასურისა) გადახდისაგან; ასევე, იმ პირთა რაოდენობა, რომლებმაც ისარგებლეს სააგენტოს მიერ გაწეული მომსახურებისათვის დაწესებული საფასურის გადახდისაგან გათავისუფლების დამატებითი შემთხვევის განსაზღვრის შესახებ „ამომრჩეველთა ერთიანი სიის სრულყოფის მიზნით გამოცემული იუსტიციის მინისტრის 2014 წლის 17 მარტის №299 ბრძანებით დაწესებული შეღავათით (პირები, რომლებიც მოხსნილი იყვნენ საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით რეგისტრაციიდან ან რომელთა რეგისტრაციაც ძალადაკარგულად იყო გამოცხადებული სააგენტოს მიერ, აგრეთვე, მისამართის მითითების გარეშე რეგისტრირებული პირები, რომლებმაც მოთხოვნა მისამართზე რეგისტრაციისა და საქართველოს მოქალაქის პირადობის ელექტრონული მოწმობის გაცემის შესახებ მოთხოვნა 2014 წლის 1 ივნისის ჩათვლით წარადგინეს). 20 აგვისტო, 2014 წელი, №01/169032 სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს წერილი.

⁷⁶ <http://gyla.ge/geo/news?info=2083>

საარჩევნო პერიოდში სადავო გახდა საარჩევნო კოდექსის 167-ე მუხლის ჩანაწერი, რომელიც მერობის კანდიდატებს არჩევნების დანიშვნის დღემდე ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრებას ავალდებულებს. საჩივრის ავტორებმა, რომლებმაც წინასაარჩევნო პერიოდში საჩივრები წარადგინეს სხვადასხვა სუბიექტის რეგისტრაციის გაუქმების მოთხოვნით, აცხადებდნენ, რომ ორივე შემთხვევაში, მერობის კანდიდატებს არჩევნების დანიშვნამდე ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში არ უცხოვრიათ და, ამის გამო, მათ არჩევნებში მონაწილეობის უფლება არ უნდა მისცემოდათ.⁷⁷ 22 აპრილს, ცესკოს გადანაცვებით, გორის მერობის კანდიდატს ირაკლი ოქრუაშვილს საარჩევნო რეგისტრაცია გაუუქმდა. 2014 წლის 20 მაისს ცესკომ საარჩევნო ბლოკ „ქართული ოცნების“ ფოთის მერობის კანდიდატის ირაკლი კაკულიასა და რუსთავის მერობის კანდიდატის დავით ჯიქიას რეგისტრაცია არ გააუქმა.⁷⁸ 2014 წლის 7 ივნისს ცესკომ ძალაში დატოვა მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის ის გადანაცვეტილება, რომლის მიხედვითაც, ამავე ოლქში, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო ბლოკის გამგებლობის კანდიდატს აკამამედ იმამკულიევს საარჩევნო რეგისტრაცია გაუუქმდა. თუმცა, აღმოჩნდა, რომ საარჩევნო კოდექსის 167-ე მუხლის ბუნდოვანება, რომელიც გამგებლობისა და მერობის კანდიდატებისთვის ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების ცენზს აწესებს, ცესკომ ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების კანდიდატთა საწინააღმდეგოდ და სახელისუფლებო პოლიტიკური გაერთიანების სასარგებლოდ განმარტა.⁷⁹ მიგვაჩნია, რომ აღნიშნული გადანაცვეტილების მიღებისას, საარჩევნო ადმინისტრაცია იყო მიკერძოებული და არათანმიმდევრული, ხოლო მსგავსი გადანაცვეტილებები უარყოფითად აისახება ცესკოს, როგორც მიუკერძოებელი და ობიექტური საარჩევნო ადმინისტრაციის ნდობაზე და ზიანის მომტანი შეიძლება იყოს ამ ორგანოს საქმიანი რეპუტაციისათვის.

ვინაიდან კანონმდებლობით არ არის განმარტებული მუდმივი ცხოვრების ცნება და კანონის ჩანაწერი ბუნდოვანია, ჩვენი მოსაზრებით, ასეთ შემთხვევაში, ის ადამიანის უფლებების სასარგებლოდ უნდა განმარტებულიყო. შესაბამისად, ყველა კანდიდატს არჩევნებში მონაწილეობის უფლება უნდა მისცემოდა.

მიუხედავად იმისა, თუ რომელი პოლიტიკური გაერთიანების კანდიდატის საკითხი იხილებოდა, ცესკოს უნდა ემოქმედა ერთი და იგივე სტანდარტით.

საანგარიშო პერიოდში საიამ მოამზადა თბილისის მერობის ყოფილი კანდიდატის, კახა კუკავას სარჩელი, რომლითაც საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოში გასაჩივრდა მერის/გამგებლის კანდიდატისათვის წაყენებული ცხოვრების 2 წლიანი ცენზი. საერთო სასამართლოს პრაქტიკაზე დაყრდნობით, კონსტიტუციურ სარჩელში გამოთქმულია მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ სადავო ნორმა არ აკმაყოფილებს განჭვრეტადობის მოთხოვნებს, რითაც ირღვევა პასიური საარჩევნო უფლება.

წინასაარჩევნო პერიოდში გავრცელდა არაერთი ინფორმაცია, რომლის მიხედვითაც სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიის/საარჩევნო ბლოკის კანდიდატები არჩევნებში მონაწილეობაზე უარს, სავარაუდოდ, ზენოლის

⁷⁷ <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27791.pdf>; <http://www.cec.gov.ge/uploads/other/27/27792.pdf>

⁷⁸ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediavis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/20-maisis-sxdomis-shedegebi.page>

⁷⁹ <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

შედეგად ამბობდნენ და საკუთარ კანდიდატურებს რეგისტრაციიდან ხსნიდნენ. აღნიშნულ ინფორმაციებს არასამთავრობო ორგანიზაციებს პოლიტიკური პარტიები აწოდებდნენ. საიას ინფორმაციით, 2 ივნისის მდგომარეობით, 9 რეგიონის 15 ოლქში 6 ოპოზიციური პარტიის 50-მდე კანდიდატმა, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად მოხსნა კანდიდატურა.⁸⁰ დაზარალებულები, ძირითადად, არ აკონკრეტებდნენ, თუ ვინ ახდენდა მათზე ზეწოლას. პარტიების ან თავად კანდიდატების განმარტებით, მათთან ხორციელდებოდა მუქარის შემცველი სატელეფონო ზარები, ადგილი ჰქონდა ახლობლის სამსახურიდან გათავისუფლების ან „პრობლემების შექმნის“ მუქარას, ასევე „დანაბარების გადმოცემას“ ახლობლების მეშვეობით. აღნიშნულის პარალელურად, ქვეყნის მასშტაბით საკუთარი ინიციატივით საარჩევნო კანდიდატების რეგისტრაციიდან მოხსნის საკმაოდ ბევრი ფაქტი დაფიქსირდა.

⁸⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2131>

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ინფორმაციით, არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით, თავდაპირველად დარეგისტრირდა 101 მერობის, 262 გამგებლობის, 21 574 საკრებულოს წევრობის,⁸¹ მათ შორის, 1220 დამოუკიდებელი კანდიდატი, თუმცა, შემდგომ, პირადი განცხადების საფუძველზე, არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა 600-ზე მეტმა კანდიდატმა.⁸²

⁸¹ პარტიული საკრებულო - 13 879, მაჟორიტარი პარტიული სია - 6475, დამოუკიდებელი კანდიდატი - 1220.

⁸² ცესკოს 2014 წლის 21 აგვისტოს №02-04/1792 პასუხი. მაჟორიტარული სიით წარდგენილმა 481-მა, პროპორციული სიით წარდგენილმა 223-მა და მერობის 3-მა და გამგებლობის 5-მა კანდიდატმა. მაჟორიტარული სიით წარდგენილი კანდიდატებიდან არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა პოლიტიკური პარტიების მიერ წარდგენილმა 208 და საინიციატივო ჯგუფების მიერ წარდგენილმა 273-მა კანდიდატმა.

აღნიშნული, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს იმას, რომ ყველა შემთხვევაში კანდიდატებმა ზენოლის შედეგად მოხსნეს კანდიდატურა. საბოლოოდ, კანდიდატურების მოხსნის შემდეგ არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო **20-მა** პოლიტიკურმა პარტიამ, **4-მა** საარჩევნო ბლოკმა და **821-მა** საინიციატივო ჯგუფმა.⁸³

9. წინასაარჩევნო კამპანიის დაზინანება

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინფორმაციით, არჩევნების დროს საარჩევნო სუბიექტების მიერ ჯამურად გაწეული იყო **11 860 771 ლარის** ხარჯი,⁸⁴ რეკლამისათვის გაიხარჯა **5 236 083 ლარი**,⁸⁵ შემოწირულების სახით კი მიღებულ იქნა ჯამში **6 578 822 ლარი**,⁸⁶ ასევე, მიზნობრივი დაფინანსება (მეორე ტურის ჩათვლით) – **3 801 850 ლარი**⁸⁷ და საბიუჯეტო შემოსავალი – **1 578 830 ლარი**.⁸⁸

არჩევნების პერიოდში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა შეადგინა 3 სამართალდარღვევის ოქმი პოლიტიკური გაერთიანებების წინააღმდეგ, 3 სამართალდარღვევის ოქმი შემომწირველი იურიდიული პირების წინააღმდეგ და 160-მდე ოქმი დამოუკიდებელი კანდიდატების წინააღმდეგ.⁸⁹ ასევე, 3 ოქმი შედგა ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობის შემომწირველების წინააღმდეგ.⁹⁰

საარჩევნო პერიოდში საიამ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურში პოლიტიკური დაფინანსების დარღვევის სავარაუდო ფაქტებთან დაკავშირებით 3 განცხადება წარადგინა.⁹¹ აქედან, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა ადმინისტრაციული წარმოება დაიწყო ერთ-ერთ საქმეზე, რომელიც შეეხებოდა ქუთაისის საკრებულოს კანდიდატის მიერ საკუთარი კომპანიის - შპს „მაცნატუნას“ სახელით მოქალაქეებისათვის საჩუქრე-

⁸³ <http://www.cesko.ge/uploads/other/29/29027.pdf>

⁸⁴ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 6 318 735 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 2 435 792 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა - 796 431 ლარი.

⁸⁵ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 3 202 445 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 1 289 196 ლარი და საქართველოს პატრიოტთა ალიანსი - 352 855 ლარი.

⁸⁶ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 5 266 701 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 299 383 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა - 335 802 ლარი.

⁸⁷ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 796 000 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 532 350 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა 532 350 ლარი.

⁸⁸ მათ შორის, საარჩევნო ბლოკი ქართული ოცნება - 629 507 ლარი, ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა - 584 511 ლარი და ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა 82 809 ლარი.

⁸⁹ 160 დამოუკიდებელი კანდიდატიდან ანგარიშის მომზადების მომენტისთვის სასამართლოში გაიგზავნა 88 საქმე: შენიშვნა გამოეცხადა 46 პირს; 1000 ლარით დაჯარიმდა 2 ფიზიკური პირი; შეწყდა 24 საქმე.

⁹⁰ http://www.sao.ge/files/finansuri%20monitoringi/2014_archevnebi/2014-clis-archevnebis-shualeduri-angarishi.pdf

⁹¹ 1) ქუთაისის საკრებულოს დამოუკიდებელი კანდიდატის მიერ მოქალაქეებისათვის საჩუქრების დარიგების ფაქტზე; 2) 12 მაისს გორში პრემიერთან შეხვედრაზე შიდა ქართლის მუნიციპალიტეტებიდან ადგილობრივი თვითმმართველობის თანამშრომელთა ტრანსპორტით გადაადგილების ხარჯებთან დაკავშირებით; 3) 15 ივნისს საარჩევნო უბნებთან მყოფ პირთა საქმიანობის ხარჯებთან დაკავშირებით, რომლებიც უბანზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვას აწარმოებდნენ.

ბის დარიგების ფაქტს. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინა და საქმე სასამართლოში გადააგზავნა. სასამართლომ მიღებული შემოწმებების აუდიტის სამსახურისათვის დამალვის გამო ყოფილი კანდიდატი 4 140 ლარით დააჯარიმა. აუდიტის სამსახურში მიმდინარეობს კიდევ 2 საქმის შესწავლა.⁹² აღნიშნულ საქმეთა წარმოებისას მონიტორინგის სამსახურმა გამოითხოვა დამატებითი ინფორმაცია, გამოკითხა პირები, თუმცა, ანგარიშის მომზადების მომენტისათვის ამ საქმეებზე აუდიტის სამსახურს საბოლოო გადანყევტილებები არ მიუღია.

წინასაარჩევნო პერიოდში ერთ-ერთი პრობლემურ საკითხად იქცა დამოუკიდებელი კანდიდატების ინფორმირება და მათ მიერ აუდიტის სამსახურში ინფორმაციის წარმოდგენა. მაგალითად, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინფორმაციით, 1101 კანდიდატიდან მხოლოდ 487-მა კანდიდატმა წარმოადგინა პირველი პერიოდის ინფორმაცია. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ დამოუკიდებელი კანდიდატებისათვის საარჩევნო კანონმდებლობის ნიუანსები სიახლე იყო და ინფორმაციის წარმოდგენისათვის მათ ესაჭიროებათ მეტი დრო და რესურსი. სწორედ ამის გათვალისწინებით, პირველ ეტაპზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა კანდიდატები არ დააჯარიმა და ინფორმაციის წარსადგენად დამატებითი ვადა მისცა. ასევე, გაავრცელა ინფორმაციები საოლქო კომისიების დახმარებით. ამ მიზნით, რეგიონებში სპეციალური ტრენინგებიც ჩატარდა.⁹³

დადებითად უნდა შეფასდეს 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინიციატივა, რომლის თანახმადაც, ამავე სამსახურთან შეიქმნა არასამთავრობო ორგანიზაციებით დაკომპლექტებული საკონსულტაციო კომისია. მიგვაჩნია, რომ მსგავსმა ინიციატივამ 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე ხელი შეუწყო სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის საქმიანობის გამჭვირვალობის ზრდას პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების მონიტორინგის თვალსაზრისით. ამავე დროს, კომისიის შექმნით სადამკვირვებლო ორგანიზაციებს მიეცათ შესაძლებლობა, უკეთ გასცნობოდნენ სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის საქმიანობას, დეტალურად ემსჯელათ არჩევნებზე დაფიქსირებულ დარღვევებსა თუ სხვა პრობლემურ საკითხებზე და შესაბამისი რეკომენდაციები მიენოდებინათ აუდიტის სამსახურისთვის.⁹⁴ სწორედ არასამთავრობო სექტორთან კონსულტაციის საფუძველზე, მომზადდა სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის გენერალური აუდიტორის ბრძანება „ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების 2014 წლის არჩევნებისათვის ზოგიერთი საკითხის მოწესრიგების შესახებ“.⁹⁵ გარდა აღნიშნული ბრძანებისა, არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებთან კონსულტაციის შედეგად, შემუშავდა გენერალური აუდიტორის რამდენიმე მოქმედ ბრძანებაში ცვლილებების პაკეტი, რომელიც მიზნად ისახავდა მოქმედი ნორმების დაზუსტებას, მათ გამარტივებასა და პოლიტიკური სუბიექტებისათვის საარჩევნო პერიოდში დამატებითი ბარიერების მოხსნას.

⁹² 12 მაისს გორში პრემიერთან შეხვედრაზე შიდა ქართლის მუნიციპალიტეტებიდან ადგილობრივი თვითმმართველობის თანამშრომელთა ტრანსპორტით გადაადგილების ხარჯებთან დაკავშირებით და 15 ივნისს საარჩევნო უბნებთან მყოფ პირთა საქმიანობის ხარჯებთან დაკავშირებით, რომლებიც უბანზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვას აწარმოებდნენ.

⁹³ <http://www.sao.ge/news/345>

⁹⁴ <http://www.sao.ge/news/347>

⁹⁵ <http://www.sao.ge/news/343>

10. წინასაარჩევნო კამპანიის მონიტორინგი

10.1. სახელმწიფო რესურსების გამოყენება საარჩევნო მიზნებისთვის

– ადმინისტრაციული და სახელისუფლებო რესურსის გამიჯვნის პრობლემა

წინასაარჩევნო პერიოდში პრობლემას წარმოადგენდა მოქმედი გამგებლების/მერების მიერ სამსახურებრივი ვალდებულების შესრულებისას აგიტაციის განხორციელების ფაქტები.

გამოვლინდა, რომ არსებობს ხარვეზი საარჩევნო კანონმდებლობაში, კერძოდ, მოქმედ გამგებლებს, რომლებიც კენჭს იყრიდნენ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში, საარჩევნო კანონმდებლობის თანახმად, არ ჰქონდათ ვალდებულება, გადამდგარიყვნენ თანამდებობებიდან. აღნიშნულის ფონზე, დაფიქსირდა არაერთი შემთხვევა, როდესაც მუნიციპალიტეტის გამგებელი თუ თვითმმართველი ქალაქის მერი წინასაარჩევნო კამპანიას ფაქტობრივად გამგებლის/მერის პოსტიდან ახორციელებდა.⁹⁶ ისინი წინასაარჩევნო კამპანიის წარმოებისას, დაპირებების სახით, იყენებდნენ მათ ხელთ არსებულ ინფორმაციას იმ პროგრამების შესახებ, რომლებიც მიმდინარეობდა, ან უნდა განხორციელებულიყო მომავალში (მაგალითად, ინფორმაცია მიმდინარე და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების შესახებ).

მართალია, საარჩევნო კოდექსის თანახმად, გამგებელს/მერს არ ეკრძალებოდა წინასაარჩევნო აგიტაცია, თუმცა, ამ ადამიანების ხელთ არსებული ადმინისტრაციული რესურსის (ტექნიკური, საინფორმაციო, ადამიანური) გამოყენება აშკარად ლახავდა არჩევნებში სხვა კანდიდატებისთვის რესურსებზე თანაბარი ხელმისაწვდომობისა და სამართლიანი წინასაარჩევნო გარემოს პრინციპს.

მიგვაჩნია, რომ დასახელებულ შემთხვევებში, არსებულმა საკანონმდებლო ხარვეზმა წარმოშვა სახელმწიფო და პარტიული რესურსის გამიჯვნის პრობლემა, რაც შლის ზღვარს პარტიულ და სახელმწიფო საქმიანობას შორის და ინვესტს ხელისუფლების საქმიანობის პარტიულ საქმიანობასთან გაიგივებას, მის აღრევას. მსგავსი ქმედებები ეწინააღმდეგება 1990 წლის კოპენჰაგენის კონფერენციის დოკუმენტის მე-5 მუხლს, რომელიც სახელმწიფოებს ავალდებულებს, ნათელი ზღვარი გაავლონ სახელმწიფოსა და პოლიტიკური პარტიების საქმიანობებს შორის, რათა არ მოხდეს სახელმწიფოსა და პოლიტიკური პარტიების აღრევა.⁹⁷

– სოციალური ხასიათის ინიციატივები

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მოახლოებასთან ერთად, გახშირდა სხვადასხვა პროექტის ინიცირების ფაქტები, რომელთა დაწყება წინასაარჩევნო პერიოდს დაემთხვა. ინიციატივები სოციალურ ხასიათს ატარებდა და, ძირითადად, მოსახლეობის ფართო მასებზე იყო გათვლილი. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს კანონმდებლობა წინასაარჩევნო პერიოდში მსგავსი სახის საქმიანობას, გარდა გამონაკლისებისა,

⁹⁶ ბათუმის მერი, გურჯაანისა და წყალტუბოს გამგებლები, ჩოხატაურის გამგებლის მოადგილე და სხვები.

⁹⁷ ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (შემდეგში ეუთოს) ფარგლებში მიღებული დოკუმენტი.

სა, არ კრძალავს, თუმცა, ასეთი ინიციატივები ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების რისკებს შეიცავდა. წინასაარჩევნო პერიოდში საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მხრიდან რამდენიმე მსგავსი ინიციატივა გაუღერდა, რაც, სავარაუდოდ, ამომრჩევლის კმაყოფილების დონის ამაღლებას ისახავდა მიზნად.⁹⁸

– ადგილობრივი ბიუჯეტების ზრდა

2014 წლის 14 აპრილს, წინასაარჩევნო კამპანიის ოფიციალურად დაწყებამდე სულ ცოტა ხნით ადრე, რამდენიმე ადგილობრივი ბიუჯეტი გაიზარდა.⁹⁹ მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული გადაწყვეტილებით საკრებულოებს კანონი არ დაურღვევიათ, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე ბიუჯეტის დიდი ოდენობით ზრდამ გააჩინა ლოგიკური კითხვები საბიუჯეტო სახსრების საარჩევნოდ მოტივირებულ ხარჯვასთან დაკავშირებით.

– ადგილობრივი ხელისუფლების და ბიზნესის ერთობლივი საქველმოქმედო პროექტები წინასაარჩევნო პერიოდში

წინასაარჩევნო პერიოდში დაფიქსირდა რამდენიმე ფაქტი, როდესაც ადგილობრივმა ხელისუფლებამ საქველმოქმედო პროექტები განახორციელა ბიზნესთან, კონკრეტულად კი, „ლიბერთი ბანკთან“ ერთად, რაც, სავარაუდოდ, არჩევნების წინ ამომრჩევლის კმაყოფილების დონის ამაღლებას ისახავდა მიზნად. მსგავსი საქველმოქმედო პროექტები წინასაარჩევნო პერიოდში რუსთავის მერიამ და აჭარის მთავრობამ განახორციელეს.¹⁰⁰

– ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებისა და წინასაარჩევნო აგიტაციის წესების დარღვევის ფაქტები

წინასაარჩევნო პერიოდში საიამ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებისა და წინასაარჩევნო აგიტაციის წესების დარღვევის **9 ფაქტი** დააფიქსირა, მათ შორის, რესურსების გამოყენების – 4, ხოლო წინასაარჩევნო აგიტაციის წესების დარღვევის – 5 ფაქტი. აღნიშნული ციფრები ჩვენი მონიტორების მიერ გასული პე-

⁹⁸ მაგალითად, მაღალმთიან რეგიონებში მრავალშვილიანი ოჯახების დახმარების პროგრამა; საბავშვო ბაღის აღმზრდელებისთვის პედაგოგის სტატუსის მინიჭების ინიციატივა; მეორე მსოფლიო ომის მონაწილეთა და მარჩენალთა კარგულთათვის ერთჯერადი ფულადი დახმარების გაცემა; მთავრობის ახალი სოციალური პროგრამა „აწარმოვე საქართველოში;“ ასევე, სახელმწიფო რწმუნებულების — გუბერნატორებისათვის ყოველთვიური დანამატის სახით 2950 ლარის დაწესება, რომელიც 2014 წლის 1 აპრილიდან წარმოშობილ ურთიერთობებზე გავრცელდა; 2014 წლის ივნისიდან ექიმების ხელფასის 30%-ით გაზრდის ინიციატივა.

⁹⁹ მაგალითად, მნიშვნელოვანი ზრდა შეეხო ქუთაისისა და ბათუმის ბიუჯეტებს. რამდენიმე მილიონი ლარით გაიზარდა ორივე ქალაქის ბიუჯეტი: ბათუმის ბიუჯეტი – დაახლოებით 10 მილიონამდე ლარით, ხოლო ქუთაისის ბიუჯეტი – 2 მილიონზე მეტი ლარით. საიას ინფორმაციით, ეს თანხები, ძირითადად, ინფრასტრუქტურულ პროექტებსა და სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამებზე გაიწერა.

¹⁰⁰ http://gyla.ge/uploads/meoreshualeduri2014_ge.pdf წინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის მეორე შუალედური ანგარიში, 11 ივნისი, 2014 წელს. გვ. 11.

რიოდის არჩევნებზე გამოვლენილ დარღვევებთან შედარებით გაცილებით მცირეა. ვფიქრობთ, მსგავსი ფაქტების კლებას ხელი შეუწყო უწყებათაშორისი კომისიის იმ გადანაცვებებამაც, რომლის თანახმადაც, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის, კომისიის წევრმა, ასევე არანევრმა სამინისტროებმა, საარჩევნო პერიოდში საქართველოს საარჩევნო კოდექსით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად, საკუთარი სამინისტროების თანამშრომელთათვის სავალდებულოდ შესასრულებელი სახელმძღვანელო ინსტრუქციები დაამტკიცეს.

დაფიქსირებული სავარაუდო დარღვევების შესახებ ინფორმაცია¹⁰¹ საიამ როგორც ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას, ასევე თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორისი კომისიას, ცალკეულ შემთხვევებში კი, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურსა და საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულ კომისიასაც მიიწოდება. აღნიშნულ ფაქტებთან დაკავშირებით, უმრავლეს შემთხვევაში, შედგა სამართალდარღვევის ოქმები და საქმეები შესასწავლად სასამართლოებს გადაეგზავნა.¹⁰²

10.2. ამომრჩევლის მოსყიდვის ფაქტები

წინასაარჩევნო პერიოდში ამომრჩევლის მოსყიდვის მხოლოდ 1 ფაქტი დაფიქსირდა, რაც უდავოდ მისასალმებელია. ქუთაისის ძელქვიანის მაჟორიტარულ ოლქში მაჟორიტარობის დამოუკიდებელმა კანდიდატმა¹⁰³ გრიგოლ გუმბერიძემ, ქუთაისის მერის მოადგილესთან და საკრებულოს თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელთან ერთად, 14-15 წლის წყალბურთელებს სპორტული დანიშნულების ფასიანი საჩუქრები გადასცა. ეს ფასიანი საჩუქრები (სპორტული მაისურები, ბურთები) კომპანია „მაცნატუნამ“ შეიძინა, რომლის 25% წილის მფლობელიც მაჟორიტარობის კანდიდატი იყო.¹⁰⁴

საიას განცხადების საფუძველზე, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა შპს „მაცნატუნას“ წინააღმდეგ სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინა, თუმცა, სასამართლომ არა კომპანია, არამედ მაჟორიტარობის ყოფილი კანდიდატი 4 140 ლარით დააჯარიმა.

10.3. სისხლისსამართლებრივი დევნის ფაქტები

არჩევნების შესახებ პერიოდული ანგარიშებისა და მედიაში გავრცელებული ინფორმაციის შესაბამისად, ასევე, საერთო საზოგადოებრივი განწყობის საპასუხოდ, საია დაინტერესდა არჩევნებთან დაკავშირებული ფაქტებით, რომლებიც დანაშაულის ნიშნებს შეიცავს.¹⁰⁵ ამ კონკრეტული მიმართულებით მუშაობა საიამ

¹⁰¹ კონკრეტული ფაქტები იხ. დანართი 1.

¹⁰² <http://gyla.ge/geo/news?info=2119>

¹⁰³ <https://www.facebook.com/pages/>

¹⁰⁴ www.facebook.com/pages/გრეგოლ-გუმბერიძე

¹⁰⁵ როგორც ცნობილია, სხვა სახის დარღვევები ორგანიზაციის ამა თუ იმ მონიტორინგის და ანგარიშის მსჯელობის ობიექტი უკვე გახდა.

პრიორიტეტად მიიჩნია და მოამზადა კვლევა „არჩევნები და სისხლის სამართალი“, რითაც ორგანიზაცია შეეცადა, გარკვეულწილად, პასუხი გაეცა საზოგადოებაში არსებული კითხვებისთვის. კერძოდ, კვლევის მიზანი იყო იმის გარკვევა, სახელმწიფომ გამოძიება და სხვა სისხლისსამართლებრივი რეაგირება გამოიყენა დანაშაულთან საბრძოლველად, თუ მის საქმიანობას საფუძვლად ედო კანონის მიღმა არსებული სხვა ინტერესები. კვლევის ფოკუსში მოექცა ის ფაქტები, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა 2014 წლის 1 იანვრიდან 2014 წლის 1 აგვისტოს ჩათვლით პერიოდში.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებისთანავე, ხელისუფლებამ საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა. პრემიერ-მინისტრის განცხადებით, მორატორიუმის გამოცხადება ყველა პარტიისათვის სრულფასოვანი საარჩევნო კამპანიის წარმოების შესაძლებლობას უზრუნველყოფდა.

მორატორიუმის ფარგლებში პრემიერმა სამართალდამცავ ორგანოებს საარჩევნო კამპანიაში აქტიურად ჩართულ პირთა უფლებების კანონიერი შეზღუდვისა ან დაკავებისგან თავის შეკავებისაკენ მოუწოდა.¹⁰⁶ მისი განცხადებით, ეს უნდა ყოფილიყო უკიდურესი ზომა და თან მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობდა მკაფიოდ დასაბუთებული, გადაუდებელი აუცილებლობა. ხოლო თუ სასამართლო პროცესები უკვე დაწყებული იყო და საქმე მძიმე დანაშაულს ეხებოდა, მორატორიუმი მასზე არ გავრცელდებოდა. აღნიშნულ პირთა მიმართ, საგამოძიებო მოქმედებების ფარგლებში, კენჭისყრის დღემდე დაკითხვისგან თავის შეკავებისკენ მოუწოდა პროკურატურას უწყებათაშორისმა კომისიამაც, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სახეზე იყო გადაუდებელი აუცილებლობა ან იქმნებოდა საპროცესო ვადის დარღვევის საფრთხე.¹⁰⁷

უნდა აღინიშნოს, რომ მოქმედი კანონმდებლობა წინასაარჩევნო პერიოდში სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმის გამოცხადების შესაძლებლობას არ ითვალისწინებს. მორატორიუმის გამოცხადება ხელისუფლების პოლიტიკური ნების გამოხატულებას წარმოადგენდა, რათა საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს სრულფასოვანი კამპანია ეწარმოებინათ და კითხვები პოლიტიკურად აქტიური პირების თავისუფლების შეზღუდვის ფაქტებზე არ გაჩენილიყო, რაც დადებითად უნდა შეფასდეს.

აღნიშნულის ფონზე, საგულისხმოა ის გარემოება, რომ მორატორიუმის გამოცხადებამდე, ანუ 2014 წლის 14 აპრილამდე, საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარებული იყო, დაიკითხა ან ბრალი წარედგინა არაერთ პირს, რომლებიც აქტიურ პარტიულ საქმიანობას ეწეოდნენ.¹⁰⁸ აღნიშნული პირები, ძირითადად, პოლიტიკურ გაერთიანება „ერთიან ნაციონალურ მოძრაობას“ წარმოადგენდნენ და, პარტიის განცხადებით, ისინი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში პარტიის კანდიდატები უნდა ყოფილიყვნენ. დაკავებულთა ნაწილს აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეეფარდა, რამაც გამორიცხა მათი, როგორც კანდი-

¹⁰⁶ http://www.government.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=380&info_id=41753

¹⁰⁷ იხ. უწყებათაშორისი კომისიის 2014 წლის 14 აპრილის რეკომენდაცია: <http://www.justice.gov.ge/Ministry/Index/375>

¹⁰⁸ <http://gyla.ge/geo/news?info=2050>

დატების, უშუალო და აქტიური მონაწილეობის შესაძლებლობა წინასაარჩევნო კამპანიაში.¹⁰⁹

საიას მონიტორების ინფორმაციით, აღნიშნული საქმეების შესწავლის შედეგად,¹¹⁰ ჩნდებოდა გარკვეული კითხვები – ხომ არ უკავშირდებოდა სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება ბრალდებულ პირთა პოლიტიკურ აქტივობას. კანონის წინაშე ყველა თანასწორია და, ბრალის დამტკიცების შემთხვევაში, ნებისმიერი პირის პასუხისმგებლობა უნდა დადგეს, მიუხედავად მისი პარტიული კუთვნილებისა.¹¹¹ თუმცა, ასევე გასათვალისწინებელია, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ ოპოზიციური პარტიის აქტიური წევრების დაკავება რამდენიმე წლის წინ ჩადენილი დანაშაულისთვის ხდებოდა და სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის მოთხოვნა დამატებით კითხვებს ბადებდა, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც საქართველოს პროკურატურამ ოფიციალურად განაცხადა ახალი მიდგომის თაობაზე, რომელიც ე.წ. „თეთრი საყვლოს“ დანაშაულებზე პატიმრობის გამოუყენებლობას გულისხმობდა. ჩვენი მოსაზრებით, არჩევნების წინ სამართალდამცავ ორგანოებს მაქსიმალურად უნდა შეეკავებინათ თავი ოპოზიციური პარტიის წევრების დაკავებისგან, თუ, რა თქმა უნდა, ყოველივე ეს აუცილებლობას არ წარმოადგენდა.¹¹²

მორატორიუმის გამოცხადების შემდეგ პოლიტიკურად აქტიური პირების საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარების, დაკითხვის ან ბრალის წაყენების შემთხვევები მინიმუმამდე იქნა დაყვანილი. თუმცა, აღნიშნული კატეგორიის პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის ცალკეული შემთხვევები მაინც დაფიქსირდა, რაც სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან გადაუდებელი აუცილებლობით იყო ახსნილი. მაგალითად, 2014 წლის 3 ივლისს, მერების/გამგებლების არჩევნების მეორე ტურის ოფიციალურად დანიშვნისთანავე, დააკავეს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო შტაბის ხელმძღვანელი, გიორგი უგულავა.¹¹³ ჩვენი შეფასებით, გიორგი უგულავას მიმართ განხორციელებული საგამოძიებო მოქმედებები

¹⁰⁹ მაგალითად, ზურაბ ჯიბუხაია, ზურაბ ოტიაშვილი. აღნიშნულ საქმეებთან დაკავშირებით საიამ ინფორმაცია წინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის პირველ და მეორე შუალედურ ანგარიშებში წარმოადგინა.

¹¹⁰ ხონის მუნიციპალიტეტის გამგებლის ზურაბ ჯიბუხაიას და მისი მოადგილის ბესარიონ ჭელიძის დაკავება; ხონის საკრებულოს წევრის ლევან ბობოხიძის დაკავება; დუშეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარის მოადგილის ზურაბ ოტიაშვილის დაკავება; თბილისის საკრებულოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის გიორგი ონიანის საქმე; ქობულეთის მუნიციპალიტეტის რწმუნებულის მალხაზ დიასამიძის დაკავება; ჭიათურის საკრებულოს თავმჯდომარის იასონ ჭუმბურიძის დაკავება, ბრალის წარდგენა.

¹¹¹ <http://gyla.ge/geo/news?info=1980>

¹¹² <http://gyla.ge/geo/news?info=1980>

¹¹³ ა) პროცესის გაჭიანურება - ე.წ. „ფონდების“ სისხლის სამართლის საქმე, სადაც გიგი უგულავას ბრალი ედება თაღლითობაში სამსახურებრივი უფლებამოსილების გამოყენებით. მისი მერის თანამდებობაზე აღდგენის საკითხის განხილვა სასამართლოს მიერ და გადაწყვეტილების მიღება არაგონივრულად გაჭიანურდა. ბ) უკანონო დაკავება - ე.წ. „სითი პარკის“ სისხლის სამართლის საქმე, სადაც მას ბრალი ედება თაღლითობაში სამსახურებრივი უფლებამოსილების გამოყენებით. ამ საქმეზე იგი დააკავეს აეროპორტში გადაუდებელი აუცილებლობით, იმ გარემოებიდან გამომდინარე, რომ იგი საზღვარს კვეთდა მაშინ, როდესაც გამომძიებელმა გააფრთხილა, არ დაეტოვებინა საქართველოს ტერიტორია. მას ამ საქმეზე არ ჰქონდა შეფარდებული აღკვეთის ღონისძიება. გ) ქმედების არასწორი კვალიფიკაცია - ე.წ. „ფულის გათეთრების და ზეწოლის“ საქმე, სადაც მას ბრალი ედება უკანონო შემოსავლის ლეგალიზებასა და, ასევე, მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მიმართ იძულებასა და სხვა ძალადობრივი დანაშაულის ჩადენაში.

აჩენს დასაბუთებულ ეჭვებს მის მიმართ მიუკერძოებელი გამოძიების შესახებ.¹¹⁴

ხელისუფლების განმარტებით, პოლიტიკურად აქტიურ პირთა მიმართ სისხლის სამართლებრივი ღონისძიებების გამოყენებისას სამართალდამცავი ორგანოები გადაუდებელი აუცილებლობით მოქმედებდნენ, რადროსაც მორატორიუმის პირობები არ დარღვეულა. თუმცა, ჩვენი მოსაზრებით, **პოლიტიკურად აქტიურ პირთა უფლებების შეზღუდვა, რაც სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენელთა მხრიდან გადაუდებელი აუცილებლობით იყო ახსნილი, არ იყო სათანადო დამაჯერებლობით დასაბუთებული და გარკვეულ კითხვებს ბადებდა.**

10.4. მუქარის, ზენოლისა და ფიზიკური ანგარიშსწორების ფაქტები

ნინასაარჩევნო პერიოდში არაერთი ინფორმაცია გავრცელდა, რომლის მიხედვითაც, სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიისა თუ საარჩევნო ბლოკის კანდიდატები არჩევნებში მონაწილეობაზე უარს, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად ამბობდნენ და საკუთარ კანდიდატურას რეგისტრაციიდან ხსნიდნენ. ასეთ ფაქტებზე ოპოზიციური პარტიები საუბრობდნენ და არასამთავრობო ორგანიზაციებს შესაბამის ინფორმაციას გვანოდებდნენ.¹¹⁵ ინფორმაციას აღნიშნული დარღვევების თაობაზე „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“, „ქრისტიან-დემოკრატიული პარტიის“, „ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობის“ (ნინო ბურჯანაძე - გაერთიანებული ოპოზიცია), სალომე ზურაბიშვილის პოლიტიკური პარტიის („საქართველოს გზა“) საარჩევნო ბლოკიდან „არასაპარლამენტო ოპოზიცია“, „სახალხო პარტიის“ წარმომადგენლები გვანოდებდნენ.

დაზარალებულები, ძირითადად, არ აკონკრეტებდნენ, თუ ვინ ახდენდა მათზე ზენოლას.¹¹⁶ პარტიები ან თავად კანდიდატები უთითებდნენ, რომ ადგილი ჰქონდა მუქარის შემცველ სატელეფონო ზარებს, ახლობლის სამსახურიდან გათავისუფლების მუქარას, „პრობლემების შექმნის“ მუქარას, მუქარის თუ „რჩევის“ შემოთვლას ახლობლების მეშვეობით. ჩვენი ინფორმაციით, 2 ივნისის მდგომარეობით, 9 რეგიონის 15 ოლქში 6 ოპოზიციური პარტიის 50-მდე კანდიდატმა, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად მოხსნა კანდიდატურა.¹¹⁷

კანდიდატებზე სავარაუდო ზენოლის ფაქტებთან დაკავშირებით, 31 მაისს განცხადება გააკეთა ცენტრა-

¹¹⁴ <http://gyla.ge/geo/news?info=2206>

¹¹⁵ <http://gyla.ge/geo/news?info=2131> საიამ, პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად, 30 მაისს და 2 ივნისს განცხადება გაავრცელა, რომლითაც მოუწოდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს და მთავარ პროკურატურას, დაინტერესებულიყვნენ აღნიშნული ფაქტებით და აღეკვეთათ საარჩევნო სუბიექტებსა თუ პარტიების აქტივისტებზე ყოველგვარი ზენოლა; უწყებათაშორის კომისიას – შეესწავლა კანდიდატებზე სავარაუდო ზენოლის ფაქტები და შესაბამისი რეკომენდაციებით მიემართა სამართალდამცავი და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისათვის; ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეებს – არ გადაემეტებინათ კანონით მინიჭებული უფლებამოსილებისთვის, რასაც შესაძლოა მათი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაყენება გამოეწვია; პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლებს – ყველა მსგავს შემთხვევაში, მიემართათ სამართალდამცავი ორგანოებისათვის, მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მეშვეობით ინფორმაცია საზოგადოებისათვის მიეწოდებინათ.

¹¹⁶ <http://gyla.ge/geo/news?info=2131> და <http://gyla.ge/geo/news?info=2135>

¹¹⁷ <http://gyla.ge/geo/news?page=6>

ლური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემა¹¹⁸. მისი განცხადებით, მსგავსი ქმედებები პირდაპირ საშიშროებას წარმოადგენდა არათანაბარი საარჩევნო გარემოს შექმნისათვის, ასევე, ზიანის მომტანი შეიძლება ყოფილიყო საარჩევნო პროცესისთვის.¹¹⁸

ნიშანდობლივი იყო ის ფაქტიც, რომ პარტიებიდან მიღებული ინფორმაციების გარდა, ქვეყნის მასშტაბით საარჩევნო კანდიდატების რეგისტრაციიდან მოხსნის საკმაოდ ბევრი ფაქტი დაფიქსირდა. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ინფორმაციით,¹¹⁹ პირადი განცხადების საფუძველზე, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა სულ 600-ზე მეტმა კანდიდატმა.¹²⁰ საარჩევნო რეგისტრაციიდან პირადი განცხადებით კანდიდატურის მოხსნის მაღალი მაჩვენებელი, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავდა იმას, რომ ყველა ასეთ შემთხვევაში, კანდიდატმა ზეწოლის შედეგად მოხსნა კანდიდატურა, თუმცა, მსგავსი ინფორმაციის თაობაზე ფაქტების სიმრავლე შემოფოთების საგანს წარმოადგენდა.

გარდა იმისა, რომ მუქარა და იძულება სისხლის სამართლის დანაშაულია, მნიშვნელოვანია ის გარემოებაც, რომ პარტიულ სიებში კანდიდატთა დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები რაოდენობის დაფიქსირების შემთხვევაში, დღის წესრიგში მთლიანად პარტიული სიის რეგისტრაციის გაუქმების საკითხი დადგა. კერძოდ, საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეებს პარტიულ სიაში კანდიდატების არასაკმარისი რაოდენობის გამო, შესაძლოა, კონკრეტულ ოლქებში პარტიული სიები რეგისტრაციიდან საერთოდ მოეხსნათ.¹²¹

3 ივნისს ცესკომ სპეციალური დადგენილება მიიღო¹²² და განსაზღვრა, საარჩევნო კოდექსით დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები რაოდენობის საფუძველზე, რა შემთხვევაში გაუქმდებოდა პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაცია.¹²³ თუ პარტიულ სიაში კანდიდატთა რაოდენობა კანონით დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები აღმოჩნდება, იმის გამო, რომ კანდიდატმა საკუთარი ინიციატივით მოხსნა კანდიდატურა, ეს არ გახდება-

¹¹⁸ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gancxadeba-kandidatebze-zewolis-faqtebtan-dakavshirebit.page>

¹¹⁹ ცესკოს წერილი საიას N03-02/1092. 4 ივნისი, 2014 წელი.

¹²⁰ ცესკოს 2014 წლის 21 აგვისტოს №02-04/1792 პასუხი. მაჟორიტარული სიით წარდგენილმა 481-მა, პროპორციული სიით წარდგენილმა 223-მა და მერობის 3-მა და გამგებლობის 5-მა კანდიდატმა. მაჟორიტარული სიით წარდგენილი კანდიდატებიდან არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა პოლიტიკური პარტიების მიერ წარდგენილმა 208 და საინიციატივო ჯგუფების მიერ წარდგენილმა 273-მა კანდიდატმა.

¹²¹ საარჩევნო კოდექსის თანახმად, თუ საარჩევნო ოლქში ამომრჩეველთა რაოდენობა აღემატება 75 000-ს, პროპორციულ სიაში მინიმუმ 15 კანდიდატი უნდა იყოს, ხოლო თუ 75 000-ზე ნაკლები, მაშინ — მინიმუმ 10 კანდიდატი. ასევე საარჩევნო კოდექსის მიხედვით, თუ არჩევნების დღემდე არაუგვიანეს მეორე დღისა, რეგისტრირებულ პარტიულ სიაში კანდიდატთა რაოდენობა ზემოაღნიშნულ მინიმუმზე ნაკლები აღმოჩნდა, პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაცია უქმდება, ანუ პარტია, ამ საარჩევნო ოლქში პროპორციული საარჩევნო სისტემის საფუძველზე, საკრებულოს არჩევნებში მონაწილეობას ვეღარ მიიღებს.

¹²² https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2362713&lang=ge

¹²³ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება №31/2014, 2014 წლის 3 ივნისი. https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_ldmssearch&view=docView&id=2362713&lang=ge

ბოდა პარტიული სიის რეგისტრაციის გაუქმების საფუძველი.¹²⁴ იმავდროულად, დადგენილების მოქმედება გავრცელდა მის მიღებამდე წარმოქმნილ ურთიერთობებზეც. ცესკოს დადგენილება დაეხმარა ყველა იმ პარტიას, რომელიც კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაციის გაუქმების საფრთხის წინაშე იდგა, თუმცა, ამ დადგენილების მიღებით ცესკო გასცდა თავის უფლებამოსილებას და განსხვავებული წესები დაადგინა.¹²⁵

წინასაარჩევნო პერიოდში პოლიტიკურად აქტიურ პირთა მიმართ ფიზიკური თავდასხმისა და მათ მიმართ ანგარიშსწორების 14 ფაქტის შესახებ გახდა ცნობილი. დაზარალებულები მათ მიმართ ფიზიკურ ანგარიშსწორებას პოლიტიკურ საქმიანობას უკავშირებდნენ.¹²⁶

კანდიდატებზე სავარაუდო ზეწოლის ფაქტებთან დაკავშირებით, ვფიქრობთ, რომ შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების რეაგირება არასაკმარისი და არაეფექტური იყო. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, ყოველგვარი გამოძიების გარეშე, უარყო საარჩევნო კანდიდატებზე ზეწოლის შემთხვევები და მათში პოლიციელთა შესაძლო მონაწილეობა.¹²⁷ ამ ფონზე, ძალადობის, ზეწოლის უპირობო დაგმობისა და ეფექტური გამოძიების ჩატარების აუცილებლობაზე ხაზგასმის ნაცვლად, გაუმართლებელი იყო პრემიერ-მინისტრის განცხადება იმის თაობაზე, რომ „ქართული ოცნება“ არც ერთ რეგიონსა და ქალაქში არ დაუშვებდა სხვა პოლიტიკური ძალის გამარჯვებას.¹²⁸

ოფიციალური ინფორმაციით, პროკურატურამ საარჩევნო სუბიექტების მიმართ განხორციელებული შესაძლო ზეწოლის 80 ფაქტი გამოიკვლია, გამოკითხა 100-ზე მეტი პირი.¹²⁹ აქედან გამოძიება დაიწყო 4 ფაქტზე.¹³⁰ მაღალი საჯარო ინტერესიდან გამომდინარე, პროკურატურამ გამოკითხვის მხოლოდ ექვსი ოქმი გამოაქვეყნა.¹³¹

საიას მიერ შესწავლილი საქმეებიდან იკვეთება, რომ პროკურატურის სამართლებრივი რეაგირება სავარაუდო დანაშაულებრივი ფაქტების შესახებ არ იყო სათანადო. პროკურატურის მხრიდან მხოლოდ გამოკითხ-

¹²⁴ 2014 წლის 2 ივნისს საარჩევნო ბლოკმა „ქართული ოცნება“ მიმართა ცესკოს, გამოსულიყო იმ მოქმედი ნორმის შეცვლის ინიციატივით, რომელიც პარტიული სიის წაწლის მიერ არჩევნებში მონაწილეობაზე უარის თქმის შემთხვევაში, საარჩევნო პროცესიდან მთელი სიის მოხსნას ითვალისწინებდა. „ქართული ოცნების“ განცხადებით, ეს იყო მათ მიერ გამოჩენილი კეთილი ნება, რათა ხელი შეეწყობა პარტიებისათვის, არჩევნებზე შეძლებისდაგვარად სრულფასოვნად წარმოეჩინათ თავი.

¹²⁵ დეტალური ინფორმაციისთვის იხილეთ საარჩევნო ადმინისტრაციის თავი.

¹²⁶ დეტალური ინფორმაციისთვის იხილეთ დანართი 2 - ფიზიკური თავდასხმისა და ანგარიშსწორების ფაქტები.

¹²⁷ <http://police.ge/ge/shinagan-saqmeta-saministros-gantskhadeba/6671>

¹²⁸ <http://gyla.ge/gelo/news?info=2135>

¹²⁹ http://pog.gov.ge/gelo/news?info_id=501 – „პოლიტიკური პარტიების და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ მოწოდებული, აგრეთვე, მედიასაშუალებებით გავრცელებული ინფორმაციის ნამდვილობის გადამოწმების მიზნით, გამოკითხა 100-ზე მეტი პირი“.

¹³⁰ http://pog.gov.ge/gelo/news?info_id=501

¹³¹ აღსანიშნავია, რომ საიამ იმავე მოტივით (მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესი) მიმართა საქართველოს პროკურატურას ყველა ოქმის გამოთხოვნის შესახებ, თუმცა, პროკურატურამ აღნიშნული განცხადება სრულიად უპასუხოდ დატოვა.

ვის წარმოება მიუთითებს, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნის მიუხედავად, გამოძიება უმეტეს შემთხვევაში არ დაიწყო ან არ იყო სრულყოფილი და ყოველმხრივი.

საიას მიერ შესწავლილი საქმეებიდან გამოიკვეთა, რომ გამოძიება, ცალკეულ შემთხვევებში, მხოლოდ ფორმალურად დაიწყო და მას არანაირი შედეგი არ მოჰყოლია. ბევრ საქმესთან დაკავშირებით, დღევანდელი მდგომარეობით, საბოლოო გადაწყვეტილებები მიღებული არ არის. საზოგადოება ვერ დარწმუნდა, რომ გამოძიების ორგანოების მიერ გატარებულმა ზომებმა უზრუნველყო საარჩევნო სუბიექტების და დაკავშირებული პირების უსაფრთხოება და თავისუფალი, კონკურენტუნარიანი საარჩევნო გარემოს არსებობა. გამოძიების სწრაფი და ეფექტური წარმართვა იქნებოდა შემაკავებელი ფაქტორი ასეთ ფაქტებზე მუქარის განმეორების შემთხვევაში, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობდა კონკურენტული საარჩევნო გარემოს შენარჩუნებას. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია საგამოძიებო ორგანოების პასუხისმგებლობა, გამოძიება წარმართონ სწრაფად, ეფექტიანად და ობიექტურად, რათა გამოირიცხოს პოლიტიკური ნიშნით ანგარიშსწორება.

10.5. წინასაარჩევნო კამპანიაში ხელშეშლის ფაქტები

– წინასაარჩევნო შეხვედრების ჩატარებაში ხელშეშლა

წინასაარჩევნო პერიოდში ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების წინასაარჩევნო კამპანიის განხორციელების ხელშეშლის **20-მდე ფაქტი** დაფიქსირდა. ხელშეშლის ფაქტებს ადგილი ჰქონდა, ძირითადად, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინააღმდეგ. დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც წინასაარჩევნო ღონისძიებაში მონაწილე პირებსა და მათ მოწინააღმდეგე ჯგუფებს შორის დაპირისპირება სიტყვიერი შეურაცხყოფის ფარგლებს გასცდა და ძალადობრივი ხასიათი შეიძინა. ადგილი ჰქონდა კვერცხების, ცოცხების, ცალკეულ შემთხვევებში, ქვების სროლასაც. „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ განცხადებით, აღნიშნულ ინციდენტებში მონაწილეობდნენ არა მხოლოდ „ქართული ოცნების“ აქტივისტები და მათი კანდიდატები, არამედ ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეებიც. აღნიშნული ფაქტები აზიანებდა წინასაარჩევნო გარემოს და საფრთხეს უქმნიდა თავისუფალ, კონკურენტულ პირობებში საარჩევნო კამპანიის წარმოებას, ზრდიდა დაძაბულობას და ხელს უწყობდა აგრესიის გაღვივებას პოლიტიკურ პროცესებში მონაწილე პირებს შორის.

მსგავს ფაქტებთან დაკავშირებით, უწყებათაშორისმა კომისიამ შესაბამისი რეკომენდაციები გამოსცა. კომისიამ არჩევნებში მონაწილე პოლიტიკურ პარტიებსა და საარჩევნო სუბიექტებს შიდაპარტიული დისციპლინის დაცვისა და კანონმორჩილებისკენ მოუწოდა, რათა პარტიის წევრებსა და აქტივისტებს თავი შეეკავებინათ სხვა პოლიტიკური პარტიების წინასაარჩევნო ღონისძიებების ხელშეშლისგან.¹³² კომისიამ შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და სასამართლოებს მოუწოდა, საარჩევნო პროცესთან დაკავშირებული

¹³² <http://www.justice.gov.ge/Multimedia%2FFiles%2F2014%2F11012014.pdf>

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების შემთხვევებში მოთხოვნილი და გამოყენებული სანქციები დარღვევის პროპორციული ყოფილიყო, რათა მომავალში მსგავსი დარღვევების პრევენცია მომხდარიყო.

საიას მონიტორების ინფორმაციით, ცალკეულ შემთხვევებში, პოლიციამ ვერ უზრუნველყო დაპირისპირების თავიდან არიდება ან არ მიიღო კანონით გათვალისწინებული ზომები დარღვევის აღმოსაფხვრელად. **მიუხედავად დაძაბულობის პრევენციის მიზნით მიღებული მთელი რიგი ზომებისა, პოლიტიკურად მიუღებელ პირთა მიმართ აგრესიის პრევენცია წინასაარჩევნო პერიოდში ვერ მოხდა.**¹³³

– სააგიტაციო მასალის გავრცელებაში ხელშეშლა

წინასაარჩევნო პერიოდში სააგიტაციო მასალების გავრცელებისათვის ხელშეშლის თაობაზე საუბრობდნენ საარჩევნო სუბიექტები როგორც დედაქალაქში, ასევე რეგიონებში.¹³⁴ საიას მონიტორების მიერ წინასაარჩევნო მასალების გავრცელებისათვის ხელშეშლის 6 ფაქტი დაფიქსირდა.¹³⁵ ძირითადად, ადგილი ჰქონდა წინასაარჩევნო პლაკატების ჩამოხვევას, დაზიანებას, ასევე, კანდიდატების პლაკატებზე სხვა კანდიდატების პლაკატების ზემოდან გადაკვრას. ცალკეული საარჩევნო სუბიექტები პრეტენზიებს გამოთქვამდნენ იმასთან დაკავშირებით, რომ მათ არ გამოეყოთ შესაბამისი სივრცე პლაკატების გასაკრავად.

სააგიტაციო მასალების გავრცელებისათვის ხელშეშლის ფაქტებზე უწყებათაშორისმა კომისიამ თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის არაერთი რეკომენდაცია გამოსცა. კომისიამ მოუწოდა პოლიტიკურმა პარტიებმა, მკაფიოდ მიეთითებინათ აქტივისტებისა და წარმომადგენლებისთვის იმის თაობაზე, რომ კატეგორიულად ეკრძალებოდათ კონკურენტი ან მათთვის მიუღებელი პარტიის სააგიტაციო მასალის დაზიანება ან განთავსებაში ხელის შეშლა. კომისიამ მოუწოდა ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს, მსგავსი ხასიათის დარღვევების გამოვლენისას დროულად და ეფექტიანად გაეტარებინათ საარჩევნო კანონმდებლობით გათვალისწინებული ზომები; შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს – საარჩევნო პლაკატების უკანონოდ ჩამოხსნის, ჩამოხვევის, დაფარვისა და დაზიანების შემთხვევების თავიდან აცილების მიზნით, ასევე, მსგავსი სამართალდარღვევის უკვე არსებულ ფაქტებზე ეფექტური და დროული რეაგირებისათვის, უზრუნველყონ ურთიერთკოორდინირებული თანამშრომლობა;¹³⁶ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს, განსაკუთრებით თბილისში, ეთხოვათ, კონკრეტულ ტერიტორიულ ერთეულში არსებული ვითარების გათვალისწინებით, უზრუნველყონ პოლიტიკური პარტიის ან/და საარჩევნო სუბიექტისათვის სააგიტაციო მასალის განთავსების ობიექტების (სტენდების) საჭირო რაოდენობა.¹³⁷

¹³³ დეტალური ინფორმაცია ხელშეშლის კონკრეტულ ფაქტებთან დაკავშირებით, იხილეთ დანართი №3.

¹³⁴ მაგალითად, თბილისის მერიის ინფორმაციით, დედაქალაქში 2014 წლის 20 მაისიდან 13 ივნისის ჩათვლით საარჩევნო სუბიექტების მიმართ სულ შედგენილ იქნა 97 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი, რომლებიც სასამართლოს რეაგირებისათვის გადაეგზავნა. 22.08.2014 №11/14220759-17 ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის იურიდიული საქალაქო სამსახური.

¹³⁵ დეტალური ინფორმაცია იხილეთ დანართი №4.

¹³⁶ <http://www.justice.gov.ge/aboutus/Council/375> 19 მაისი, 2014 წელი.

¹³⁷ <http://www.justice.gov.ge/Multimedia%2FFiles%2Fрекoмeнdacieби%2FIATF%2019.05.2014.pdf>

10.6. სამსახურიდან გათავისუფლების ფაქტები

ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე, დაფიქსირდება შემთხვევები, როცა ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოები სამსახურიდან იმ პირებს ათავისუფლებდნენ, რომლებიც, ძირითადად, ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერებად მოიაზრებოდნენ.

ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების თანამდებობის პირების გათავისუფლებით დაირღვა თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორისი კომისიის ის რეკომენდაცია, რომელიც ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს წინასაარჩევნო პერიოდში მნიშვნელოვანი საკადრო ცვლილებების განხორციელებისგან თავის შეკავებისკენ მოუწოდებდა.

წინასაარჩევნო პერიოდში საიამ სამსახურიდან გათავისუფლების 11 ფაქტი დააფიქსირა. სამსახურიდან გაშვებული მოხელეები საიასთან საუბარში აცხადებდნენ, რომ მათი გათავისუფლება მოახლოებულ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებს უკავშირდებოდა. გათავისუფლებულმა პირებმა საიას ოფისებს სამართლებრივი დახმარებისათვის მომართეს და გათავისუფლების ფაქტები სასამართლოში გაასაჩივრეს. საიას იურისტების ინფორმაციით, საჯარო მოხელეების საქმეების შესწავლისას აღმოჩნდა, რომ ადგილი ჰქონდა გარკვეულ კანონშეუსაბამოებს. პარალელურად, აღნიშნული ფაქტების შესახებ საიამ ინფორმაცია თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორის კომისიასაც მიაწოდა. ეს ფაქტებია:

- წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 7 რწმუნებულის გათავისუფლება;¹³⁸
- ქუთაისის რწმუნებულის სამსახურიდან გათავისუფლება;¹³⁹
- ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებლის თანამდებობიდან გათავისუფლება;¹⁴⁰
- წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილის სამსახურიდან გათავისუფლება;¹⁴¹
- სპეციალისტის გათავისუფლება გურჯაანის მუნიციპალიტეტში.¹⁴²

¹³⁸ 2014 წლის 1 აპრილს, წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის ბრძანებით, სამსახურიდან გათავისუფლდა წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის 7 თემის რწმუნებული. მათი განცხადებით, ისინი პარტია „ნაციონალური მოძრაობის“ მომხრეები იყვნენ და ამის გამო მოხდა მათი სამსახურიდან გათავისუფლება. დამატებითი ინფორმაციისთვის იხილეთ საიას წინასაარჩევნო გარემოს პირველი მუალედური ანგარიში. <http://gyula.ge/uploads/2014.pdf> გვ. 16.

¹³⁹ 2014 წლის 14 აპრილს ქუთაისის მერიის სულხან-საბას ტერეტიორიული ორგანოს რწმუნებული ფირუზ ბენიძე, რომელიც პარტია „ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერი იყო, დაკავებული თანამდებობიდან გაათავისუფლეს.

¹⁴⁰ <http://gyula.ge/geo/news?info=2079> 2014 წლის 25 აპრილს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი დავით ქევხიშვილი მუნიციპალიტეტის საკრებულომ დახურულ სხდომაზე თანამდებობიდან გაათავისუფლა.

¹⁴¹ 2014 წლის 2 მაისს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილეს ავთანდილ მონონელიძეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომად სამსახურიდან გათავისუფლება შეეფარდა. მისი განცხადებით, სამსახურიდან გათავისუფლება პოლიტიკური მოტივებით იყო ნაკარნახევი, ვინაიდან იგი წინა ხელისუფლების დროს დაინიშნა თანამდებობაზე და გამგებლისთვის „ნაციონალურ მოძრაობასთან“ ასოცირდებოდა.

¹⁴² <http://ick.ge/articles/18158-i.html> 2014 წლის 15 მაისს გურჯაანის მუნიციპალიტეტის გამგებელმა ემზარ ჯიქურაშვილმა გურჯაანის

11. მედია გარემო

წინასაარჩევნო პერიოდში და არჩევნების დღეს მედია, ძირითადად, თავისუფალი იყო საარჩევნო კამპანიის გაშუქებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ჟურნალისტის პროფესიული საქმიანობისათვის უკანონოდ ხელშეშლის რამდენიმე შემთხვევა დაფიქსირდა, ჟურნალისტებისათვის საარჩევნო საკითხების გაშუქებაში ხელშეშლას არ ჰქონია მასშტაბური ან სისტემატური ხასიათი.

საიამ ადგილობრივი თვითმმართველობის საარჩევნო პერიოდშიც წამოჭრა ცესკოს 2012 წლის 24 სექტემბრის №42 დადგენილების გადასინჯვის საკითხი, რომელიც არეგულირებს კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღების წესს. აღნიშნული დადგენილება არათანაბარ მდგომარეობაში აყენებს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა წარმომადგენლებს კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე სხვა პირებთან შედარებით და მედიას უფრო მეტად უზღუდავს კენჭისყრის უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღების უფლებას. ამასთან, დადგენილება იძლევა მისი არაერთგვაროვანი განმარტების საშუალებას, რაც იწვევს საარჩევნო კომისიების მიერ მის არაერთგვაროვან გამოყენებას. საიამ წერილით მიმართა თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისათვის უწყებათაშორის კომისიას და მოითხოვა კომისიის კომპეტენციის ფარგლებში ცესკოსთვის რეკომენდაციის გაცემა, რათა დადგენილება შესაბამისობაში ყოფილიყო მოყვანილი მედიის თავისუფლების საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებთან, ამასთან, მომხდარიყო დადგენილების გამოყენებისას საარჩევნო კომისიების წევრთა მიერ დარღვევების პრევენცია. საიას მიმართვას უწყებათაშორისი კომისიის მხრიდან რეაგირება არ მოჰყოლია.

წინასაარჩევნო პერიოდში სხვადასხვა ოპოზიციური პოლიტიკური გაერთიანების მხრიდან მედიაზე ხელმისაწვდომობის კუთხით პრეტენზიები გამოთქვა. მათი განცხადებით, სატელევიზიო რეკლამების განაწილების არსებული წესი დისკრიმინაციულია და არათანაბარ საარჩევნო გარემოს ქმნის, რაც, საბოლოოდ, ეჭვქვეშ აყენებს არჩევნების ლეგიტიმურობას.¹⁴³

დადებითად უნდა შეფასდეს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის და ცესკოს მიერ გავრცელებული ერთობლივი განცხადება, არჩევნების მეორე ტურის გამართვის შემთხვევაში, საარჩევნო კამპანიის გაშუქების, საარჩევნო სუბიექტებისათვის მედიაზე ხელმისაწვდომობის აუცილებლობასთან დაკავშირებით.¹⁴⁴ შესაბამისად, არსებობს არჩევნების მეორე ტურის საინფორმაციო უზრუნველყოფის საკითხების საკანონმდებლო მონესრიგების აუცილებლობა.

კვლავ გამონევეად რჩებოდა **საზოგადოებრივი მაუწყებლის** დამოუკიდებლობის საკითხი, რაც საზოგადოებრივი მაუწყებლის სამეურვეო საბჭოს და საზოგადოებრივი მაუწყებლის აჭარის ტელევიზიის და რა-

მუნიციპალიტეტის სოფელ კაჭრეთის ტერიტორიული ორგანოს სპეციალისტი ოთარ მირიანაშვილი თანამდებობიდან გაათავისუფლა. გათავისუფლებული მირიანაშვილი ამავე სოფლიდან საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარდგენილ საკრებულოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატს გივი რამაზაშვილს უჭერდა მხარს.

¹⁴³ აღსანიშნავია, რომ უფასო რეკლამის გამოყოფის წესთან დაკავშირებით, წინასაარჩევნო პერიოდში, საკონსტიტუციო სასამართლოში შევიდა „არასაპარლამენტო ოპოზიციის“ სარჩელი.

¹⁴⁴ http://gncc.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=110&info_id=115507

დიოს მრჩეველთა საბჭოს შერჩევისა და არჩევის გართულებულ პროცედურაში გამოვლინდა.¹⁴⁵ დამოუკიდებლობის კუთხით, ასევე, აღსანიშნავია აჭარის ტელევიზიის და რადიოს მიერ საარჩევნო პერიოდის გაშუქების წესების დარღვევა.¹⁴⁶

ნინასაარჩევნო პერიოდში ადგილობრივი მაუწყებლების მიერ განსაზღვრულ დრომდე კანონით დადგენილი ინფორმაციის ცესკოსა და კომუნიკაციების ეროვნული კომისიისთვის ინფორმაციის წარუდგენლობის გამო, საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ **13** ადგილობრივი მაუწყებლის მიმართ აღძრა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეები. საიამ სამართლებრივი დახმარება გაუწია მათ შორის **7** ადგილობრივ მაუწყებელს. შედეგად, სასამართლოების გადაწყვეტილებებით, ადმინისტრაციული ჯარიმისგან გათავისუფლდა **6** მაუწყებელი, დაჯარიმდა **1** მაუწყებელი, ხოლო **1** შემთხვევაში, შეწყდა საქმის წარმოება სამართალდარღვევის ფაქტის არარსებობის გამო.¹⁴⁷

ჟურნალისტების მიერ საარჩევნო კამპანიის თავისუფალ გარემოში გაშუქების თვალსაზრისით, აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების წინ მედიის წინააღმდეგ ჩადენილი არაერთი დანაშაული კვლავ გამოუძიებელი რჩება.¹⁴⁸

¹⁴⁵ საიას საჩივრის საფუძველზე აჭარის უმაღლესი საბჭოს მიერ საზოგადოებრივი მაუწყებლის აჭარის ტელევიზიისა და რადიოს მრჩეველთა საბჭოს წევრების არჩევნები ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ უკანონოდ ცნო. გადაწყვეტილება საბოლოოა. შესაბამისად, სასამართლოს გადაწყვეტილების თანახმად, ნაციონალური მოძრაობის ფრაქციების მიერ წარდგენილი ის კანდიდატები, რომლებიც არ იქნენ არჩეული კანონის მოთხოვნების შესაბამისად, ჩაითვალებოდა არჩეულად.

¹⁴⁶ 2014 წლის 19 და 20 მაისს ეთერში გავიდა ჟურნალისტ თენგიზ აფხაზავას საავტორო გადაცემა. თენგიზ აფხაზავა იმავდროულად იყო საარჩევნო ბლოკ „ქართული ოცნების“ ბათუმის საკრებულოს წევრობის კანდიდატი როგორც მაჟორიტარული, ისე პროპორციული წესით. ასევე, ამავე ტელევიზიის ჟურნალისტი ნათია თავდგირიძე იყო პოლიტიკური პარტია „ერთიანობის დარბაზის“ საკრებულოს წევრობის კანდიდატი როგორც მაჟორიტარული, ისე პროპორციული წესით.

აღნიშნული ფაქტები საიამ შეაფასა საარჩევნო კოდექსის, მაუწყებელთა შესახებ კანონის და მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის დარღვევად. ამ ნორმატიული აქტებით დადგენილია მაუწყებლის ვალდებულება, მიუკერძოებლად და სამართლიანად, თანასწორობის წესების დაცვით გააშუქოს საარჩევნო პერიოდი და იყოს თავისუფალი პოლიტიკური ზეგავლენისგან. ხოლო ჟურნალისტი, მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის თანახმად, ვალდებულია, თავიდან აიცილოს ინტერესთა კონფლიქტი. საარჩევნო პერიოდში საარჩევნო სუბიექტის თენგიზ აფხაზავას საავტორო გადაცემის ეთერში გასვლის შემდეგ საზოგადოებრივი მაუწყებლის აჭარის ტელევიზიის და რადიოს მრჩეველთა საბჭომ რეკომენდაციით მიმართა ტელევიზიის დირექტორს აღნიშნული ინტერესთა კონფლიქტის აღმოფხვრის თაობაზე. გავრცელებული ინფორმაციით, თენგიზ აფხაზავა გათავისუფლდა ტელევიზიიდან, ხოლო ნათია თავდგირიძე დროებით გავიდა შევებულებაში.

¹⁴⁷ <http://gyla.ge/uploads/publications/7.pdf> 2014 წლის ივლისში საიამ გამოაქვეყნა კვლევა საარჩევნო კამპანიის მედია მონიტორინგის შესახებ, რომელიც ასახავს 2012, 2013 და 2014 წლებში კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ ჩატარებული მედია მონიტორინგის ანალიზს. კვლევამ აჩვენა, რომ კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ ჩატარებული მედია მონიტორინგი არაფექტურია და არ ემსახურება საარჩევნო სუბიექტების თანაბრად, დაბალანსებულად, არადისკრიმინაციულად და სამართლიანად გაშუქების მიზნის რეალურად მიღწევას, რაც ვერ უზრუნველყოფს საარჩევნო პერიოდში ამომრჩეველთა სათანადო ინფორმირებულობას.

¹⁴⁸ 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ საიამ მიმართა სამართალდამცავ ორგანოებს და მოითხოვა ჟურნალისტის პროფესიული საქმიანობისათვის უკანონოდ ხელშეშლის 38 შემთხვევის გამოძიება. საქართველოს მთავარი პროკურატურიდან მიღებული წერილის თანახმად, 2013 წლის სექტემბრის მონაცემებით, ამ 38 საქმიდან 21 სისხლის სამართლის საქმეზე გამოძიება კვლავ არ არის დასრულებული. 38 საქმიდან ხუთ საქმეზე შეწყდა გამოძიება დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო. გამოძიება დასრულდა და განაჩენი დადგა 38-დან მხოლოდ 3 შემთხვევაში. 2014 წლის თებერვალში საიამ კვლავ მიმართა საქართველოს მთავარ

ჟურნალისტების მიერ პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისათვის უკანონოდ ხელშეშლის 3 ფაქტი¹⁴⁹ და ზენოლის 1 ფაქტი¹⁵⁰ დაფიქსირდა. აღნიშნული შემთხვევების შესახებ საიამ მიმართა სამართალდამცავ ორგანოებს, ასევე, ჟურნალისტების პროფესიულ საქმიანობაში ხელშეშლის ფაქტებზე – უწყებათაშორის კომისიას. საიას ინფორმაციით, მხოლოდ 2 ფაქტზე დაიწყო გამოძიება, თუმცა, გამოძიება დასრულებული არ არის.

საარჩევნო პერიოდში ადგილი ჰქონდა მაღალი თანამდებობის პირების მიერ მედიის/ჟურნალისტების საჯარო კრიტიკის არაერთ შემთხვევას, რამაც უარყოფითი შეფასება გამოიწვია მედიის წარმომადგენლებში და შეიძლება განხილული იყოს, როგორც ხელისუფლების მცდელობა, გავლენა მოახდინოს მედიის საქმიანობაზე.¹⁵¹

პროკურატურას ზემოაღნიშნული საქმეების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციის მოთხოვნით, თუმცა, ამჯერად პროკურატურამ არ გაასაჯაროვა აღნიშნული ინფორმაცია.

¹⁴⁹ <http://gyla.ge/geo/news?info=2145>; <http://gyla.ge/uploads/4.PDF>;

¹⁵⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2153>

¹⁵¹ 2014 წლის მაისში საქართველოს მთავრობამ სპეციალური განცხადებით ტელეკომპანია მეტროს ჟურნალისტის ვახო სანაიას მიერ მომზადებული კრიტიკული ჟურნალისტური მასალის მიმართ უკმაყოფილება გამოხატა, რომელიც ხელისუფლების წინასაარჩევნო დაპირებების შესრულებას შეეხებოდა. უნდა მას არაპროფესიონალური, თუმცა, არ მიუთითებია კონკრეტული მცდარი ფაქტის შესწორების აუცილებლობაზე; ვიცე-პრემიერმა და, იმავდროულად, ენერგეტიკის მინისტრმა კახა კალაძემ საჯაროდ გააკრიტიკა ტელეკომპანია რუსთავი 2 მათ მიერ ელექტროენერგიის ფასის ზრდასთან დაკავშირებული სიუჟეტის გამო, სადაც წარმოჩენილი იყო ამ საკითხზე ენერგეტიკის მინისტრისა და მისი მოადგილის რადიკალურად განსხვავებული პასუხები.

12. კენჭისყრის დღე

კენჭისყრის დღის დარღვევები/საჩივრები

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია არჩევნების დღის დაკვირვებას საუბნო და საოლქო საარჩევნო კომისიებში მივლენილი დამკვირვებლებისა და მობილური ჯგუფების მეშვეობით, საიას გამგეობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესაბამისად, 10 რეგიონის 40 საარჩევნო ოლქში ახორციელებდა.¹⁵²

2014 წლის 15 ივნისის არჩევნები კანდიდატთა სიმრავლით, მათ შორის, მაღალი კონკურენციითა და, 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებთან შედარებით, მეტი პრობლემურობით გამოირჩეოდა. თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს ის გარემოებაც, რომ განსაკუთრებით უხემ დარღვევებს მასშტაბური ხასიათი არ ჰქონია. რამდენიმე მნიშვნელოვანი დარღვევა მარტვილის, ზუგდიდის, ხონის, თელავის, სამგორისა და ხულოს ოლქში დაფიქსირდა,¹⁵³ რამაც, მოგვიანებით, რამდენიმე უბანზე განმეორებითი არჩევნების ჩატარება განაპირობა.¹⁵⁴

იმ საარჩევნო უბნების უმრავლესობა, რომლებშიც საიას დამკვირვებლები უბნის გახსნის პროცედურას აკვირდებოდნენ, დროულად იყო მომზადებული პირველი ამომრჩევლის მისაღებად. საუბნო საარჩევნო კომისიები აღჭურვილი იყო შესაბამისი საარჩევნო მასალით. საიას შეფასებით, მთლიანობაში, კენჭისყრის პროცესი მშვიდ ვითარებაში მიმდინარეობდა და ამომრჩეველს შესაძლებლობა ჰქონდა, საკუთარი არჩევანი თავისუფლად დაეფიქსირებინა.

კენჭისყრის დღეს საუბნო და ზემდგომ საოლქო საარჩევნო კომისიებში საიას დამკვირვებლებმა 150 საჩივარი წარადგინეს და 127 შენიშვნა დააფიქსირეს ჩანაწერთა ნიგნში.

დამკვირვებელთა მიერ წარდგენილი საჩივრები და შენიშვნები შემდეგ დარღვევებს შეეხებოდა:

¹⁵² 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების მიმდინარეობას საია აჭარის, იმერეთის, გურიის, სამეგრელო-ზემო სვანეთის, შიდა ქართლის, სამცხე-ჯავახეთის, ქვემო ქართლის, კახეთის, მცხეთა-მთიანეთის, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და შემდეგ საარჩევნო ოლქებში აკვირდებოდა: თბილისის 10 ოლქი, ასევე: ბათუმი, ქობულეთი, ხელვაჩაური, ხულო, ქუთაისი, წყალტუბო, თერჯოლა, ხონი, ამბროლაური, ოზურგეთი, ლანჩხუთი, ჩოხატაური, ზუგდიდი, ნალენჯიხა, ხობი, გორი, ქარელი, კასპი, ხაშური, ახალციხე, ადიგენი, ასპინძა, რუსთავი, მარნეული, ბოლნისი, გარდაბანი, თელავი, სიღნაღი, ახმეტა, დუშეთი.

¹⁵³ მარტვილის №16 (გაიტაცეს ბიულეტენები), ზუგდიდის №32 (ჩაიშალა ხმის მიცემა), ხონის №22 (უბნის დარბევა), ხონის №19 უბანი (კენჭისყრის შენობაში შეჭრისა და კარის შემტვრევის მცდელობა) თელავის №14 უბანი (ხელმოწერების გაყალბება), მუქარა დამკვირვებელზე (სამგორის №32, ხულოს №27).

¹⁵⁴ იხ. განმეორებითი არჩევნების თავი.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნები – 15 ივნისს საიას მიერ დაფიქსირებული დარღვევები

დამკვირვებლის უფლებამოსილების
განხორციელების ხელშეშლა

10

აზიზაყია საარჩევნო უბანზე

4

წილისყრის პროცედურების
დარღვევები

10

მარკირების გარეშე ხმისმისება

1

საკონტროლო ფურცლების
შეცვლასთან დაკავშირებული
პრობლემები

24

გადასატანი ყუთით ხმის
მისცემასთან დაკავშირებული
პრობლემები

2

არაუფლებამოსილ პირთა ყოფნა
საუბნო საარჩევნო კომისიებში

19

საუბნო საარჩევნო კომისიის
წევრის მოვალეობების
არაჯეროვანი შესრულება

3

საარჩევნო სიებთან და
საარჩევნო დოკუმენტაციასთან
დაკავშირებული პრობლემები

4

საუბნო საარჩევნო
კომისიის წევრის
საქმიანობის ხელშეშლა

2

ამომრეველთა ნებაზე
არაპირდაპირი გავლენა

9

საარჩევნო ინვენტარისა და
დოკუმენტაციის განადგურება
და უბნის დარღვევა

2

არასათანადო დოკუმენტაციით
არჩევნებში მონაწილეობა

3

ოლქისთვის საარჩევნო
დოკუმენტაციის გადაცემის
წესის დარღვევა

3

არაუფლებამოსილი პირების
მიერ არჩევნებში მონაწილეობა

2

www.gyla.ge

13. არჩევნების შემდგომი პერიოდი

საოლქო საარჩევნო კომისიებში წარდგენილი საჩივრები

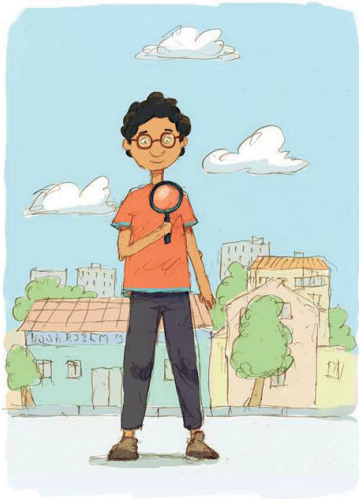
საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია არჩევნების შემდგომი პერიოდის მონიტორინგს საქართველოს მასშტაბით 38 ოლქში – ოლქის 72 და ცესკოს 3 დამკვირვებლის საშუალებით ახორციელებდა.

არჩევნების შემდგომ პერიოდში დაკვირვების ობიექტს საარჩევნო ადმინისტრაციების საქმიანობა, საოლქო საარჩევნო კომისიებში საჩივრების განხილვა და შედეგების შეჯამების პროცესი წარმოადგენდა.

არჩევნების დღის შემდგომი პერიოდის საჩივრები, ძირითადად, საუბნო საარჩევნო კომისიების კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელ ოქმებში სხვადასხვა სახის უზუსტობებს ეხებოდა, კერძოდ:

- მთელ რიგ უბნებზე კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელ ოქმებში ბალანსი არ დგებოდა. შემაჯამებელ ოქმებში საარჩევნო სუბიექტების მიერ მიღებული ხმების რაოდენობისა და ბათილი საარჩევნო ბიულეტენების რაოდენობა მეტი აღმოჩნდა არჩევნებში მონაწილე პირთა რაოდენობაზე;
- მთელ რიგ ოლქებში ბათილად ცნობილი საარჩევნო ბიულეტენების საერთო რაოდენობის მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა;
- ასევე, ცალკეულ შემთხვევებში, შემაჯამებელ ოქმებში ბათილი საარჩევნო ბიულეტენების რაოდენობა ბევრად აღემატებოდა ამავე უბნებზე არჩევნებში მონაწილე ამომრჩეველთა ოდენობას;
- აღმოჩნდა, რომ ზოგიერთ უბანზე მიღებული ბიულეტენების რაოდენობა მნიშვნელოვნად აღემატებოდა ამავე უბნებზე ერთიან სიაში ამომრჩეველთა რაოდენობას;
- მთელ რიგ შემთხვევებში, გადასწორებული აღმოჩნდა კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელ ოქმებში შეტანილი მონაცემები და უბნებზე გაცემულ ოქმებს თან არ ახლდა შესაბამისი საარჩევნო კომისიის მიერ შედგენილი შესწორების ოქმები;
- ცალკეულ შემთხვევებში, დამკვირვებლების მიერ უბნიდან და ოლქიდან მოპოვებული კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების ასლები ერთმანეთს არ ემთხვეოდა. უბნიდან მოპოვებული ოქმებისგან განსხვავებით, ოლქიდან მოპოვებულ შემაჯამებელ ოქმებს თან ახლდა შესწორების ოქმები.¹⁵⁵ შესაბამისად, ჩნდებოდა კითხვები ოქმების სისწორესთან დაკავშირებით. გაუგებარი იყო, დარღვევის სათანადო შესწავლის გარეშე, როგორ ასწორებდნენ საოლქო საარჩევნო კომისიები შემაჯამებელ ოქმებში არსებულ მონაცემებს;
- ზოგიერთ შემთხვევაში, კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელ ოქმებში არ იყო შევსებული სავალდებულო მონაცემები, ღიად იყო დარჩენილი შემაჯამებელ ოქმებში არსებული გრაფები.

¹⁵⁵ გარდაბანი, გლდანი, ბოლნისი.

თუმცა, ეს მონაცემები მერე შევსებული აღმოჩნდა საოლქო საარჩევნო კომისიებიდან მოპოვებულ უბნის შემაჯამებელ ოქმებში, რაც, ცხადია, ბადებდა კითხვებს, თუ რა მონაცემებზე დაყრდნობით, რამდენად ზუსტად და ობიექტურად იქნა აღნიშნული მონაცემები შევსებული.

კენჭისყრის დღის შემდგომ საოლქო საარჩევნო კომისიებში სულ წარდგენილ იქნა 262 საჩივარი, სასამართლოში – 58 სარჩელი, ხოლო სააპელაციო სასამართლოში გასაჩივრდა 21 საქმე.

საოლქო საარჩევნო კომისიებში წარდგენილი საჩივრებიდან სრულად დაკმაყოფილდა 95 საჩივარი, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 68, არ დაკმაყოფილდა 75 საჩივარი. პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი საჩივრებიდან სრულად დაკმაყოფილდა 4 სარჩელი, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 20. სააპელაციო სასამართლოში სრულად დაკმაყოფილდა 2 და ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 3 საჩივარი.

საოლქო საარჩევნო კომისიებში საიამ საჩივრები შემდეგ დარღვევებზე წარადგინა:

- **ნილისყრასთან დაკავშირებული დარღვევები:** ოზურგეთის №61, ზუგდიდის №76 და მარნეულის №69, ისნის №66 და №9, ბათუმის №11, ქობულეთის №48 საარჩევნო უბნები;
- **შემაჯამებელი ოქმების შედგენასთან დაკავშირებული დარღვევები:** თერჯოლის №6, №7, №17, №10, №22, ხონის №19, თელავის №27, №48, №18, №41, №35, №54, №12, №2, გორის №46, №48, №11, №10, №74, №100, №23, №32, №43, №47, №68, №104, №3, კასპის №17, №35, ხაშურის №26, ახალციხის №3, №28, №29, №20, №2, ადიგენის №2, №12, ასპინძის №15, კრწანისის №24, №20, №28, №32, №14, №2, №13, №1, №8, №21, №19, №18, №2, №4, №9, №30, ჩოხატაურის №10 და №20, ოზურგეთის №2 და №12, ლანჩხუთის №17 და №35, ზუგდიდის №11, დუშეთის №47, №17, №25, გარდაბნის №26, №61, №56, №9, №14, №69, მარნეულის №13, №33, №35, №38 საარჩევნო უბნები; ვაკის №34, №38, №50, №65, №80, №31, №44, №10, №12, №27, №39, №42, №46, №48, №49, №57, №76, საბურთალოს №81, №61, №67, №72, №56, №49, №14, №18, №19, №25, №02, №10, №13, №14, №36, №76, №79, №26, №28, №57, №33, №40, №6, №11, №47, №68. ბათუმის №103, დიდუბის №52, ჩუღურეთის №1, №43, №25, №3, №11; მთაწმინდის №37, №8, №7, №12, №14, №24; გლდანის №16, №91, №37, №39, №56, №59, №70, №92, №19, №51; ნაძალადევის №64 საარჩევნო უბანი;
- **არასათანადო დოკუმენტაციით ხმის მიცემის შემთხვევები:** ვაკის №19, ბათუმის №79, №77, ხელვაჩაურის №13, ჩუღურეთის №14 საარჩევნო უბნები;
- **დამკვირვებლის უფლების შეზღუდვა:** ქუთაისის №17, მარნეულის №69 და №26, სამგორის №32, საბურთალოს №48, დიდუბის №2, გლდანის №16 საარჩევნო უბნები;
- **ოლქისთვის მასალების გადაცემის წესის დარღვევა:** ქუთაისის №4, №6, №22, №45, №56, №60,

№68, №62, №82, №83, №92, №97, №99, №102, №115, №123, №11, წყალტუბოს №18, №24, №62, №22, №53, №25, №35, თელავის №4, №50, №37, ახალციხის №32, ზუგდიდის №3 საარჩევნო უბნები;

- **ამომრჩეველთა სიებში წინასწარ დაფიქსირებული ხელმოწერები:** ზუგდიდის №15 საარჩევნო უბანი;
- **ბიულეტენებთან დაკავშირებული დარღვევები:** ოზურგეთის №58 რუსთავის №32, ბათუმის №15, №77, №103, №59, ქობულეთის №24, №48, გლდანის №16 საარჩევნო უბნები;
- **კომისიის წევრის მიერ უფლებამოსილების არაჯეროვანი შესრულება:** მარნეულის №69, ბათუმის №3, №2, №30, №41, ხელვაჩაურის №12, №27, დიდუბის №26, მთაწმინდის №2, №25, გლდანის №11 საარჩევნო უბნები;
- **არაუფლებამოსილი პირის მიერ ხმის მიცემის შემთხვევა:** ხონის №24, გორის №3, კრწანისის №8, რუსთავის №26 საარჩევნო უბნები;
- **საარჩევნო უბნის არასათანადო მოწყობა :** რუსთავის №27 საარჩევნო უბანი
- **საკონტროლო ფურცელთან დაკავშირებული დარღვევები:** ქუთაისის №50, №25, №55, №57, №62, №52, №53. წყალტუბოს №56, №1, №11, ხონის №12, ზუგდიდის №89, №16, მარნეულის №50, წალენჯიხის №20, №10, №26, ნაძალადევის №66, №79, №96, №18, №48 საარჩევნო უბნები;
- **ამომრჩევლისათვის ხმის მიცემის უფლების შეზღუდვა :** ქუთაისის №45, ოზურგეთის №8 საარჩევნო უბნები;
- **გადასატანი საარჩევნო ყუთით ხმის მიცემის წესის დარღვევა:** ვაკის №2 საარჩევნო უბანი.

საიას მიერ დაწერილი საჩივრების რაოდენობა

- ოლქებში – 262
- პირველი ინსტანციის სასამართლოში – 58
- სააპელაციო სასამართლოში – 21

საჩივრებში დაყენებული მოთხოვნები

უმეტეს შემთხვევაში, საია წარდგენილი საჩივრებით საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრთა მიმართ დისციპლინური და ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დაკისრებას ითხოვდა. საიამ დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების მოთხოვნით საოლქო საარჩევნო კომისიას 216 საჩივრით მიმართა. დისციპლინური პასუხისმგებლობა დაეკისრა სულ 390 კომისიის წევრს: 133 – საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეს, 107 – საუბნო საარჩევნო კომისიის მდივანს, 3 – საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილეს და 147 – კომისიის წევრს.

დისციპლინური პასუხისმგებლობის სახეები:

- შენიშვნა: **238**
- გაფრთხილება: **104**
- ხელფასის დაკავება: **47**
- უფლებამოსილების შეწყვეტა: **1**

ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 15 საჩივარში, რომელთაგან არც ერთი დაკმაყოფილდა.

შემაჯამებელი ოქმის ბათილობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 64 საჩივარში. დაკმაყოფილდა 3 საჩივარი, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 2.

კენჭისყრის შედეგების ბათილობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 27 საჩივარში. აქედან არც ერთი დაკმაყოფილდა.

კენჭისყრის შედეგების გადათვლის მოთხოვნა დაფიქსირდა 80 საჩივარში. მათგან დაკმაყოფილდა 6, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 2 საჩივარი.

58 შემთხვევაში საიამ საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ მიღებული უარყოფითი გადაწყვეტილება სასამართლოში გაასაჩივრა. სასამართლოში წარდგენილი სარჩელებიდან სრულად დაკმაყოფილდა 4, ხოლო ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 20 სარჩელი.

სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილი იყო 21 საჩივარი. აქედან სრულად დაკმაყოფილდა 2, ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა 3 საჩივარი.

პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი სარჩელებიდან საია 27 შემთხვევაში ითხოვდა შემაჯამებელი ოქმის ბათილობას და შედეგების გადათვლას, 23 შემთხვევაში – დისციპლინურ პასუხისმგებლობას, 1 შემთხვევაში – შედეგების ბათილობას, ხოლო 9 შემთხვევაში – ადმინისტრაციულ პასუხისმგებლობას.

გამოვლენილი ტენდენციები

საუბნო საარჩევნო კომისიები:

- მთელ რიგ შემთხვევებში, საუბნო კომისიის წევრების კვალიფიკაციის დაბალი დონე და საქმისადმი არაპროფესიონალური მიდგომა გამოვლინდა;
- საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს ყველაზე მეტად კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების შევსება და ბალანსის გამოყვანა გაუჭირდათ;
- კომისიები არ იყო აღჭურვილი სათანადო ტექნიკური საშუალებებით, რის გამოც, ვერ ხერხდებოდა ცესკოში შემაჯამებელი ოქმების დროულად გადაგზავნა.

საოლქო საარჩევნო კომისიები:

- საოლქო კომისიები იშვიათ შემთხვევაში იჩენდნენ ინიციატივას, დაინტერესებულ პირთა საჩივრის არსებობის გარეშე, პროაქტიულად შეესწავლათ შესაძლო დარღვევები და მოეხდინათ მათზე შესაბამისი რეაგირება;
- საოლქო საარჩევნო კომისიები, ცალკეული შემთხვევების გარდა, არ იყვნენ მონოდეზულნი, დეტალურად შეესწავლათ საიას მიერ წარდგენილი საჩივრები, მოეხდინათ საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოებების გამოკვლევა და მტკიცებულებათა ჯეროვანი შესწავლა/შეფასება;
- მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტულ შემთხვევებში არსებული დარღვევები შესაბამისი მტკიცებულებებით იყო გამყარებული, საოლქო საარჩევნო კომისიები არ აკმაყოფილებდნენ საჩივარში დაყენებულ მოთხოვნებს;
- ცალკეულ შემთხვევებში, საოლქო საარჩევნო კომისიები უარს აცხადებდნენ მტკიცებულებების მიღებაზე;
- საოლქო საარჩევნო კომისიები საუბნო საარჩევნო კომისიის შემაჯამებელ ოქმებზე დაშვებულ არსებითი ხასიათის უზუსტობებს ასწორებდნენ და უბნის შემაჯამებელ ოქმებს მოგვიანებით, ოლქში ურთავდნენ შესწორების ოქმებს. აღნიშნულის, მთელ რიგ შემთხვევებში, საოლქო საარჩევნო კომისიების მიერ გაცემული შემაჯამებელი ოქმები განსხვავდებოდა უბანში გაცემული ოქმებისგან;
- საოლქო საარჩევნო კომისიები უდავო და ზოგჯერ ერთადერთ მტკიცებულებად საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრების ახსნა-განმარტებებს მიიჩნევდნენ;
- მიუხედავად დარღვევის სიმძიმისა, საოლქო საარჩევნო კომისიები უპირატესობას დისციპლინური პასუხისმგებლობის მსუბუქი ზომების გამოყენებას ანიჭებდნენ და კანონით გათვალისწინებულ უფრო ადეკვატურ ღონისძიებებს არ მიმართავდნენ (მაგალითად, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმების შედგენა);
- საოლქო კომისიებში საუბნო კომისიებიდან დალუქული საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება ქალთურ ხასიათს ატარებდა და პროცესი ნაკლებად ორგანიზებული იყო;
- დაფიქსირდა საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება-ჩაბარების აქტის გაუფორმებლობის ან მოგვიანებით გაფორმების შემთხვევები.

ცენტრალური საარჩევნო კომისია:

- ცესკომ ვერ უზრუნველყო უბნებიდან შემოსული კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების ასლების დაუყოვნებლივ განთავსება ცესკოს ვებ-გვერდზე, რითაც დაირღვა საარჩევნო კოდექსის 76-ე მუხლის მე-4 და მე-8 პუნქტების მოთხოვნები;
- ცალკეულ შემთხვევებში, დაფიქსირდა განსხვავებები ცესკოს მიერ გამოქვეყნებულ შემაჯამებელი ოქმის მონაცემებსა და ცესკოს ვებ-გვერდზე განთავსებული შედეგების ცხრილის მონაცემებს შორის, რაც, სავარაუდოდ, ტექნიკური ხასიათის შეცდომები იყო.

14. განმეორებითი არჩევნები

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის გადაწყვეტილებით, იმ საუბნო საარჩევნო კომისიებში, სადაც 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნებზე მნიშვნელოვანი დარღვევები დაფიქსირდა, რომელთაც შესაძლოა გავლენა მოეხდინათ კენჭისყრის შედეგებზე, 29 ივნისს განმეორებითი კენჭისყრა დაინიშნა.¹⁵⁶

14 უბნიდან 6 უბანზე განმეორებითი კენჭისყრა სწორედ საიას დამკვირვებელთა საჩივრების დაკმაყოფილების შედეგად დაინიშნა.

საიას დამკვირვებლები განმეორებით კენჭისყრაზე დაკვირვებას მარნეულის, დუშეთის, ახალქალაქის, ხონის, ტყიბულის, ზუგდიდის, ბათუმისა და ქობულეთის საარჩევნო ოლქების შესაბამის უბნებზე ახორციელებდნენ.¹⁵⁷

უნდა აღინიშნოს, რომ კენჭისყრის, ხმის დათვლისა და შედეგების შეჯამების პროცესი მშვიდ ვითარებაში მიმდინარეობდა და მნიშვნელოვან დარღვევებს ადგილი არ ჰქონია. განმეორებით არჩევნებზე ძირითადად ტექნიკური ხასიათის დარღვევები დაფიქსირდა, რომლებზეც საიას დამკვირვებლებმა 2 საჩივარი დაწერეს და 8 შენიშვნა დააფიქსირეს ჩანაწერთა წიგნში. საარჩევნო ადმინისტრაცია მონოდეზული იყო, გაეთვალისწინებინა საიას დამკვირვებელთა შენიშვნები, რის გამოც საჩივრები აღარ დაწერილა.

საჩივრები და შენიშვნები ძირითადად შემდეგ დარღვევებს ეხებოდა:

¹⁵⁶ <http://www.cesko.ge/uploads/other/28/28696.pdf>

¹⁵⁷ მარნეულის საარჩევნო ოლქის - №25 და №57 საარჩევნო უბნებზე, დუშეთის საარჩევნო ოლქის - №4, №6, №47 და №52 საარჩევნო უბნებზე, ახალქალაქის საარჩევნო ოლქის - №1 საარჩევნო უბანზე, ხონის საარჩევნო ოლქის - №22 საარჩევნო უბანზე, ტყიბულის საარჩევნო ოლქის - №2 და №5 საარჩევნო უბნებზე, ზუგდიდის საარჩევნო ოლქის - №32 საარჩევნო უბანზე, ბათუმის საარჩევნო ოლქის - №103 საარჩევნო უბანზე, ასევე, ქობულეთის საარჩევნო ოლქის - №34 საარჩევნო უბანზე.

15. მერის/გამგებლის არჩევის მეთოდი

მიმდინარე წლის 3 ივლისს ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ არჩევნების შედეგები შეაჯამა¹⁵⁸ და მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის გამართვის თარიღად 2014 წლის 12 ივლისი გამოაცხადა.¹⁵⁹ არჩევნების მეორე ტური დაინიშნა იმ ოლქებში, სადაც 2014 წლის 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნების შედეგად, არჩევნებში მონაწილე სუბიექტებმა მერის/გამგებლის არჩევისთვის დაწესებული (50%+1) ბარიერი ვერ გადალახეს. მნიშვნელოვანი იყო ქვეყანაში მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტური დანიშვნა.¹⁶⁰ ამასთან, **გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის კონკურენტულ და თანასწორ საარჩევნო გარემოში განხორციელება მნიშვნელოვან ნინაპირობას წარმოადგენდა ქვეყანაში დემოკრატიული პროცესების ხელშეწყობისთვის. არჩევნების მეორე ტური 8 თვითმმართველ ქალაქსა და 13 თვითმმართველ თემში დაინიშნა.**¹⁶¹ საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია არჩევნების მეორე ტურს **თბილისსა და 13 საარჩევნო ოლქში** დააკვირდა.¹⁶²

კანდიდატებს შორის დაფიქსირებული შედეგების მცირე პროცენტული სხვაობიდან გამომდინარე, იყო მოლოდინი, რომ გამგებლების/მერების არჩევნების მეორე ტური მაღალი კონკურენციისა და დაძაბულობის ფონზე წარიმართებოდა.

15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნებზე გამოკვეთილი პრობლემები და დაფიქსირებული დარღვევები კვლავ აქტუალური იყო მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის კენჭისყრის დღეს. თუმცა, 15 ივნისის არჩევნებისაგან განსხვავებით, მეორე ტურზე საუბნო საარჩევნო კომისიები, უმრავლეს შემთხვევაში, ადეკვატურად რეაგირებდნენ საიას დამკვირვებლების შენიშვნებზე და საარჩევნო კანონმდებლობის პროცედურულ დარღვევებს დაუყოვნებლივ ასწორებდნენ, რის გამოც, საიას დამკვირვებლებმა საჩივრები აღარ წარადგინეს.

საიას დამკვირვებლების ინფორმაციით, მთელ რიგ შემთხვევებში, როგორც თბილისში, ასევე რეგიონებში, საარჩევნო უბნების მიმდებარე ტერიტორიაზე იმყოფებოდნენ საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლები, რომლებიც უბანზე მისული ამომრჩევლების აღრიცხვას აწარმოებდნენ.¹⁶³ საარჩევნო სუბიექტების წარ-

¹⁵⁸ <http://www.cesko.ge/ge/tvitmmartvelobis-archevnebi/shemadjamebeli-oqmebi>

¹⁵⁹ <http://www.cesko.ge/uploads/other/28/28785.pdf>

¹⁶⁰ საქართველოს კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების მიხედვით, 12 თვითმმართველ ქალაქსა და 59 თვითმმართველ თემში პირდაპირი წესით მერებისა და გამგებლების არჩევა მონაწილეთა აბსოლუტური უმრავლესობით განხორციელდა.

¹⁶¹ თვითმმართველი ქალაქები: თბილისი, ბათუმი, რუსთავი, ფოთი, გორი, მცხეთა, ოზურგეთი და თელავი. თვითმმართველი თემები: ახმეტა, ყვარელი, გორი, თიანეთი, მარტვილი, ქობულეთი, ბაღდათი, ხონი, ტყიბული, ლანჩხუთი, თერჯოლა, თელავი და ხულო.

¹⁶² საიას დამკვირვებლები თბილისის 10 ოლქისა და ბათუმის, ქობულეთის, თერჯოლის, ხონის, ბაღდათის, ტყიბულის, ოზურგეთის, მარტვილის, გორის, რუსთავის, თელავის, ყვარელის, მცხეთის ოლქების საარჩევნო უბნებზე ახორციელებდნენ დაკვირვებას.

¹⁶³ უბანზე მისული ამომრჩევლის აღრიცხვა კანონით პირდაპირ აკრძალული არ არის, თუმცა, მსგავსი ფაქტები შესაძლებელია წარმოადგენდეს ამომრჩევლის ნების არაპირდაპირ კონტროლს. ამომრჩეველს კანონმდებლობით აქვს უფლება, ყოველგვარი პირდაპირი თუ ირიბი გავლენისგან თავისუფალ გარემოში თავად გადაწყვიტოს, თუ ვის მისცეს ხმა ან საერთოდ მიიღოს თუ არა არჩევნებში მონაწილეობა. აღნიშნულ პრობლემას საია წლების განმავლობაში აფიქსირებდა და იმედს ვიტოვებთ, რომ საარჩევნო

მომადგენლები უბნებზე დამკვირვებელთა ტრანსპორტირებასაც უზრუნველყოფდნენ. ცალკეულ შემთხვევებში, უბნების მიმდებარე ტერიტორიაზე საარჩევნო სუბიექტების მხარდამჭერებს შორის ფიზიკური და სიტყვიერი დაპირისპირების ფაქტებიც დაფიქსირდა.

მიუხედავად გარკვეული დარღვევებისა, კენჭისყრის პროცესი ძირითადად მშვიდ ვითარებაში მიმდინარეობდა. საიას დამკვირვებლებმა მეორე ტურზე **43 საჩივარი** დაწერეს და **34 შენიშვნა** დააფიქსირეს ჩანაწერთა წიგნში. საჩივრები შემდეგ დარღვევებს შეეხებოდა:

რეფორმის ქრილში, სხვა პრობლემურ საკითხებთან ერთად, ამ თემაზეც იქნება მსჯელობა და მომდევნო არჩევნებისთვის სათანადო საკანონმდებლო ცვლილებები განხორციელდება.

16. მეორე ტურის შემდგომი პერიოდი

მეორე ტურის დროს საიას დამკვირვებლებმა საოლქო საარჩევნო კომისიებში სულ **68** საჩივარი წარადგინეს, რომლებიც სხვადასხვა დარღვევას შეეხებოდა, მათ შორის:

- შემაჯამებელ ოქმებსა და დისბალანსთან დაკავშირებული დარღვევა;
- კომისიის წევრების მიერ უფლებამოსილებათა არასათანადო განხორციელება;
- საოლქო საარჩევნო კომისიებში დოკუმენტაციის გადაცემასთან/დალუქვასთან დაკავშირებული დარღვევა;
- ხმის დათვლის პროცედურის დარღვევა;
- დამკვირვებლის უფლებების შეზღუდვა;
- წილისყრასთან დაკავშირებული დარღვევები;
- ბიულეტენებთან დაკავშირებული დარღვევები;
- არაუფლებამოსილი პირის მიერ ხმის მიცემის ფაქტები;
- საკონტროლო ფურცელთან დაკავშირებული დარღვევები;
- ხმის მიცემის ფარულობის დარღვევა;
- გადასატანი საარჩევნო ყუთით ხმის მიცემის წესის დარღვევა;
- ხმის მიცემის წესის დარღვევა;
- ამომრჩეველთა სიებში არსებული ხარვეზები.

საოლქო საარჩევნო კომისიებში წარდგენილი საჩივრებიდან **65** შემთხვევაში მოთხოვნილი იყო კომისიის წევრთა დისციპლინური პასუხისმგებლობა, **3** შემთხვევაში – ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა, **2** შემთხვევაში – გადასატანი ყუთის შედეგების და **1** შემთხვევაში – უბნის შედეგების ბათილობა, თითო შემთხვევაში – შედეგების გადასინჯვა და საუბნო საარჩევნო კომისიის შედეგების შემაჯამებელი ოქმის ბათილობა. წარდგენილი საჩივრებიდან **34** – სრულად, **24** – ნაწილობრივ, ხოლო **10** – არ დაკმაყოფილდა.

საოლქო საარჩევნო კომისიების მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები საიამ **2** შემთხვევაში სასამართლოში გაასაჩივრა. წარდგენილი საჩივრებიდან **1** – ნაწილობრივ, ხოლო **1** – არ დაკმაყოფილდა.

საოლქო საარჩევნო კომისიებში საიამ საჩივრები შემდეგ დარღვევებზე წარადგინა:

- **წილისყრასთან დაკავშირებული დარღვევები:** საბურთალოს №68, გლდანის №77, თელავის №20 საარჩევნო უბნები;
- **შემაჯამებელი ოქმების შედგენასთან დაკავშირებული დარღვევები:** საბურთალოს №11, №35, კრწანისის №5, №32, გლდანის №16, №34, №67, №71, №82, თელავის №5, №34, №41, №43, №50, ბაღდათის №16, №26, გორის №82, ტყიბულის №3 საარჩევნო უბნები;
- **დამკვირვებლის უფლების შეზღუდვა:** ისნის №6, თერჯოლის №4, რუსთავის №30 საარჩევნო უბნები;
- **ოლქისთვის მასალების გადაცემის წესის დარღვევა:** თელავის №23, №40, №51, ხონის №6 საარჩევნო უბნები;
- **ბიულეტენებთან დაკავშირებული დარღვევები:** ისნის №11, ბათუმის №35, მცხეთის №2, ტყიბულის №9, საარჩევნო უბნები;
- **კომისიის წევრის მიერ უფლებამოსილების არაჯეროვანი შესრულება:** ვაკის №69, საბურთალოს №50, №60, კრწანისის №11, №22 საარჩევნო უბნები;
- **არაუფლებამოსილი პირის მიერ ხმის მიცემის შემთხვევა:** საბურთალოს №60, ოზურგეთის №10 საარჩევნო უბნები;
- **საკონტროლო ფურცელთან დაკავშირებული დარღვევები:** თელავის №15, №49, თერჯოლის №10, №31, ბაღდათის №2, №18, ხონის №16, №17, №25, ტყიბულის №19, №24, №26, №27, №30, №31, მარტვილის №21, გორის №96 საარჩევნო უბნები;
- **ხმის მიცემის ფარულობის დარღვევა:** ქობულეთის №34 საარჩევნო უბანი;
- **გადასატანი საარჩევნო ყუთით ხმის მიცემის წესის დარღვევა:** ბათუმის №99, თერჯოლის №90, მარტვილის №21 საარჩევნო უბნები;
- **ხმის მიცემის წესის დარღვევა:** გორის №16 საარჩევნო უბანი;
- **ამომრჩეველთა სიებში არსებული ხარვეზები:** გლდანის №77 საარჩევნო უბანი.

საიას მიერ დაწერილი საჩივრების რაოდენობა

- ოლქებში – 68
- პირველი ინსტანციის სასამართლოში - 2

საჩივრებში დაყენებული მოთხოვნები

უმეტეს შემთხვევაში, საია წარდგენილი საჩივრებით საუბრო საარჩევნო კომისიის წევრთა მიმართ დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრებას ითხოვდა. ამ მოთხოვნით საიამ საოლქო საარჩევნო კომი-

სიას 66 საჩივრით მიმართა. აქედან დისციპლინური პასუხისმგებლობა სულ 88 კომისიის წევრს დაეკისრა: 31 – საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე, 33 – საუბნო საარჩევნო კომისიის მდივანი, 4 – საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე და 20 – კომისიის წევრი.

დისციპლინური პასუხისმგებლობის სახეები:

- შენიშვნა – 64
- გაფრთხილება – 20
- ხელფასის დაკავება – 4

ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 2 საჩივარში, რომელთაგან არც ერთი დაკმაყოფილდა.

შემაჯამებელი ოქმის ბათილობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 1 საჩივარში, რომელიც არ დაკმაყოფილდა.

კენჭისყრის შედეგების ბათილობის მოთხოვნა დაფიქსირდა 1 საჩივარში, რომელიც არ დაკმაყოფილდა.

კენჭისყრის შედეგების გადათვლის მოთხოვნა დაფიქსირდა 1 საჩივარში, რომელიც დაკმაყოფილდა.

3 შემთხვევაში საიამ საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ მიღებული უარყოფითი გადაწყვეტილება სასამართლოში გაასაჩივრა, რომელთაგან არც ერთი დაკმაყოფილდა.

პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი სარჩელებიდან საიამ 2 შემთხვევაში ითხოვდა ადმინისტრაციულ, ხოლო ერთ შემთხვევაში, დისციპლინურ პასუხისმგებლობას.

არჩევნების მეორე ტურზე, ძირითადად, შემდეგი პრობლემური საკითხები გამოიკვეთა:

- შემაჯამებელ ოქმებში არ იყო შევსებული სავალდებულო მონაცემები, ღიად იყო დარჩენილი ოქმებში არსებული გრაფები;
- დარღვევის სიმძიმის მიუხედავად, საოლქო საარჩევნო კომისიები უპირატესობას დისციპლინური პასუხისმგებლობის მსუბუქი ზომების გამოყენებას ანიჭებდნენ და არ ადგენდნენ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმს (მაგ: დამკვირვებლის უფლებების შეზღუდვა);
- საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრები ნაკლებად ერკვეოდნენ საარჩევნო პროცედურებში;
- ცალკეულ შემთხვევებში, საოლქო საარჩევნო კომისიების მიერ გამოვლინდა საჩივრების განხილვის პროცედურული ხარვეზები;
- საოლქო კომისიებში საარჩევნო დოკუმენტაციის ჩაბარების დროს არ იყო დაცული პროცედურული საკითხები, კერძოდ: საარჩევნო დოკუმენტაცია არ იყო დალუქული, დროულად არ ხდებოდა მიღება-ჩაბარების აქტების შედგენა იმ მიზეზით, რომ საარჩევნო ინვენტარის გადაცემა მოგვიანებით მოხდებოდა.

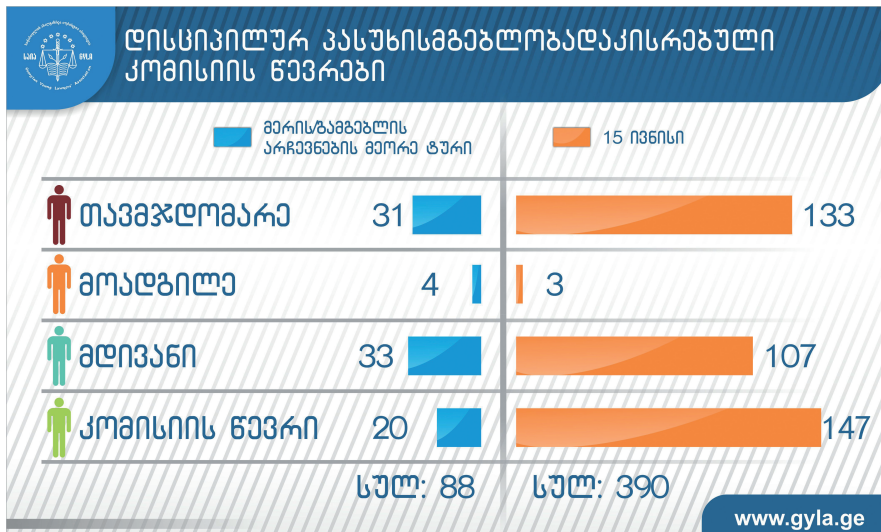
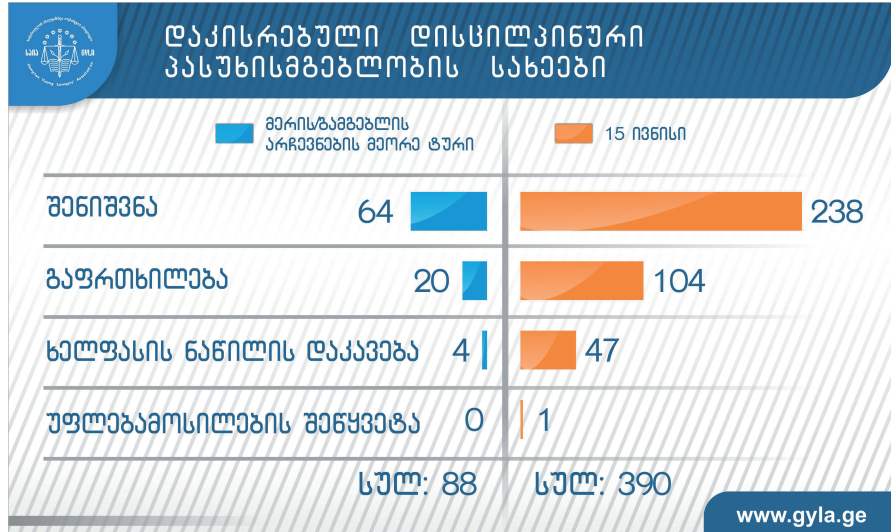

სასამართლო და საარჩევნო ადმინისტრაციებში წარდგენილი საჩივრები

	ოლქი	პირველი ინსტანსიის სასამართლო	აკალსიკა
დაკმაყოფილდა	95 34	4	2
წაწილოვრივ დაკმაყოფილდა	68 24	20 1	3
არ დაკმაყოფილდა	99 10	34 1	16

15 რეგიონი
მერიტუბაგბაღლის არჩევნების მერე ტური

www.gyla.ge

17. საარჩევნო დავები და სასამართლოს მიერ საარჩევნო დავებზე მიღებული გადაწყვეტილებების ანალიზი

არჩევნების მიმდინარეობისას საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის საქმიანობა მხოლოდ დარღვევების გამოვლენით არ შემოიფარგლება. სარჩელების სასამართლოში წარდგენის გზით, საია ცდილობს, ხელი შეუწყოს საარჩევნო კანონმდებლობის პროგრესული განმარტების დანერგვას, დამრღვევთა წინააღმდეგ სამართლებრივი ზომების გატარებასა და საარჩევნო დარღვევათა შემდგომ პრევენციას.

2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების არჩევნებზე, როგორც პირველ, ასევე მეორე ტურზე, საიამ პირველი ინსტანციის სასამართლოში 47 სარჩელი წარადგინა, საიდანაც 18 სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ხოლო 29 არ დაკმაყოფილდა. მათ შორის, საიამ 15 ივნისის არჩევნებზე პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარადგინა 45 სარჩელი, რომელთაგან 17 ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ხოლო არჩევნების მეორე ტურზე წარადგინა 2 სარჩელი, რომელთაგან 1 ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა. რაც შეეხება სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილ საჩივრებს, არჩევნების მხოლოდ პირველ ტურზე იქნა სააპელაციო საჩივრები წარდგენილი – სულ 16 საჩივარი; მათგან 1 სრულად და 2 ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა.

სასამართლოებში საიასა და მისი დამკვირვებლების მიერ წარდგენილი საჩივრები ძირითადად ისეთ საკითხებს ეხებოდა, როგორიცაა:

- აგიტაცია საუბნო საარჩევნო კომისიაში;
- იძულებით გადაადგილებული პირების მონაწილეობა არჩევნებში დევნილის მონაწილის გარეშე;
- გადასატანი ყუთით ხმის მიცემის პროცედურების დარღვევა;
- წილისყრის პროცედურების დარღვევა;
- პრობლემები შემაჯამებელ ოქმებთან დაკავშირებით (ოქმებში არსებული გადასწორებები და შესწორების ოქმების არარსებობა, შემაჯამებელი ოქმების შეუდგენლობა საუბნო საარჩევნო კომისიაში, შესწორების ოქმების საოლქო საარჩევნო კომისიის ბეჭდით დამოწმება, დისბალანსი შემაჯამებელ ოქმებში, შედეგების შემაჯამებელი ოქმების არასრულყოფილად შევსება);
- დამკვირვებლის უფლებების შეზღუდვა.

ქვემოთ მოკლედ მიმოვიხილავთ სასამართლოების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს ზემოთ დასახელებულ რამდენიმე საკითხზე:

იძულებით გადაადგილებული პირების მონაწილეობა არჩევნებში დევნილის მონაწილის გარეშე

საარჩევნო კოდექსი პირდაპირ ადგენს, რომ კენჭისყრაში მონაწილეობის მიზნით, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულმა პირებმა, არჩევნებზე, პირადობის მონაწილასთან

ერთად, დევნილის მოწმობაც უნდა წარადგინონ.¹⁶⁴ 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე იძულებით გადაადგილებულ პირებს, ცალკეულ შემთხვევებში, არჩევნებში მონაწილეობა მხოლოდ აპრილობის მოწმობის საფუძველზე მიაღებინეს.¹⁶⁵ საიას დამკვირვებლების მიერ, როგორც საარჩევნო ადმინისტრაციაში, ასევე სასამართლოში, გასაჩივრდა არჩევნებში იძულებით გადაადგილებული პირების დევნილობის მოწმობის გარეშე მონაწილეობის ფაქტები. არც საარჩევნო ადმინისტრაციამ და არც სასამართლომ საიას დამკვირვებლების მოსაზრება არ გაიზიარა. სასამართლო დაეყრდნო ცესკოს დადგენილებას,¹⁶⁶ რომლის თანახმად, ამომრჩევლის კენჭისყრაში მონაწილეობა უზრუნველყოფილია, თუ ამომრჩეველთა ერთიანი სიის საარჩევნო კომისიისთვის განკუთვნილ ვერსიაში, საქართველოს მოქალაქის პირად ნომერთან, სქესთან და ფოტოსურათთან ერთად, სრულად ემთხვევა შემდეგ მონაცემთაგან 3 მაინც: სახელი, გვარი, დაბადების თარიღი და მისამართი.

ჩვენი მოსაზრებით, აღნიშნული დადგენილება ეხება მხოლოდ ისეთ შემთხვევებს, როდესაც ამომრჩეველთა ერთიანი სიისა და პირადობის მოწმობის მონაცემებს შორის ფიქსირდება გარკვეული სხვაობა, თუმცა, ემთხვევა პირის იდენტიფიცირების სამი რეკვიზიტი, როგორიცაა პირის სახელი, გვარი, დაბადების თარიღი და მისამართი. ეს კი, გამორიცხავს იძულებით გადაადგილებული პირების შემთხვევაში დევნილობის მოწმობის წარუდგენლობას. ჩვენი მოსაზრებით, აღნიშნული დადგენილების გამოყენება მსგავს ფაქტებთან მიმართებით არარელევანტურია და, ვფიქრობთ, რომ დევნილის მოწმობის წარდგენა აუცილებელია იძულებით გადაადგილებულ პირთა იდენტიფიცირებისთვის.

წილისყრის პროცედურები – მიმდინარე არჩევნებზე კვლავ დაფიქსირდა შემთხვევა, როდესაც საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ კომისიის წევრზე წილისყრით გამოვლენილი ფუნქცია მთელი დღის განმავლობაში კომისიის სხვა წევრს გადასცა. საიას დამკვირვებლებმა სასამართლოში წილისყრის პროცედურებით გამოვლენილი ფუნქციის გადაცემის საკითხი გაასაჩივრეს. სასამართლომ ამ შემთხვევაში გაიზიარა საიას დამკვირვებლის მოსაზრება და თავის გადაწყვეტილებაში განმარტა საარჩევნო კოდექსის 61-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტი: სასამართლომ დაადგინა, რომ ფუნქციის გადაცემა „დროებით ხასიათს უნდა ატარებდეს... ობიექტური მიზეზებით უნდა იყოს განპირობებული და საარჩევნო მიზნებს ემსახურებოდეს“. სასამართლოს გადაწყვეტილებაში ასევე აღნიშნულია, რომ, ვინაიდან საარჩევნო კოდექსით კენჭისყრა არჩევნების დღეს იმართება დილის 08:00 საათიდან 20:00 საათამდე,¹⁶⁷ კომისიის წევრებს შორის წილისყრით გამოვლენილი ფუნქციების მთელი დღით გადაცემა ვერ ჩაითვლება გონივრულ ვადად და, ფაქტობრივად, სახეზეა ფუნქციების შეცვლა კენჭისყრის მთელი დროის განმავლობაში, რაც ეწინააღმდეგება კანონმდებლის ნებას წილისყრისა და საარჩევნო პროცედურების მიმართ ნდობის ამაღლების პრინციპის კუთხით.¹⁶⁸

¹⁶⁴ საარჩევნო კოდექსის 63-ე მუხლის მე-19 პუნქტი.

¹⁶⁵ ვაკის №2 ოლქში, ვინაიდან ჩვენი ინფორმაციით, აღნიშნული კატეგორიის პირთა გარკვეული ნაწილისთვის არჩევნების წინ ვერ მოხდა დევნილის მოწმობის გაცემა.

¹⁶⁶ 2012 წლის 21 სექტემბრის დადგენილება №41/2012.

¹⁶⁷ საარჩევნო კოდექსის მე-60 მუხლის პირველი პუნქტი.

¹⁶⁸ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 21.06.2014 წლის გადაწყვეტილება, საქმე №3/2134-14.

პრობლემები შემაჯამებელ ოქმებთან დაკავშირებით – საიამ სასამართლოებში გაასაჩივრა ისეთი დარღვევები, რომლებიც უკავშირდებოდა შემაჯამებელი ოქმების შევსებას (ისეთი დარღვევები, როგორიცაა შემაჯამებელ ოქმებში მონაცემების გადასწორება, შესწორების ოქმების შეუდგენლობა,¹⁶⁹ შესწორების ოქმების საოლქო საარჩევნო კომისიაში შედგენა, დისბალანსი შემაჯამებელ ოქმებში,¹⁷⁰ შემაჯამებელი ოქმების არასრულყოფილად შევსება), კერძოდ, აღნიშნულ საჩივრებთან დაკავშირებით, რიგ შემთხვევებში, სასამართლომ დაავალა შესაბამის საარჩევნო ადმინისტრაციებს, ხელახლა ემსჯელათ აღნიშნულ დარღვევებზე და მიეღოთ შესაბამისი გადაწყვეტილებები. თუმცა, აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ გარკვეულ შემთხვევებში სასამართლოებმა¹⁷¹ გაიზიარეს საარჩევნო ადმინისტრაციების მსჯელობა ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დაკისრების ნაწილში, ოქმებში არსებული გადასწორებებისა და შესწორების ოქმების არარსებობის კუთხით. საარჩევნო ადმინისტრაციისა და სასამართლოს მოსაზრებით, მსგავსი სამართალდარღვევები მცირე მნიშვნელობის იყო და მათ არ გამოუწვევიათ რაიმე უარყოფითი შედეგი, შედეგების ბათილობა და ა.შ. შესაბამისად, სახეზე იყო მცირე მნიშვნელობის სამართალდარღვევა. შედეგად, შესაბამის კომისიის წევრებს არ უნდა დაკისრებოდათ ჯარიმა და მათ მიმართ უნდა გამოყენებულიყო დისციპლინური პასუხისმგებლობა.¹⁷²

დამკვირვებლის უფლებების შეზღუდვა – მიმდინარე არჩევნებზე დაფიქსირდა დამკვირვებლის უფლების შეზღუდვის რამდენიმე ფაქტი, რაც, ერთი მხრივ, გამოიხატა დამკვირვებლის მიერ წარდგენილი საჩივრების დარეგისტრირებაზე უარის თქმასა და, მეორე მხრივ, კენჭისყრის დასრულების, ანუ 20:00 საათის შემდეგ საარჩევნო უბანზე დამკვირვებლის საარჩევნო უბანზე შემვებასთან დაკავშირებით. აღნიშნულ შემთხვევებში, არც საქალაქო და არც სააპელაციო სასამართლოებმა არ გაიზიარეს საიას დამკვირვებლების პოზიცია და საჩივრები არ დააკმაყოფილეს.

საიას დამკვირვებლის უფლების შეზღუდვასთან დაკავშირებით, რომელიც საარჩევნო ადმინისტრაციის მხრიდან საჩივრის დარეგისტრირებაზე უარს ეხებოდა, სასამართლომ გაიზიარა საარჩევნო ადმინისტრაციის პოზიცია და განმარტა, რომ: „მართალია, საჩივრის რეგისტრაციაში გატარებაზე უარის თქმა წარმოადგენს

¹⁶⁹ საარჩევნო კოდექსის 70-ე მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილია, რომ თუ შემაჯამებელი ოქმის შევსებისას დაშვებულ იქნა შეცდომა, მის გამოსწორებლად, შემაჯამებელ ოქმში შესაბამისი მონაცემის გასწვრივ მაშინვე კეთდება წარწერა „შესწორებულია“ და დგება შესწორების ოქმი. აკრძალულია შემაჯამებელ ოქმში შეტანილი მონაცემების გადასწორება. ასევე, აღნიშნული მუხლის მე-3 პუნქტი განსაზღვრავს, რომ ოქმში შეტანილი მონაცემების გადასწორება იწვევს შესაბამისი საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და მდივნის პასუხისმგებლობას საარჩევნო კოდექსით დადგენილი წესით და ითვალისწინებს ჯარიმას 500 ლარის ოდენობით (87-ე მუხლი).

¹⁷⁰ ბათუმის №79 ოლქის №103 საუბნო საარჩევნო კომისიაში არ შემდგარა შედეგების შემაჯამებელი ოქმი, თუმცა, საოლქო საარჩევნო კომისიამ თავისი გადაწყვეტილებით ხელახლა დათვალა საარჩევნო ბიულეტენები და თავად შეადგინა და დაამტკიცა შედეგების შემაჯამებელი ოქმები და გასცდა თავის უფლებამოსილებას, ვინაიდან საარჩევნო კოდექსის 21-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის მიხედვით, მას ამის უფლებამოსილება არ გააჩნდა. სასამართლომ სრულად გაიზიარა საიას დამკვირვებელა მოსაზრება და დააკმაყოფილა საიას საჩივლი, რითაც ხელი შეუწყო, არ დამკვიდრებულიყო მანკიერი პრაქტიკა.

¹⁷¹ ახალციხის რაიონული სასამართლოს 2014 წლის 21 ივნისის გადაწყვეტილება, საქმე №14527580-3/044-146.

¹⁷² ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 22-ე მუხლი ადგენს, რომ, თუ ჩადენილია მცირე მნიშვნელობის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა, მაშინ საქმის გადასაწყვეტად უფლებამოსილ ორგანოს (თანამდებობის პირს) შეუძლია გაათავისუფლოს დამრღვევი ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობისაგან და დასჯერდეს სიტყვიერ შენიშვნას.

ისეთ ქმედებას, რომელმაც ირიბად შელახა (შეზღუდა) დამკვირვებლის უფლება, თუმცა, უფლების შელახვა და საქმიანობისათვის ხელის შეშლა, თავისი ბუნებიდან გამომდინარე, წარმოადგენს განზრახ მოქმედებას, მიმართულს უფლების შეზღუდვისა და შელახვისაკენ. დასახელებული ქმედება, რაც გამოიხატა უმოქმედობაში – კომისიის წევრების მხრიდან უფლებამოსილი პირის მიერ წარდგენილი საჩივრის რეგისტრაციის გატარებაზე უარი, თავისი შინაარსიდან გამომდინარე, სწორად დაკვალიფიცირდა არა საარჩევნო კოდექსის 91-ე მუხლით, არამედ სამსახურებრივი მოვალეობის ბრალეულად შეუსრულებლობად ან არაჯეროვან შესრულებად.¹⁷³ მიგვაჩნია, რომ სასამართლომ არასწორად განმარტა კანონი, როდესაც დამკვირვებლის უფლებების შეზღუდვისას ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა არ დაადგინა.¹⁷⁴

საინტერესოა საარჩევნო ადმინისტრაციისა და სასამართლოს მიდგომა 20:00 საათის შემდეგ დამკვირვებლის საარჩევნო უბანზე დაშვებასთან დაკავშირებით.¹⁷⁵ ქუთაისის №59 საოლქო საარჩევნო კომისიამ, 20:00 საათის შემდგომ დამკვირვებლის კენჭისყრის უბანზე დაუშვებლობა დამკვირვებლის უფლების შეზღუდვად მიიჩნია და ჩათვალა, რომ საარჩევნო კოდექსის 41-ე მუხლის თანახმად, დამკვირვებელს უფლება ჰქონდა, კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის შენობაში შეუზღუდავად ყოფილიყო.¹⁷⁶ განსხვავებული მიდგომა დაფიქსირდა თბილისის ერთ-ერთ უბანზე დამკვირვებლის უბანზე შეშვებასთან დაკავშირებით, როდესაც უბნის თავმჯდომარემ, ცესკოს რეაგირების შემდგომ, 20:00 საათის შემდეგ დაუშვა საიას დამკვირვებელი უბანში. თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, ერთი მხრივ, პარტიების მიერ დანიშნული კომისიის წევრების აგრესიული დამოკიდებულების გამო, რომლებიც საიას დამკვირვებლის გაძევებას ითხოვდნენ და, მეორე მხრივ, ჩანაწერთა წიგნში საიას დამკვირვებლის რეგისტრაციის დადგენილი წესით განუხორციელებლობის გამო, დამკვირვებლის უფლება მაინც შეიზღუდა.¹⁷⁷ როგორც თბილისის საქალაქო სასამართლომ, ასევე თბილისის სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა საიას დამკვირვებლის პოზიცია და არ დააკმაყოფილა საიას მოთხოვნა.

მიგვაჩნია, რომ საარჩევნო დავების წარმოებას დიდი მნიშვნელობა აქვთ საარჩევნო ნორმების სასამართლო განმარტებისა და სწორი პრაქტიკის დანერგვისათვის. აღნიშნულის მთავარ მიზანს წარმოადგენს საარჩევნო კოდექსში არსებული პრობლემური ნორმების იდენტიფიცირება და, წინა წლების გამოცდილების გაანალიზების საფუძველზე, ახალი რეკომენდაციების შემუშავება.

სასამართლოს მიერ საარჩევნო დავებზე მიღებული გადაწყვეტილებების ანალიზის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ, რომ საარჩევნო რეფორმის ქრილში სისტემურად უნდა გაანალიზდეს საარჩევნო კოდექსის

¹⁷³ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2014 წლის 23 ივნისის განჩინება, საქმე №330310014527959.

¹⁷⁴ საარჩევნო კოდექსის 91-ე მუხლი.

¹⁷⁵ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 24 ივნისის 2014 წლის განჩინება, საქმე № 330310014527708 (38/872-14).

¹⁷⁶ ქუთაისის №59 საოლქო საარჩევნო კომისიის 2014 წლის 17 ივნისის №215/2014 განკარგულება.

¹⁷⁷ საქართველოს საარჩევნო კომისიის 2014 წლის 26 აპრილის №25/2014 დადგენილების მე-3 თავი „უბნის დახურვა, კენჭისყრის შედეგების შეჯამება“ ადგენს, რომ საუბნო საარჩევნო კომისიის მდივანმა კენჭისყრის ჩანაწერთა წიგნში უნდა მიუთითოს ხმების დათვლის დროს კენჭისყრის შენობაში მყოფ პირთა ვინაობა.

მუხლები და აღმოიფხვრას ის უზუსტობები და ნაკლოვანებები, რაც ერთიანობაში განაპირობებს მანკიერი პრაქტიკის დამკვიდრებას.

18. რეზიუმე/დასკვნა

2014 წლის 15 ივნისის საქართველოში ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნები გაიმართა. მოსახლეობამ პირდაპირი წესით, 3 წლის ვადით აირჩია ყველა თვითმმართველი ქალაქის მერი და მუნიციპალიტეტის გამგებელი, ასევე, წარმომადგენლობითი ორგანოს – საკრებულოს წევრები მაჟორიტარული და პროპორციული სისტემით.

2014 წლის 15 ივნისის არჩევნები კანდიდატთა სიმრავლით, მათ შორის, მაღალი კონკურენციითა და 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებისგან განსხვავებით – ნაკლები, ხოლო 2013 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებისაგან განსხვავებით – მეტი პრობლემურობით გამოირჩეოდა.

საქართველოს არჩევნების ისტორიაში მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის გამართვა მნიშვნელოვან წინაპირობას წარმოდგენდა ქვეყანაში დემოკრატიული პროცესების ხელშეწყობისთვის. მეორე ტურებში ერთმანეთს მმართველი პარტიისა და სხვადასხვა ოპოზიციური პოლიტიკური ძალის მიერ წარდგენილი კანდიდატები დაუპირისპირდნენ, თუმცა, ყველა შემთხვევაში გამარჯვება მმართველი პარტიის კანდიდატებმა მოიპოვეს.

საკანონმდებლო ჩარჩო

ხელისუფლებამ საარჩევნო კანონმდებლობაში შესატან ცვლილებებზე მუშაობა არჩევნებამდე რამდენიმე თვით ადრე, 2013 წლის დეკემბრის ბოლოს განაახლა. კანონმდებლობაში განხორციელებული კონკრეტული პოზიტიური ცვლილებების მიუხედავად,¹⁷⁸ დროის სიმცირისა და განსახორციელებელ ცვლილებათა სირთულის გამო, ხელისუფლებამ უარი თქვა საარჩევნო კუთხით არსებითი ხასიათის ცვლილებების განხორციელებაზე, რომელიც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებდა საარჩევნო გარემოს. შესაბამისად, საკრებულოს არჩევნებისათვის კვლავ პრობლემურია საარჩევნო სისტემა, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს ერთი ხმის თანასწორობის პრინციპს და ამომრჩევლის მიერ გამოხატული ნების პროპორციულად გარდასახვას მანდატებში;¹⁷⁹ პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლისთვის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხადების პროცედურა, რომელიც ენიშნაღმდეგება წარმომადგენლობითი დემოკრატიის პრინციპს; საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლის/მერობის კანდიდატების დასახელების უფლების აკრძალვა, რაც მნიშვნელო-

¹⁷⁸ არსებული თვითმმართველი ქალაქების რაოდენობის გაზრდა, მერების/გამგებლების პირდაპირი წესით არჩევა, მათ შორის, არჩევნებში მონაწილეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით (50%+1), საკრებულოს არჩევნებში 4%-იანი ბარიერის დაწესება და მისი გათანაბრება მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

¹⁷⁹ მხოლოდ საარჩევნო ბარიერის გაზრდა მერის/გამგებლის არჩევნებისათვის სისტემის მნიშვნელოვნად გაუმჯობესებას ვერ უზრუნველყოფს.

ვანი საერთაშორისო სტანდარტის უგულებელყოფა; საარჩევნო ადმინისტრაციის ფორმირების წესი და ამომრჩეველთა სიები. აღნიშნული თემები კვლავ პრობლემურია მათი სანდოობისა და სრულყოფილების კუთხით.

უწყებათაშორისი კომისია

უწყებათაშორისი კომისია თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის პოზიტიურ როლს ასრულებდა როგორც წინასაარჩევნო პერიოდის დარღვევების თაობაზე მხარეთა ინფორმირების, ასევე ამ დარღვევებზე რეაგირების კუთხით. მაგალითად, 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ უწყებათაშორისი კომისიის საქმიანობამ საჯარო მოსამსახურეთა მიერ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების შემთხვევების შემცირება განაპირობა. თუმცა, სხვა მთელ რიგ შემთხვევებში, უწყებათაშორისი კომისიის მიერ მიღებული რეკომენდაციები უხეშად ირღვეოდა, რაც კომისიის მუშაობას საბოლოოდ არაეფექტურს ხდიდა.¹⁸⁰

საარჩევნო ადმინისტრაცია

საარჩევნო ადმინისტრაცია მომზადებული შეხვდა წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებას. ცესკომ, ამომრჩეველთა და პროცესში ჩართულ მხარეთა ინფორმირების მიზნით, არაერთი აქტივობა განახორციელა. საია პოზიტიურად აფასებს ცესკოს თავმჯდომარის მოწოდებას საოლქო საარჩევნო კომისიებისადმი – გამოეჩინათ მაქსიმალური პასუხისმგებლობა და პროფესიონალიზმი საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა არჩევისას. საიას მონიტორების ინფორმაციით, იმ საოლქო საარჩევნო კომისიებში, სადაც მათ დაკვირვება განახორციელეს, საუბნო საარჩევნო კომისიების დაკომპლექტება კანონის მოთხოვნების დაცვით წარიმართა. წინასაარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით ინფორმაციას ცესკო პროაქტიულად იხილავდა, რაც ასევე მისასალმებელი ფაქტია. პოზიტიურ შეფასებას იმსახურებს ის ფაქტიც, რომ წინასაარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით საიას მიერ წარდგენილ საჩივართა უმრავლესობა ცესკომ დააკმაყოფილა.¹⁸¹

წინასაარჩევნო პერიოდში, საარჩევნო კოდექსის 167-ე მუხლის რეგულაცია, რომელიც გამგებლობისა და მერობის კანდიდატებისაგან ბოლო 2 წლის განმავლობაში საქართველოში მუდმივად ცხოვრების ცენზს

¹⁸⁰ მაგალითად, მიუხედავად უწყებათაშორისი კომისიის რეკომენდაციისა, წინასაარჩევნო პერიოდში თანამდებობებიდან არ გაათავისუფლებინათ ადგილობრივი თვითმმართველობის მაღალი თანამდებობის პირები, აღნიშნულ პერიოდში სავარაუდო პოლიტიკური ნიშნით სამსახურიდან გაათავისუფლეს წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოადგილე, იმპიჩმენტის წესით თანამდებობიდან გადააყენეს ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი. ხშირი იყო წინასაარჩევნო ღონისძიებებსა და მასალების გავრცელებაში ხელშეშლის ფაქტები. სხვადასხვა ოპოზიციური პარტიის/საარჩევნო ბლოკის კანდიდატების მიმართ განხორციელებული ზეწოლის თაობაზე არაერთი ინფორმაცია გავრცელდა.

¹⁸¹ საანგარიშო პერიოდში, საარჩევნო დარღვევებთან დაკავშირებით, საიამ საარჩევნო ადმინისტრაციაში 5 განცხადება წარადგინა: ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში – 4, ხოლო ოზურგეთის საოლქო საარჩევნო კომისიაში – 1. საარჩევნო ადმინისტრაციებმა საიას 4 განცხადება დააკმაყოფილეს. 1 განცხადებაზე გვეთქვა უარი, რომელიც 28 მაისს ქუთაისის მერის მოადგილის მიერ უკანონო აგიტაციისა და ქუთაისის მერიის მიერ სავარაუდოდ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებას შეეხებოდა.

ანებს, ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ ოპოზიციური პოლიტიკური პარტიების კანდიდატთა სანინალმდეგოდ და სახელისუფლებო პოლიტიკური გაერთიანების სასარგებლოდ განმარტა. მიგვაჩნია, რომ აღნიშნული გადაწყვეტილების მიღებისას საარჩევნო ადმინისტრაცია იყო მიუკერძოებელი და არათანმიმდევერული.¹⁸² მსგავსი გადაწყვეტილებები უარყოფითად აისახება ცესკოს, როგორც მიუკერძოებელი და ობიექტური საარჩევნო ადმინისტრაციის ნდობაზე და ზიანის მომტანი შეიძლება იყოს ამ ორგანოს საქმიანი რეპუტაციისათვის.

სავარაუდო ზენოლის შედეგად კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო, განცხადება გააკეთა ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ და სამართალდამცავ ორგანოებს მსგავსი ფაქტების დაუფოვნებლივ შესწავლისა და რეაგირებისკენ მოუწოდა.¹⁸³ ამავე პრობლემის გამო, პარტიული სიების რეგისტრაციიდან მოხსნის პრევენციის მიზნით, 2014 წლის 3 ივნისს ცესკომ სპეციალური დადგენილება მიიღო და განსაზღვრა, საარჩევნო კოდექსით დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები რაოდენობის საფუძველზე, რა შემთხვევაში გაუქმდებოდა პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაცია.¹⁸⁴ მიგვაჩნია, რომ ცესკოს დადგენილება დადებითად აისახა წინასაარჩევნო გარემოზე, ვინაიდან ის დაეხმარა ყველა იმ პარტიას, რომლებიც, კანდიდატთა რეგისტრაციიდან მოხსნის გამო, პარტიული სიის საარჩევნო რეგისტრაციის გაუქმების საფრთხის წინაშე იდგნენ. თუმცა, აღნიშნული დადგენილების მიღებით, ცესკო გასცდა თავისი უფლებამოსილების მანდატს, ვინაიდან დაადგინა საარჩევნო კოდექსით დადგენილისგან განსხვავებული წესი.¹⁸⁵

სახელმწიფო აუდიტის სამსახური

დადებითად უნდა შეფასდეს 2014 წლის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებზე სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ინიციატივა, რომლის თანახმადაც, ამავე სამსახურთან არასამთავრობო ორგანიზაციებით დაკომპლექტებული საკონსულტაციო კომისია შეიქმნა. მიგვაჩნია, რომ მსგავსმა ინიციატივამ ხელი შეუწყო სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის საქმიანობის გამჭვირვალობის გაზრდას პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების მონიტორინგის თვალსაზრისით.

¹⁸² „ქართული პარტიის“ გორის მერობის კანდიდატს ირაკლი ოქრუაშვილს ცესკომ რეგისტრაცია გააუქმა იმ მოტივით, რომ არჩევნების დანიშვნამდე ბოლო 2 წელი იგი საქართველოში ფიზიკურად არ ცხოვრობდა. მაშინ, როდესაც მმართველის პოლიტიკური ძალის კანდიდატების რეგისტრაცია კომისიამ არ გააუქმა, თუმცა, ამ ორ შემთხვევაში, ქვეყანაში ფიზიკურად ყოფნის (ცხოვრების) სტანდარტით არ უხელმძღვანელია. ცესკომ ასევე არ დააკმაყოფილა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მოთხოვნა და ძალაში დატოვა მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის ის გადაწყვეტილება, რომლის მიხედვითაც, ამავე ოლქში, ხსენებული საარჩევნო ბლოკის გამგებლობის კანდიდატს აკამედ იმამკულიევს საარჩევნო რეგისტრაცია გაუუქმა. <http://gyla.ge/uploads/2014.pdf>

¹⁸³ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-relizebi-13-ge/ceskos-tavmdjdomaris-gancxadeba-kandidatebze-zewolis-faqtebtan-dakavshirebit.page>

¹⁸⁴ საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დადგენილება №31/2014 2014 წლის 3 ივნისი. https://matsne.gov.ge/index.php?option=com_idmssearch&view=docView&id=2362713&lang=ge

¹⁸⁵ დადგენილების შესახებ იხ. ზენოლისა და მუქარის თავი.

წინასაარჩევნო პერიოდი

2012 წლის საპარლამენტო არჩევნებთან შედარებით, 2014 წლის წინასაარჩევნო პერიოდში ნაკლები იყო ადმინისტრაციული რესურსების საარჩევნო მიზნით გამოყენების, წინასაარჩევნო აგიტაციაში უკანონოდ მონაწილეობის, ასევე, ამომრჩევლის მოსყიდვის ფაქტები. თუმცა, წინასაარჩევნო პერიოდში ხშირი იყო ისეთი საარჩევნო დარღვევები, როგორიცაა კანდიდატებზე სავარაუდო ზეწოლა, პოლიტიკურ ოპონენტებზე თავდასხმა, წინასაარჩევნო კამპანიაში ხელშეშლა და ფიზიკური დაპირისპირება. მსგავსი ფაქტები აზიანებდა წინასაარჩევნო გარემოს და საფრთხეს უქმნიდა თავისუფალ, კონკურენტულ პირობებში საარჩევნო კამპანიის წარმოებას.

წინასაარჩევნო პერიოდში პრობლემური იყო მოქმედი გამგებლების/მერების მიერ სამსახურებრივი ვალდებულების შესრულებისას აგიტაციის გაწევის ფაქტები: მოქმედ გამგებლებს/მერებს, რომლებიც კენჭს იყრიდნენ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში, საარჩევნო კანონმდებლობის თანახმად, თანამდებობიდან გადადგომის ვალდებულება არ ჰქონდათ. აღნიშნულის ფონზე დაფიქსირდა არაერთი შემთხვევა, როდესაც კანდიდატები წინასაარჩევნო კამპანიას ფაქტობრივად გამგებლის/მერის პოსტიდან ახორციელებდნენ და გამგებლის/მერის პოსტზე საქმიანობას უთავსებდნენ წინასაარჩევნო კამპანიას, რაც აშკარად ლახავდა არჩევნებში სხვა კანდიდატების მხრიდან რესურსებზე თანაბარი წვდომისა და სამართლიანი წინასაარჩევნო გარემოს პრინციპს.¹⁸⁶ აღნიშნულ შემთხვევებში, არსებულმა საკანონმდებლო ხარვეზმა წარმოშვა სახელმწიფო და პარტიული რესურსის გამოყენების პრობლემა და ნაშალა ზღვარი პარტიულ და სახელმწიფო საქმიანობას შორის. მსგავსი ქმედებები ეწინააღმდეგებოდა 1990 წლის კოპენჰაგენის კონფერენციის დოკუმენტის მე-5 მუხლს, რომელიც სახელმწიფოებს ავალდებულებს, ნათელი ზღვარი გაავლონ სახელმწიფოსა და პოლიტიკური პარტიების საქმიანობებს შორის, რათა არ მოხდეს სახელმწიფოსა და პოლიტიკური პარტიების აღრევა.¹⁸⁷

წინასაარჩევნო პერიოდში ადგილი ჰქონდა სოციალური პროექტების ინიცირების ფაქტებს, რომელთა დაწყება წინასაარჩევნო პერიოდს დაემთხვა. ინიციატივები სოციალურ ხასიათს ატარებდა და, ძირითადად, მოსახლეობის ფართო მასებზე იყო გათვლილი. აღნიშნული ინიციატივებით, მართალია, კანონმდებლობის მოთხოვნები არ დარღვეულა, თუმცა, ისინი ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების რისკებს შეიცავდა.

2014 წლის 14 აპრილს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებთან დაკავშირებით, საარჩევნო კამპანიაში ჩართულ პირთა მიმართ სამართლებრივი პროცედურების განხორციელებაზე მორატორიუმი გამოაცხადა, რათა სამართალდამცავ ორგანოებს წინასაარჩევნო პერიოდში საარჩევნო კამპანიაში აქტიურად ჩართულ პირთა უფლებების კანონიერი შეზღუდვისა და დაკავების ფაქტებისაგან თავი შეეკავებინათ. გამოცხადებული მორატორიუმი ხელისუფლების პოლიტიკური ნების გამოხატულებას წარმოადგენდა, რათა საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს სრულფასოვანი კამპანია ეწარმოებინათ.

¹⁸⁶ ბათუმის მერი, გურჯაანის და წყალტუბოს გამგებლები, ჩოხატაურის გამგებლის მოადგილე და სხვები.

¹⁸⁷ ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (ეუთო) ფარგლებში მიღებული დოკუმენტი.

აღნიშნულის ფონზე, საგულისხმოა ის გარემოება, რომ მორატორიუმის გამოცხადებამდე, ანუ 2014 წლის 14 აპრილამდე, საგამოძიებო სტრუქტურებში დაიბარეს, დაკითხეს ან ბრალი წარუდგინეს არაერთ პირს, რომლებიც აქტიურ პარტიულ საქმიანობას ეწეოდნენ.¹⁸⁸ აღნიშნული პირები, ძირითადად, პოლიტიკურ გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალურ მოძრაობას“ წარმოადგენდნენ და, პარტიის განცხადებით, ისინი ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში პარტიის კანდიდატები უნდა ყოფილიყვნენ. დაკავებულთა ნაწილს ალკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობა შეეფარდა, რამაც გამოიწვია მათი, როგორც კანდიდატების უშუალო და აქტიური მონაწილეობის შესაძლებლობა წინასაარჩევნო კამპანიაში.¹⁸⁹ საიას მონიტორების ინფორმაციით, აღნიშნული საქმეების შესწავლის შედეგად,¹⁹⁰ ჩნდებოდა გარკვეული კითხვები – ხომ არ უკავშირდებოდა სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება ბრალდებულ პირთა პოლიტიკურ აქტივობას. თუმცა, ასევე გასათვალისწინებელია, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების წინ ოპოზიციური პარტიის აქტიური წევრების დაკავება რამდენიმე წლის წინ ჩადენილი დანაშაულისთვის ხდებოდა და სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან ალკვეთის ღონისძიების მოთხოვნა დამატებით კითხვებს ბადებდა, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც საქართველოს პროკურატურამ ოფიციალურად განაცხადა ახალი მიდგომის თაობაზე, რომელიც ე.წ. „თეთრი საყელოს“ დანაშაულებზე პატიმრობის გამოუყენებლობას გულისხმობდა. აღსანიშნავია, რომ მორატორიუმის გამოცხადების შემდეგ პოლიტიკურად აქტიური პირების საგამოძიებო სტრუქტურებში დაბარების, დაკითხვის ან ბრალის წაყენების შემთხვევები მინიმუმამდე შემცირდა. თუმცა, აღნიშნული კატეგორიის პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის ცალკეული შემთხვევები მაინც დაფიქსირდა, რაც სამართალდამცავი ორგანოების მხრიდან გადაუდებელი აუცილებლობით იყო ახსნილი. ხელისუფლება განმარტავდა, რომ აღნიშნულ შემთხვევებში მორატორიუმის პირობები არ დარღვეულა. ჩვენი მოსაზრებით, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო შტაბის ხელმძღვანელის უფლებების შეზღუდვა, რომელიც სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენელთა მიერ გადაუდებელი აუცილებლობით იყო ახსნილი, არ იყო სათანადო დამაჯერებლობით დასაბუთებული და გარკვეულ კითხვებს ბადებდა.¹⁹¹

საიას ინფორმაციით, 2 ივნისის მდგომარეობით, 9 რეგიონის 15 ოლქში, 6 ოპოზიციური პარტიის 50-მდე კანდიდატმა, სავარაუდოდ, ზენოლის შედეგად მოხსნა კანდიდატურა.¹⁹² დაზარალებულები, ძირითადად, არ აკონკრეტებდნენ, თუ ვინ ახდენდა მათზე ზენოლას. პარტიების ან თავად კანდიდატების განმარტებით,

¹⁸⁸ <http://gyla.ge/geo/news?info=2050>

¹⁸⁹ მაგალითად, ზურაბ ჯიბუხაია, ზურაბ ოტიაშვილი. აღნიშნულ საქმეებთან დაკავშირებით, საიამ ინფორმაცია წინასაარჩევნო გარემოს მონიტორინგის პირველ და მეორე შუალედურ ანგარიშებში წარმოადგინა.

¹⁹⁰ ხონის მუნიციპალიტეტის გამგებლის ზურაბ ჯიბუხაიას და მისი მოადგილის, ბესარიონ ჭელიძის დაკავება; ხონის საკრებულოს წევრის ლევან ბობოხიძის დაკავება; დუშეთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს თავმჯდომარის მოადგილის, ზურაბ ოტიაშვილის დაკავება; თბილისის საკრებულოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის, გიორგი ონიანის საქმე; ქობულეთის მუნიციპალიტეტის რწმუნებულის, მალხაზ დიასამიძის დაკავება; ქიათურის საკრებულოს თავმჯდომარის, იასონ ჭუმბურიძის დაკავება, ბრალის წარდგენა.

¹⁹¹ <http://gyla.ge/geo/news?info=2206>

¹⁹² <http://gyla.ge/geo/news?info=2131>

მათთან ხორციელდებოდა მუქარის შემცველი სატელეფონო ზარები, ადგილი ჰქონდა ახლობლის სამსახურიდან გათავისუფლების ან „პრობლემების შექმნის“ მუქარას, ასევე „დანაბარების გადმოცემას“ ახლობლების მეშვეობით. აღნიშნულის პარალელურად, ქვეყნის მასშტაბით საკუთარი ინიციატივით საარჩევნო კანდიდატების რეგისტრაციიდან მოხსნის საკმაოდ ბევრი ფაქტი დაფიქსირდა.

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ინფორმაციით, არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით თავდაპირველად დარეგისტრირდა 101 მერობის, 262 გამგებლობის, 21 574 საკრებულოს წევრობის,¹⁹³ მათ შორის, 1220 დამოუკიდებელი კანდიდატი. თუმცა, შემდგომ, პირადი განცხადების საფუძველზე, არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა 600-ზე მეტმა კანდიდატმა.¹⁹⁴ აღნიშნული, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს იმას, რომ ყველა შემთხვევაში კანდიდატებმა ზენოლის შედეგად მოხსნეს კანდიდატურა. გარდა იმისა, რომ ზემოაღნიშნული ფაქტები დანაშაულის ნიშნებს შეიცავდა, ასეთმა ქმედებებმა გაზარდა დაძაბულობა და საფრთხე შეუქმნა არჩევნების თავისუფალ, სამართლიან გარემოში ჩატარებას.

წინასაარჩევნო პერიოდში წინასაარჩევნო კამპანიაში ხელშეშლის არაერთი ფაქტი დაფიქსირდა, რომელიც მთელ რიგ შემთხვევებში, ფიზიკური დაპირისპირებისა და აგრესიის სახეს ატარებდა. ხელშეშლის ფაქტებს ძირითადად ადგილი ჰქონდა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წინააღმდეგ. პარტიის განცხადებით, აღნიშნულ ინციდენტებში მონაწილეობდნენ არა მხოლოდ „ქართული ოცნების“ აქტივისტები და მათი კანდიდატები, არამედ ადგილობრივი თვითმმართველობის საჯარო მოხელეებიც. აღნიშნული ფაქტები აზიანებდა წინასაარჩევნო გარემოს და საფრთხეს უქმნიდა თავისუფალ, კონკურენტულ პირობებში საარჩევნო კამპანიის წარმოებას, ზრდიდა დაძაბულობას და ხელს უწყობდა აგრესიის გაღვივებას პოლიტიკურ პროცესებში მონაწილე პირებს შორის.

საანგარიშო პერიოდში ადგილი ჰქონდა ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების თანამდებობის პირების, სავარაუდოდ, პოლიტიკური ნიშნით გათავისუფლებას. საიას იურისტების ინფორმაციით, გათავისუფლებული საჯარო მოხელეების საქმეების შესწავლისას, გარკვეული კანონშეუსაბამოები გამოვლინდა.

საარჩევნო პერიოდში ადგილი ჰქონდა მაღალი თანამდებობის პირების მიერ მედიის/ჟურნალისტების საჯარო კრიტიკის არაერთ შემთხვევას, რამაც უარყოფითი შეფასება გამოიწვია მედიის წარმომადგენლებში და შეიძლება განხილული იყოს მედიაზე გავლენის მოხდენის მცდელობად.¹⁹⁵

¹⁹³ პარტიული საკრებულო – 13 879, მაჟორიტარი პარტიული სია – 6475, დამოუკიდებელი კანდიდატი – 1220.

¹⁹⁴ ცესკოს 2014 წლის 21 აგვისტოს №02-04/1792 პასუხი. მაჟორიტარული სიით წარდგენილმა 481-მა, პროპორციული სიით წარდგენილმა 223-მა და მერობის 3-მა და გამგებლობის 5-მა კანდიდატმა. მაჟორიტარული სიით წარდგენილი კანდიდატებიდან არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა პოლიტიკური პარტიების მიერ წარდგენილმა 208 და საინიციატივო ჯგუფების მიერ წარდგენილმა 273-მა კანდიდატმა.

¹⁹⁵ 2014 წლის მაისში საქართველოს მთავრობამ სპეციალური განცხადებით უკმაყოფილება გამოხატა ტელეკომპანია „მანეტროს“ ჟურნალისტის ვახო სანაიას მიერ მომზადებული კრიტიკული ჟურნალისტური მასალის მიმართ, რომელიც ხელისუფლების წინასაარჩევნო დაპირებების შესრულებას შეეხებოდა. სიუჟეტს უწოდა არაპროფესიონალური, თუმცა, არ მიუთითებია კონკრეტული მცდარი ფაქტის შესწორების აუცილებლობაზე; ვიცე-პრემიერმა და, იმავდროულად, ენერგეტიკის მინისტრმა კახა კალაძემ საჯაროდ გააკრიტიკა ტელეკომპანია „რუსთავი 2“ ელექტროენერგიის ფასის ზრდასთან დაკავშირებით მომზადებული სიუჟეტის გამო, სადაც წარმოჩენილი იყო ამ საკითხზე ენერგეტიკის მინისტრისა და მისი მოადგილის რადიკალურად განსხვავებული პასუხები.

სამართალდამცავი ორგანოები

მართალია, ხელისუფლებამ განაცხადა, რომ თავისუფალი და არაძალადობრივი წინასაარჩევნო გარემოს უზრუნველყოფა მისი უპირველესი ამოცანა იყო, თუმცა, წინასაარჩევნო პერიოდში ძალადობრივი აქტებისა და დაპირისპირების შემცველი ინციდენტების სათანადო პრევენცია ხელისუფლებამ ვერ შეძლო. ხელისუფლების, კერძოდ კი, სამართალდამცავთა ვალდებულება იყო არა მხოლოდ სამართალდარღვევაზე რეაგირება, არამედ ეფექტური პრევენციული მოქმედებებით ფიზიკური დაპირისპირების თუ სხვა სახის სამართალდარღვევის თავიდან არიდება, რისი განხორციელებაც ვერ მოხერხდა.¹⁹⁶

კანდიდატებზე სავარაუდო ზეწოლის ფაქტებთან დაკავშირებით, ვფიქრობთ, რომ შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების რეაგირება არასაკმარისი და არაეფექტური იყო. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, ყოველგვარი გამოძიების გარეშე, უარყო საარჩევნო კანდიდატებზე ზეწოლის შემთხვევები და მათში პოლიციელთა შესაძლო მონაწილეობა.¹⁹⁷ ამ ფონზე, ძალადობის, ზეწოლის უპირობო დაგმობისა და ეფექტური გამოძიების ჩატარების აუცილებლობაზე ხაზგასმის ნაცვლად, გაუმართლებელი იყო პრემიერ-მინისტრის განცხადება იმის თაობაზე, რომ „ქართული ოცნება“ არც ერთ რეგიონსა და ქალაქში არ დაუშვებდა სხვა პოლიტიკური ძალის გამარჯვებას.¹⁹⁸

საიას მიერ შესწავლილი საქმეებიდან იკვეთება, რომ პროკურატურის სამართლებრივი რეაგირება სავარაუდოდ დანაშაულებრივი ფაქტების შესახებ არ იყო სათანადო. პროკურატურის მხრიდან მხოლოდ გამოკითხვის წარმოება მიუთითებს, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნის მიუხედავად, გამოძიება უმეტეს შემთხვევაში არ დაიწყო ან არ იყო სრულყოფილი და ყოველმხრივი.

საიას მიერ შესწავლილი საქმეებიდან გამოიკვეთა, რომ გამოძიება, ცალკეულ შემთხვევებში, მხოლოდ ფორმალურად დაიწყო და მას არანაირი შედეგი არ მოჰყოლია. ბევრ საქმესთან დაკავშირებით, დღევანდელი მდგომარეობით, საბოლოო გადაწყვეტილებები მიღებული არ არის. საზოგადოება ვერ დარწმუნდა, რომ გამოძიების ორგანოების მიერ გატარებულმა ზომებმა უზრუნველყო საარჩევნო სუბიექტების და დაკავშირებული პირების უსაფრთხოება და თავისუფალი, კონკურენტუნარიანი საარჩევნო გარემოს არსებობა.

კენჭისყრის დღე

საიას შეფასებით, მთლიანობაში, კენჭისყრის პროცესი მშვიდ ვითარებაში მიმდინარეობდა. ამომრჩეველს შესაძლებლობა ჰქონდა, საკუთარი არჩევანი თავისუფლად დაეფიქსირებინა. კენჭისყრის დღეს განსაკუთრებით უხეშ დარღვევებს მასშტაბური ხასიათი არ ჰქონია. რამდენიმე მნიშვნელოვანი დარღვევა მარტვილის, ზუგდიდის, ხონის, თელავის, სამგორისა და ხულოს ოლქებში დაფიქსირდა,¹⁹⁹ რამაც მოგვიანებით

¹⁹⁶ დეტალური ინფორმაცია ხელშეშლის კონკრეტულ ფაქტებთან დაკავშირებით იხ. დანართი №3.

¹⁹⁷ <http://police.ge/ge/shinagan-saqmeta-saministros-gantskhadeba/6671>

¹⁹⁸ <http://gyla.ge/geo/news?info=2135>

¹⁹⁹ მარტვილის №16 (გაიტაცეს ბიულეტენები), ზუგდიდის №32 (ჩაიშალა ხმის მიცემა), ხონის №22 (უბნის დარბევა), ხონის №19

რამდენიმე უბანზე განმეორებითი არჩევნების ჩატარება განაპირობა.²⁰⁰

მთელ რიგ შემთხვევებში, საუბნო კომისიის წევრების კვალიფიკაციის დაბალი დონე და საქმისადმი არაპროფესიული მიდგომა გამოვლინდა. საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს ყველაზე მეტად კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების შევსება და ბალანსის გამოყვანა გაუჭირდათ. კომისიები არ იყო აღჭურვილი სათანადო ტექნიკური საშუალებებით, რის გამოც ვერ ხერხდებოდა ცესკოში შემაჯამებელი ოქმების დროულად გადაგზავნა.

საოლქო კომისიებში საუბნო კომისიებიდან დალუქული საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება ქაოტურ ხასიათს ატარებდა და პროცესი ნაკლებად ორგანიზებული იყო. დაფიქსირდა საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმების გარეშე ან ამ აქტის მოგვიანებით გაფორმების შემთხვევები.

ცესკომ ვერ უზრუნველყო უბნებიდან შემოსული კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების ასლების დაუყოვნებლივ განთავსება ცესკოს ვებ-გვერდზე, რითაც დაირღვა საარჩევნო კოდექსის 76-ე მუხლის მე-4 და მე-8 პუნქტების მოთხოვნები.

არჩევნების შემდგომი პერიოდი

იმ ოლქებში, რომლებშიც საიას დამკვირვებლები მონიტორინგს ახორციელებდნენ გამოვლინდა, რომ საოლქო საარჩევნო კომისიები, ცალკეული შემთხვევების გარდა, არ იყვნენ მოწოდებულნი, დეტალურად შეესწავლათ საიას მიერ წარდგენილი საჩივრები, მოეხდინათ საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოებების გამოკვლევა და მტკიცებულებათა ჯეროვანი შესწავლა/შეფასება. მიუხედავად იმისა, რომ, კონკრეტულ შემთხვევებში, არსებული დარღვევები შესაბამისი მტკიცებულებებით იყო გამყარებული, საოლქო საარჩევნო კომისიები არ აკმაყოფილებდნენ საჩივარში დაყენებულ მოთხოვნებს და, ცალკეულ შემთხვევებში, უარს აცხადებდნენ თავად მტკიცებულებების მიღებაზე.

დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც საოლქო საარჩევნო კომისიები საუბნო საარჩევნო კომისიის შემაჯამებელ ოქმებზე დაშვებულ არსებითი ხასიათის უზუსტობებს ასწორებდნენ და უბნის შემაჯამებელ ოქმებს შესწორების ოქმებს მოგვიანებით ოლქში ურთავდნენ. აღნიშნულის გამო, მთელ რიგ შემთხვევებში, საოლქო საარჩევნო კომისიების მიერ გაცემული შემაჯამებელი ოქმები განსხვავდებოდა უბანში გაცემული ოქმებისგან. მიუხედავად დარღვევის სიმძიმისა, საოლქო საარჩევნო კომისიები უპირატესობას დისკიპლინური პასუხისმგებლობის მსუბუქი ზომების გამოყენებას ანიჭებდნენ და კანონით გათვალისწინებულ უფრო ადეკვატურ ღონისძიებებს არ მიმართავდნენ (მაგალითად, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმების შედგენა).

უბანი (კენჭისყრის შენობაში შეჭრისა და კარის შემტვრევის მცდელობა), თელავის №14 უბანი (ხელმოწერების გაყალბება), მუქარა დამკვირვებელზე (სამგორის №32, ხულოს №27).

²⁰⁰ იხ. განმეორებითი არჩევნების თავი.

ცალკეულ შემთხვევებში, დაფიქსირდა განსხვავებები ცესკოს მიერ გამოქვეყნებულ შემაჯამებელი ოქმის მონაცემებსა და ცესკოს ვებ-გვერდზე განთავსებული შედეგების ცხრილის მონაცემებს შორის, რაც, სა- ვარაუდოდ, ტექნიკური ხასიათის შეცდომები იყო.

მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტური

მნიშვნელოვანია, რომ ქვეყანაში მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტური დაინიშნა. არჩევნები 8 თვით- მმართველ ქალაქსა და 13 თვითმმართველ თემში ჩატარდა.²⁰¹ 15 ივნისის ადგილობრივი თვითმმართვე- ლობის წარმომადგენლობითი და აღმასრულებელი ორგანოების არჩევნებზე გამოკვეთილი პრობლემები და დაფიქსირებული დარღვევები ისევ აქტუალური იყო მერის/გამგებლის არჩევნების მეორე ტურის კენ- ჭისთვის დღეს. თუმცა, 15 ივნისის არჩევნებისაგან განსხვავებით, მეორე ტურზე საუბნო საარჩევნო კომის- იები, უმრავლეს შემთხვევაში, ადეკვატურად რეაგირებდნენ საიას დამკვირვებლების შენიშვნებზე და საარჩევნო კანონმდებლობის პროცედურულ დარღვევებს დაუყოვნებლივ ასწორებდნენ, რის გამოც საიას დამკვირვებლებმა საჩივრები, მთელ რიგ შემთხვევებში, აღარ წარადგინეს.

17. რეკომენდაციები

საია გამოთქვამს იმედს, რომ წინამდებარე ინფორმაცია დაეხმარება საარჩევნო პროცესებში ჩართულ პირებს, განამტკიცონ მიღწევები და აღმოფხვრან ხარვეზები, რაც, ჩვენი აზრით, ხელს შეუწყობს არჩევ- ნების უკეთეს პირობებში ჩატარებას. შესაბამისად, არჩევნების თვისობრივად უკეთეს, გამჭვირვალე და სამართლიან გარემოში ჩატარების მიზნით, მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია შემდეგი საკითხების მოწესრიგება:

- **საკანონმდებლო ჩარჩო**

საარჩევნო რეფორმის ჩრილში, მნიშვნელოვანია ისეთი საკითხების დარეგულირება, როგორიცაა საარჩევ- ნო სისტემა საპარლამენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის; საარჩევნო ადმინ- ისტრაციის დაკომპლექტების, ამომრჩეველთა სიებისა და საარჩევნო დავების მარეგულირებელი წესების გადახედვა, ცვლილებები, რომლებიც უზრუნველყოფს ქალთა მონაწილეობის გაზრდას პოლიტიკაში.

ადგილობრივი თვითმმართველობის ჩრილში მნიშვნელოვნად მიგვაჩნია ისეთი რეგულაციების შეცვლა/ გადახედვა, როგორიცაა: პირდაპირი წესით არჩეული გამგებლის/მერისთვის უნდობლობის გამოცხა- დების პროცედურა; საინიციატივო ჯგუფებისათვის გამგებლობის/მერობის კანდიდატების დასახელების უფლების აკრძალვა; ასევე, მერობის/გამგებლობის კანდიდატობის მსურველი პირისათვის დაწესებული მუდმივი ცხოვრების ცენზის საკანონმდებლო დონეზე განმარტება.

²⁰¹ თვითმმართველი ქალაქები: თბილისი, ბათუმი, რუსთავი, ფოთი, გორი, მცხეთა, ოზურგეთი და თელავი. თვითმმართველი თემები: ახმეტა, ყვარელი, გორი, თიანეთი, მარტვილი, ქობულეთი, ბაღდათი, ხონი, ტყიბული, ლანჩხუთი, თერჯოლა, თელავი და ხულო.

უმნიშვნელოვანესია, რომ 2016 წლის საპარლამენტო არჩევნებამდე საარჩევნო რეფორმაზე მუშაობა გაც-
ილებით ადრე დაიწყო. ამ კუთხით, დაუყოვნებლივ უნდა შეიქმნას შესაბამისი სამუშაო ჯგუფი, რომელიც
საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით, საკანონმდებლო ცვლილებებზე მუშაობას დაუყოვნებლივ
შეუდგება.

- **უნწყებათაშორისი კომისია**

საარჩევნო დარღვევათა პრევენციისა და უკვე არსებულ დარღვევებზე რეაგირების მიზნით, მნიშვნელო-
ვანია, რომ უნწყებათაშორისი კომისიის მუშაობა იყოს უფრო ეფექტური. უნწყებათაშორისმა კომისიამ საკუ-
თარი საქმიანობისას მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოს მის მიერ მიღებული რეკომენდაციების შესრულების
კონტროლს, განსაკუთრებით, საჯარო დაწესებულებებისა და იქ დასაქმებულ პირთა მხრიდან. კომისიამ
უნდა მოახდინოს საზოგადოების ინფორმირება საკუთარი საქმიანობის შესახებ და უნდა განახორციელოს
გამოცემული რეკომენდაციების შესრულების მუდმივი მონიტორინგი, ანალიზი და შეფასება. საარჩევ-
ნო დარღვევების პრევენციის მიზნით, უნდა გამოკვეთოს კონკრეტული პრობლემური საკითხები და რე-
კომენდაციით მიმართოს საქართველოს პარლამენტსა და სხვა უწყებებს მათი შემდგომი აღმოფხვრისა და
საარჩევნო კანონმდებლობის გაუმჯობესების მიზნით.

- **საარჩევნო ადმინისტრაცია**

მნიშვნელოვანია, რომ საარჩევნო ადმინისტრაცია იყოს ობიექტური და საკუთარ ქმედებებში გამორიცხოს
არათანმიმდევრულებისა და მიკერძოებულობის აღქმა. მიუხედავად იმისა, თუ რომელი პოლიტიკური
გაერთიანების კანდიდატის საკითხი განიხილება, ყოველთვის იმოქმედოს ერთი და იგივე სტანდარტით.
რაც მთავარია, საარჩევნო კოდექსის რომელიმე ნორმის ბუნდოვანება განმარტოს კანდიდატების სასარგე-
ბლოდ, მიუხედავად იმისა, თუ რომელ პოლიტიკურ ძალას განეკუთვნებიან ისინი.

ვფიქრობთ, რომ უნდა შემცირდეს საუბნო კომისიის წევრთა რაოდენობა და უნდა დაწესდეს საუბნო
საარჩევნო კომისიის წევრთა სერტიფიცირების ვალდებულება. შემდეგ კი, სერტიფიცირების შედეგე-
ბის მიხედვით, უნდა მოხდეს კომისიის წევრთა შერჩევა. ასევე, უნდა გადაიხედოს (გაიზარდოს) საუბნო
საარჩევნო კომისიის წევრთა ანაზღაურების საკითხი. უნდა გაგრძელდეს საუბნო საარჩევნო კომისიის
წევრთა კვალიფიკაციის ამაღლების პროცესი და ტრენინგების მოდულებში განსაკუთრებული ყურადღება
დაეთმოს არჩევნების დღისა და საარჩევნო დოკუმენტაციის სათანადოდ წარმოებას.

უნდა შემუშავდეს კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმების შევსების ერთგვაროვანი წესი. უნდა მოხ-
დეს საუბნო საარჩევნო კომისიების სათანადოდ აღჭურვა ტექნიკური საშუალებებით, რათა არ შეფერხდეს
შემაჯამებელი ოქმების დაუყოვნებლივ გადაგზავნა ცესკოში.

საოლქო საარჩევნო კომისიებმა დეტალურად უნდა შეისწავლონ საჩივარში ასახული დარღვევები, ჯე-
როვნად გამოიკვლიონ მტკიცებულებები და მიიღონ დასაბუთებული გადაწყვეტილებები. შემაჯამებელი
ოქმების გადასწორების შემთხვევაში, გამოყენებული უნდა იყოს საარჩევნო კოდექსით დადგენილი ად-

მინისტრაციული პასუხისმგებლობის ზომები. საარჩევნო დოკუმენტაციის საოლქო საარჩევნო კომისიაში მიღების დროს აუცილებლად უნდა მოხდეს მიღება-ჩაბარების აქტების შედგენა. ცესკომ უნდა უზრუნველყოს შემაჯამებელი ოქმების დაუყოვნებლივ ატვირთვა ვებ-გვერდზე და შემაჯამებელ ოქმებში დაფიქსირებული მონაცემების ზუსტად ასახვა შედეგების ცხრილებში.

ცესკომ უნდა გააუქმოს 2012 წლის დადგენილება, რომელიც დისკრიმინაციულ წესებს ადგენს მედიის მიმართ და ზღუდავს კენჭისყრის დღეს მედიის მოქმედების თავისუფლებას საარჩევნო უბნებზე.

- **ცენტრალური ხელისუფლებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები**

ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ პოლიტიკური ნეიტრალიტეტის დაცვა, თავი შეიკავონ უკანონო აგიტაციისგან და არ დაუშვან საბიუჯეტო რესურსების გამოყენება რომელიმე კანდიდატის სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ. ხელისუფლების წარმომადგენლებმა, მათ შორის მთავრობის ხელმძღვანელმა პირებმა, თავი უნდა შეიკავონ ისეთი ქმედებებისა და განცხადებებისგან, რომლებიც ეწინააღმდეგება დემოკრატიული საარჩევნო პროცესის სულისკვეთებას და საფრთხეს უქმნის საქართველოში მრავალპარტიული დემოკრატიის დამკვიდრებას.

- **სამართალდამცავი ორგანოები**

საკითხის მნიშვნელობიდან და დარღვევების სავარაუდო მასშტაბებიდან გამომდინარე, სამართალდამცავმა ორგანოებმა უმოკლეს ვადებში უნდა ჩაატარონ სრულყოფილი, მიუკერძოებელი და ობიექტური გამოძიება სხვადასხვა პოლიტიკური ძალის კანდიდატებზე სავარაუდო ზეწოლის ფაქტებთან დაკავშირებით და წინასაარჩევნო პერიოდში მომხდარ ამ და სხვა სახის კანონდარღვევებზე. უნდა მოახდინონ სათანადო და ადეკვატური რეაგირება დამნაშავე პირთა გამოვლენისა და სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის მიზნით.

აუცილებელია, რომ პოლიტიკურ პროცესებში ჩართულ პირთა მიმართ სისხლისსამართლებრივი პროცედურები ხორციელდებოდეს დასაბუთების მაღალი სტანდარტით და მსგავსი საქმეების მიმართ კითხვის ნიშნები არ ჩნდებოდეს.

როგორც წინასაარჩევნო პერიოდში, ასევე, არჩევნების დღეს და შემდგომ პერიოდში, სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებმა უნდა უზრუნველყონ წინასაარჩევნო შეხვედრებისა და ღონისძიებების მშვიდობიან და უსაფრთხო ვითარებაში წარმართვა, ძალადობის აღკვეთა, ამასთან, უნდა გაატარონ კანონით დადგენილი ყველა შესაძლო ღონისძიება, რაც აუცილებელია საზოგადოებრივი წესრიგის და მოქალაქეთა უსაფრთხოების დაცვისთვის. მაქსიმალურად უნდა გამოირიცხონ საკუთარ ქმედებებში სავარაუდო შერჩევითი დამოკიდებულება დაპირისპირებული მხარეების მიმართ. ამ მიზნით, ასევე მნიშვნელოვანია თითოეული დარღვევის სწორი სამართლებრივი შეფასება და ადეკვატური პასუხისმგებლობის დაკისრება.

- **საარჩევნო სუბიექტები და პოლიტიკურ აქტივობებში ჩართული პირები**

პოლიტიკურმა გაერთიანებებმა უნდა უზრუნველყონ შიდაპარტიული დისციპლინა და არ დაუშვან მათი მხარდამჭერების მხრიდან სხვა პოლიტიკური გაერთიანებების შეხვედრებზე დასწრება კონტრაგიტაციის ორგანიზების თუ სიტყვით გამოსვლის მიზნით, რათა გამოირიცხოს პოლიტიკურ ნიადაგზე სიტყვიერი და ფიზიკური დაპირისპირება და არჩევნებში ჩართულმა ყველა სუბიექტმა შეფერხების გარეშე შეძლოს ამომრჩეველებთან კონტაქტი.

კანდიდატობის მსურველმა პირებმა თავი უნდა შეიკავონ ამომრჩევლის მოსყიდვისგან, როგორც საბიუჯეტო თანხების, ასევე, მათ მფლობელობაში არსებული ბიზნეს-კომპანიების მეშვეობით.

პოლიტიკურ პროცესებში ჩართულმა პირებმა უარი უნდა თქვან ძალადობაზე, პროტესტის ძალადობრივი ფორმით გამოსატყვანად, ოპონენტ კანდიდატებზე ზეწოლასა და ფიზიკურ შეურაცხყოფაზე. არ უნდა ჩაერიონ საარჩევნო ადმინისტრაციის საქმიანობაში და თავი უნდა შეიკავონ ისეთი ქმედებებისგან, რომლებიც საარჩევნო ადმინისტრაციაზე ზეწოლად აღიქმება.

- **მედიაგარემო**

მედიის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულები დროულად უნდა იყოს გამოძიებული.²⁰² რაც შეეხება მედია საკანონმდებლო სივრცეს, ვფიქრობთ, არჩევნების მეორე ტურის გამართვის შემთხვევაში, საარჩევნო კამპანიის გაშუქების, საარჩევნო სუბიექტებისათვის მედიაზე ხელმისაწვდომობის კუთხით არსებული საკითხები საკანონმდებლო დონეზე უნდა დარეგულირდეს.

²⁰² 2012 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ საიამ მიმართა სამართალდამცავ ორგანოებს და მოითხოვა ჟურნალისტის პროფესიული საქმიანობისათვის უკანონოდ ხელშეშლის 38 შემთხვევის გამოძიება. საქართველოს მთავარი პროკურატურიდან მიღებული წერილის თანახმად, 2013 წლის სექტემბრის მონაცემებით, ამ 38 საქმიდან 21 სისხლის სამართლის საქმეზე გამოძიება კვლავ არ არის დასრულებული. 38 საქმიდან 5 საქმეზე შეწყდა გამოძიება დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო. გამოძიება დასრულდა და განაჩენი დადგა 38-დან მხოლოდ 3 შემთხვევაში. 2014 წლის თებერვალში საიამ კვლავ მიმართა საქართველოს მთავარ პროკურატურას ზემოაღნიშნული საქმეების მიმდინარეობის შესახებ ინფორმაციის მოთხოვნით, თუმცა, ამჯერად პროკურატურამ არ გაასაჯაროვა აღნიშნული ინფორმაცია.

დანართი 1

სავარაუდოდ ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებისა და წინასაარჩევნო აგიტაციის წესების დარღვევის ფაქტები:

- **თბილისის მერიის საზოგადოების სამსახურის მიერ** პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ თბილისის მერობის კანდიდატის ნიკა მელიას სასარგებლოდ რესურსის გამოყენება;²⁰³
- **ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების ფაქტი ოზურგეთში** – მუნიციპალიტეტის №9 საბავშვო ბაღში ღონისძიების ორგანიზატორის მიერ კოალიცია „ქართული ოცნების“ სასარგებლოდ აგიტაცია.²⁰⁴
- **ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენების ფაქტი** კოალიცია „ქართული ოცნების“ ხარაგაულის გამგებლობის კანდიდატის სასარგებლოდ ხარაგაულის მუნიციპალური გაზეთის „ახალი ხარაგაულის“ მიერ.
- ადგილობრივი თვითმმართველობის **საჯარო მოხელეთა ორგანიზებული დასწრება გორში „ქართული ოცნების“ საარჩევნო შეხვედრაზე**.²⁰⁵
- სამუშაო საათების განმავლობაში ოზურგეთის **სოფელ ნატანების რწმუნებულის ყოფნა** კოალიცია „ქართული ოცნების“ ოზურგეთის რაიონულ ოფისში პარტიულ შეხვედრაზე.²⁰⁶
- **შიდა ქართლის გუბერნატორის მოადგილის ყოფნა** კასპში „ქართული ოცნების“ რაიონულ ოფისში პარტიულ აქტივისტებთან შეხვედრაზე.²⁰⁷
- ქუთაისის მერის მოადგილის **აგიტაციაში მონაწილეობის ფაქტი**.²⁰⁸

²⁰³ <http://frontnews.ge/ge/news/37044-> (ნანახია 02.05.2014) 2014 წლის 16 მაისს ცესკომ დააკმაყოფილა საიას განცხადება და თბილისის მერიის წინააღმდეგ სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინა საქართველოს ორგანული კანონის საარჩევნო კოდექსის 48-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტისა და 49-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის დარღვევის ფაქტზე, რაც ამავე კოდექსის 88-ე მუხლის თანახმად, სამართალდამრღვევ პირთა მიმართ შესაბამისი სანქციას ითვალისწინებს (ჯარიმას 2000 ლარის ოდენობით). აღნიშნული ოქმი, თანდართული მასალებით, შემდგომი რეაგირებისთვის თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაეგზავნა.

²⁰⁴ საიას განცხადების საფუძველზე, ოზურგეთის საოლქო საარჩევნო კომისიამ 2014 წლის 28 მაისს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი შეადგინა საბავშვო ბაღის მენეჯერის, ვერა ვასაძის მიმართ, საარჩევნო კოდექსის 45-ე მუხლის მე-7 პუნქტის დარღვევის გამო და საქმის მასალები სასამართლოს გადაუგზავნა.

²⁰⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=akSvEcmcB3Y>

²⁰⁶ <http://www.cec.gov.ge/ge/mediisatvis-4-ge/pres-reelizebi-13-ge/31-maisis-sxdomis-shedegebi.page>

²⁰⁷ www.qartli.ge/web/18105

²⁰⁸ აღნიშნული ფაქტის შესახებ იხილეთ ამომრჩევლის მოსყიდვის თავი. 11.2.

- საჯარო მოხელეთა წინასაარჩევნო აგიტაციაში მონაწილეობის ფაქტი თუშეთში.²⁰⁹
- პატრიარქის ქორეპისკოპოსის იაკობის მიერ საკვირაო ქადაგებისას „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საწინააღმდეგო აგიტაცია.²¹⁰

²⁰⁹ <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.731497940205372.1073742220.531910146830820&type=1> 30 აპრილს ახმეტის მუნიციპალიტეტის გამგებლის მოვალეობის შემსრულებელი ბექა ბაიდაური და მამუკა ხოლეგაშვილი – პარტია „ქართული ოცნება – დემოკრატიული საქართველოს“ თავმჯდომარე, რომელიც აგრეთვე იყო ახმეტის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ადმინისტრაციული სამსახურის უფროსის მოვალეობის შემსრულებელი, გამგეობის სხვა წარმომადგენლებთან ერთად თუშეთში იმყოფებოდნენ და მათ თუშეთში მუდმივად მცხოვრებ მოსახლეობას სააღდგომო კალათები და მედიკამენტები გადასცეს.

²¹⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2212> დამატებითი ინფორმაციისათვის იხილეთ საარჩევნო ადმინისტრაციის თავი.

დანართი 2

ფიზიკური თავდასხმისა და ანგარიშსწორების ფაქტები

- 2014 წლის 31 მარტს გვიან ღამით საქართველოს პარლამენტისა და პარტია „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრს ნუგზარ ნიკლაურს საკუთარ სახლთან უცნობი პირები ფიზიკურად გაუსწორდნენ.²¹¹
- 2014 წლის 27 მაისს, მედიაში გავრცელებული ინფორმაციის თანახმად, პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრს და ამავე პარტიის წარმომადგენელს იუსტიციის სამინისტროსთან არსებული თავისუფალი და სამართლიანი არჩევნებისთვის უწყებათაშორის კომისიაში – ზურაბ ჭიაბერაშვილს აბაშიძის №22-ში მდებარე ლიტერატურულ კაფეში თავს დაესხნენ და ფიზიკურად გაუსწორდნენ.²¹²
- 2014 წლის 4 ივნისს არასაპარლამენტო ოპოზიციის თელავის მერობის კანდიდატს გიორგი მოსიაშვილს თელავში, ნადიკვრის ქუჩაზე მდებარე არასაპარლამენტო ოპოზიციის ოფისთან დანით შეიარაღებული პირი თავს დაესხა.²¹³
- 2014 წლის 15 ივნისს წყალტუბოში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატს ზვიად თვალთვაძეს სცემეს.²¹⁴
- დედოფლისწყაროს რაიონის სოფელ მირზაანში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მხარდამჭერს, 71 წლის დომენტი ყოჩიშვილს ფიზიკურად გაუსწორდნენ.²¹⁵
- 2014 წლის 14 ივნისს ზემო ფონიჭალაში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქტივისტებმა ლაშა რუხიაიამ, გია საბაშვილმა, მარიამ შამათავამ და მიხეილ შამოევმა სხეულის სხვადასხვა დაზიანება მიიღეს.²¹⁶
- 29 მაისს პარტია „ერთიანობის დარბაზის“ გორის მერობის კანდიდატის თამაზ მაყაშვილის მხარდამჭერის შალვა გოლოშვილის მიმართ ზენოლა განხორციელდა.²¹⁷

²¹¹ <http://gyla.ge/geo/news?info=2045>

²¹² <http://gyla.ge/geo/news?info=2128>

²¹³ <http://ick.ge/rubrics/politics/18296-i.html>, http://www.tanamgzavri.tv/index.php?option=com_content&view=article&id=2846:2014-06-03-21-10-29&catid=12:2011-11-20-20-56-22&Itemid=16 და <http://kakhethinews.ge/ge/home/news/main-theme/telavis-merobis-ert-ert-kandidats-giorgi-mosiasvils-tavs-daesxnen-video>

²¹⁴ „ნაციონალური მოძრაობის“ წყალტუბოს ორგანიზაციის ხელმძღვანელ მამუკა სალარეიშვილთან სატელეფონო საუბარი.

²¹⁵ <http://ick.ge/rubrics/politics/18249-i.html>

²¹⁶ http://saqinform.ge/index.php?option=com_content&view=article&id=19253:-----125-----&catid=102:samartali&Itemid=473#axzz391oFtfCT

- 2014 წლის 5 ივნისს ლეიბორისტული პარტიის მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის ჯაბა ენდელაძის მიმართ ფიზიკური ზეწოლა განხორციელდა.
- თეთრიწყაროში 2014 წლის 10 ივნისს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ სოფელ დურნუკის კანდიდატის სვეტლანა ჯირაშვილის მეუღლის გეგორ ჯირაშვილზე ზეწოლა განხორციელდა.
- 2014 წლის 5 ივნისს მარნეულის საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მიმართ ზეწოლა განხორციელდა.
- გურჯაანის საკრებულოს დეპუტატობის დამოუკიდებელი კანდიდატის გივი რამაზაშვილისა და მისი მხარდამჭერების – გულო ბასილაშვილისა და ოთარ მირიანაშვილის მიმართ მუქარა განხორციელდა.
- 2 ივნისს დილის 6 საათზე „ლეიბორისტული პარტიის“ ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის პროპორციული სიის პირველი ნომრისა და თხილნარის თემის მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის უშანგი ცეცხლაძის საცხოვრებელი სახლის ჩხრეკა განხორციელდა.²¹⁸
- ბათუმში ფიზიკურად გაუსწორდნენ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქტივისტს ლევან ტეტემაძეს, რის შედეგადაც, იგი ბათუმის რესპუბლიკურ საავადმყოფოში გადაიყვანეს.
- 2014 წლის 25 აპრილს სამართალდამცავმა ორგანოებმა ყვარლის მუნიციპალიტეტის გამგებელი და ძიუდოს ფედერაციის პრეზიდენტი დავით ქევზიშვილი დააკავეს. მასთან ერთად დააკავეს მუნიციპალიტეტის სამი სოფლის (შილდის, ახალსოფლისა და გრემის) რწმუნებულები, „ქართული ოცნების“ წევრები და მოქალაქეები, სულ 17 პირი – პოლიციის მოთხოვნისადმი დაუმორჩილებლობისა და წვრილმანი ხულიგნობის მუხლით.²¹⁹ მოგვიანებით, საიას განცხადების საფუძველზე, ყვარლის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი თ.გუგოშვილი პოლიციამ წვრილმანი ხულიგნობის მუხლით დააკავა.

²¹⁸ შს სამინისტროს ცნობით, ცეცხლაძის სახლში ჩხრეკა ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე ჩატარდა. უწყების პრესცენტრში განმარტავენ, რომ არსებული ინფორმაციით, კანდიდატი გაუფორმებელ იარაღს ინახავდა, რაც გადამოწმების შედეგად არ დადასტურდა.

²¹⁹ <http://gyla.ge/geo/news?info=2090>

დანართი 3

წინასაარჩევნო კამპანიის ხელშეშლის ფაქტები

- 7 აპრილს ინციდენტის ფონზე წარიმართა „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ შიდაპარტიული შეხვედრა ახალციხეში.²²⁰ შეხვედრის პარალელურად გაიმართა საპროტესტო აქცია, რომელშიც მონაწილეობდნენ ახალციხის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი ნოდარ ტალახაძე და არასამთავრობო ორგანიზაცია „საზოგადოებრივი დარბაზის“ წევრები. შეხვედრიდან გამოსული „ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლები აქციის მონაწილეებმა შეურაცხყოფელი შეძახილებით გააცვილეს.²²¹
- 10 აპრილს ქვეყნის სხვადასხვა ადგილას – ანაკლიაში, თელავში, წყალტუბოსა და თბილისში – ადგილი ჰქონდა პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენელთა მიერ ორგანიზებული შეხვედრების ჩაშლის მცდელობას, ასევე, ბათუმში, საკონსტიტუციო სასამართლოს შენობასთან, გიგი უგულავას სიტყვიერ შეურაცხყოფას და მის მიმართ კვერცხების სროლას. აღნიშნული ინციდენტები გადაიზარდა სიტყვიერ და ფიზიკურ დაპირისპირებაში.²²²
- 12 აპრილს ინციდენტი მოხდა ზუგდიდში „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ აქციის დაწყებამდე. „ნაციონალური მოძრაობის“ მომხრეებსა და მოწინააღმდეგეებს შორის სიტყვიერი შელაპარაკება ფიზიკურ დაპირისპირებაში გადაიზარდა.²²³
- 2014 წლის 12 მაისს დაპირისპირება მოხდა „ქართული ოცნების“ მხარდამჭერებს შორის. საიას მონიტორების ინფორმაციით, ორი საარჩევნო შტაბი, რომლებიც ცალ-ცალკე „ქართული ოცნების“ სახელით მოქმედებდა, ერთმანეთს დაუპირისპირდა.²²⁴ აღნიშნული დაპირისპირებისას, წყალტუბოს „ქართული ოცნების“ შტაბის უფროსმა ჯემალ ფანცხავამ „რუსთავი 2“-ის ვიდეოკამერა დააზიანა.²²⁵
- 24 მაისს კოალიცია „ქართული ოცნების“ აქტივისტებმა აქცია გამართეს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო შტაბთან. აქციაზე ისმოდა შეძახილები: „მკვლელებო; თქვენ გაყიდეთ

²²⁰ <http://sknews.ge/index.php?newsid=3482#.U0Q-mPmSxqU>

²²¹ <http://sknews.ge/index.php?newsid=3481#.U0e3SaiSxWI>

²²² <http://police.ge/ge/shinagan-saqmeta-saministros-gantskhadeba/6455> სამართალწარმოება იმავე დღეს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლით დაიწყო. პიროვნებების იდენტიფიცირების შემდეგ, სამართალდამცველებმა შეიძინა პირი დააკავეს. ბათუმში დაკავებულ პირებს: ვ.მ-ს – 100 ლარი, მ.ლ-ს – 3 დღით ადმინისტრაციული პატიმრობა შეეფარდა. საიას ინფორმაციით, 100-100 ლარი შეეფარდა დანარჩენ ხუთ დაკავებულ პირსაც.

²²³ <http://1tv.ge/news-view/67237>

²²⁴ <http://topnews.com.ge/index.php?newsid=2366>

²²⁵ <http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=rustavi2> გადაცემა «კურიერი» 15:16:40-დან 15:18:12-მდე.

რუსთავი; სექტანტებო“.²²⁶ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრისა და მერობის კანდიდატის მამუკა ჩიქოვანის განცხადებით, მას შეხვედრა ჰქონდა დანიშნული იმ დღეს ოფისში, ხოლო აქციის მონაწილეებმა ხელი შეუშალეს წინასაარჩევნო კამპანიის ჩატარებაში.²²⁷

- 2014 წლის 31 მაისს, დაპირისპირების ფონზე ჩაიარა ფონიჭალაში პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ კრწანისის რაიონის მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის ხათუნა ბერძენიშვილის მხარდასაჭერად გამართულმა აქცია-კონცერტმა.²²⁸ მოქალაქეთა გარკვეულმა ჯგუფმა მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატსა და მის მხარდამჭერებს კვერცხები დაუშინა.²²⁹
- 28 მაისის ღამეს გარდაბანში ინციდენტი მოხდა, რა დროსაც ერთმანეთს ფიზიკურად დაუპირისპირდნენ გარდაბნის რაიონში მაცხოვრებელთა ცალკეული ჯგუფები. შეტაკება იმდენად სერიოზული იყო (თვითმხილველების თქმით, დაპირისპირებაში დაახლოებით 300 ადამიანი მონაწილეობდა), რომ, საინფორმაციო სააგენტოების მონაცემებით, მდგომარეობის განსამუხტავად სპეცდანიშნულების რაზმის მობილიზება გახდა საჭირო.²³⁰
- 2014 წლის 7 ივნისს, პოლიტიკური გაერთიანება „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წევრებმა გიგა ბოკერია, გიგი უგულავამ და გიორგი ბარამიძემ ბათუმის თეატრის წინ წინასაარჩევნო შეხვედრა გამართეს.²³¹ გავრცელდა ინფორმაცია, რომ შეხვედრაზე პოლიტპატიმრები მივიდნენ. შეხვედრა დაპირისპირების ფონზე წარიმართა. პარტიაში განაცხადეს, რომ უცნობმა პირებმა „ნაციონალური მოძრაობის“ ლიდერებსა და მხარდამჭერებს ჯერ სიტყვიერი, შემდეგ კი ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენეს. მოგვიანებით, პარტიაში განაცხადეს, რომ ინციდენტი კოალიცია „ქართული ოცნების“ ორგანიზებული იყო და მასში „ქართული ოცნების“ ბათუმის მერობის კანდიდატის გიორგი ერმაკოვის შტაბის წევრები მონაწილეობდნენ. ითქვა ისიც, რომ დაპირისპირებისას ადგილზე პოლიცია არ გამოჩენილა.²³²
- 6 ივნისს, „ნაციონალური მოძრაობის“ საარჩევნო შტაბის წინ აქცია გამართეს თავდაცვის სამინისტროს გაუჩინარებული დაზვერვის ოფიცრის პაატა ქარდავას ოჯახის წევრებმა და ათეულო-

²²⁶ <https://www.facebook.com/photo.php?v=338667579616527&set=vb.306943529455599&type=2&theater>

²²⁷ <http://www.reportiori.ge/?menuid=2&id=27985> მომდევნო დღეს, 26 მაისს, გავრცელდა ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ „ქართულმა ოცნებამ“ რუსთავის შტაბის ხელმძღვანელი თანამდებობიდან გაათავისუფლა.

²²⁸ <http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=rustavi2>

²²⁹ <http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=rustavi2>

²³⁰ <http://gyla.ge/geo/news?info=2132> ადგილობრივი მოსახლეობა ასევე უკმაყოფილებას გამოთქვამდა სამართალდამცავი სტრუქტურების უუნარობის გამო, რადგან მათ ვერ შეძლეს ასეთი მასშტაბური დაპირისპირების თავიდან აცილება და გამოძიების დროულად დაწყების უზრუნველყოფა.

²³¹ <http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=rustavi2>

²³² ინციდენტთან დაკავშირებით, საქმე აღძრულია ცემის ფაქტზე და არა – წინასაარჩევნო კამპანიის ხელშეშლაზე.

ბით მოქალაქემ.²³³ აქციის მონაწილეები საქმის გამოძიებას, „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ზუგდიდის გამგებლობის კანდიდატის თენგიზ გუნავას და სხვა ყოფილი მაღალჩინოსნების დასჯას ითხოვდნენ. აქცია ფიზიკურ დაპირისპირებაში გადაიზარდა, რა დროსაც აქციის მონაწილეებმა „ნაციონალური მოძრაობის“ შტაბს ქვები ესროლეს და ოფისში შეჭრა სცადეს. დაზიანება მიიღო „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მაჟორიტარობის კანდიდატმა სალომე მაქაცარიამ. გავრცელებული ინფორმაციით, პოლიციამ აქციის 2 მონაწილე დააკავა.²³⁴

- 2014 წლის 9 ივნისს ცაგერის კულტურის სახლთან „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ლიდერებს – გიგი უგულავასა და გიგა ბოკერიას, რომლებსაც შეხვედრა ჰქონდათ ამომრჩევლებთან, კოალიცია „ქართული ოცნების“ წევრები და კანდიდატები დახვდნენ,²³⁵ კვერცხები დაუშინეს და ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენეს. ინციდენტის ადგილზე იმყოფებოდა საპატრულო პოლიცია, თუმცა, მათ კოალიციის წევრების შეჩერება არ უცდიათ.
- 11 ივნისს „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ზუგდიდის საარჩევნო შტაბის წინ თავდაცვის სამინისტროს დაზვერვის გაუჩინარებული ოფიცრის პაატა ქარდავასა და სატყეო დეპარტამენტის მეტყევე-რეინჯერის დავით ცინდელიანის ოჯახის წევრებმა და ნათესავებმა აქცია გამართეს, სადაც ასევე იმყოფებოდა ათეულობით მოქალაქე. აქციის მონაწილეებმა „ნაციონალური მოძრაობის“ ზუგდიდის გამგებლობის კანდიდატის თენგიზ გუნავასა და ყოფილი მაღალჩინოსნების დასჯა მოითხოვეს, იმ არგუმენტით, რომ თენგიზ გუნავა ცინდელიანისა და ქარდავას გაუჩინარების დროს სამხარეო პოლიციის მთავარი სამმართველოს უფროსი იყო. აქციის მონაწილეები საარჩევნო შტაბში შეჭრას ცდილობდნენ, თუმცა, პოლიციამ მათი შეჩერება შეძლო.
- 14 მაისს ქუთაისში პოლიციისთვის წინააღმდეგობის განევის ბრალდებით „არასაპარლამენტო ოპოზიციის“ იმერეთის რეგიონული ორგანიზაციის ხელმძღვანელი და ქუთაისის შტაბის უფროსი გოგი წულაია დააკავეს. დაკავების მიზეზი გახდა პოლიციისთვის წინააღმდეგობის განევა.²³⁶ სასამართლომ წულაიას მხოლოდ სიტყვიერი გაფრთხილება მისცა. გათავისუფლებულმა წულაიამ განაცხადა, რომ 15 მაისს აქციის გამართვას გეგმავდა იუსტიციის სახლის წინ, შემდეგ კი – სწორედ საქალაქო სასამართლოსთან და ამიტომ დააკავეს.²³⁷
- 2014 წლის 21 მაისს ბათუმში საპატრულო პოლიციამ პარტია „საქართველოს გზის“ ბათუმის

²³³ <http://gyla.ge/geo/news?info=2150>

²³⁴ <http://www.myvideo.ge/?act=dvr&chan=rustavi2hq> კურიერი 9 საათზე. 21:41:20-დან. აღსანიშნავია, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ 5 ივნისს გავრცელა განცხადება და თავდაცვის სამინისტროს გაუჩინარებული დაზვერვის ოფიცრის პაატა ქარდავას საქმე გახსნილად გამოაცხადა. საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა განაცხადა, რომ პაატა ქარდავას საქმეში თენგიზ გუნავაც ფიგურირებდა.

²³⁵ ლაშა კვირიკაშვილი – კოალიცია „ქართული ოცნების“ კანდიდატი ცაგერის საკრებულოს პარტიულ სიაში, გოგიტა ახვლედიანი – კოალიციის წევრი, სოფ. ალვის მაჟორიტარი დეპუტატი, დამოუკიდებელი კანდიდატი ამავე სოფელში, რამაზ მურცხვალაძე – კოალიციის წევრი და ცაგერის შტაბის თანამშრომელი.

²³⁶ <http://topnews.com.ge/index.php?newsid=2398>

²³⁷ <http://kutaistoday.com/?p=5301>

საკრებულოს მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატი ირაკლი ირემაძე დააკავა, რომელიც მეგობართან ერთად სატრანსპორტო საშუალებით გადაადგილდებოდა. დაკავების შემდეგ საპატრულო პოლიციამ ის და მისი მეგობარი ნარკოტიკულ შემონმებაზე გადაიყვანა. ირემაძის მეგობარი მაღლევე გამოუშვეს, მაგრამ თავად ირემაძე ხუთ საათზე მეტ ხანს ალოდინეს. დროის იმ მონაკვეთში, როდესაც ირემაძე ნარკოტიკებზე შესამონმებლად გადაიყვანეს, მას მოსახლეობასთან დაგეგმილი შეხვედრა ჩაეშალა.²³⁸

- დაპირისპირება მოჰყვა 28 მაისს ქ. რუსთავში სამოქალაქო განვითარების სააგენტოში (CIDA) ჩატარებულ ტრენინგს, რომელიც კოალიცია „ქართული ოცნების“ მიერ საუბნო საარჩევნო კომისიაში დანიშნულ წევრებსა და დამკვირვებლებს უტარდებოდა. ტრენინგის მიმდინარეობისას CIDA-ს ოფისში შევიდნენ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობისა“ და „თავისუფალი ზონის“ წევრები, რომელთაც ტრენინგის მსვლელობის ვიდეო გადაღება სურდათ.

²³⁸ <http://www.netgazeti.ge/GE/105/News/31703/>

დანართი 4

წინასაარჩევნო მასალების გავრცელებაში ხელშეშლის ფაქტები

- 2014 წლის 2 ივნისს ბათუმის საკრებულოს წინ მშენებარე კორპუსის ღობეზე, ძველი ბათუმის მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის ირაკლი ჩაველიშვილის პლაკატების გარდა, ყველა პოლიტიკური პარტიის საარჩევნო პლაკატები შავად იყო გადაღებული.²³⁹
- 2014 წლის 25 მაისს „არასაპარლამენტო ოპოზიციის“ წარმომადგენელს სოსო ბორცვაძეს და „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებს პარტია „ქართული პარტიის“ წარმომადგენლებმა არ მისცეს პლაკატების გაკვრის შესაძლებლობა.²⁴⁰
- „ნინო ბურჯანაძე – ერთიანი ოპოზიციის“ ქალაქ გორის მერობის კანდიდატის მამუკა ნოზაძის განცხადებით, გორში, სადგურის დასახლებაში, მისი და მაჟორიტარი კანდიდატის პლაკატებს ზემოდან „ქართული ოცნების“ პლაკატები გადააკრეს, ხოლო ქალის დასახლებაში მისი და მაჟორიტარი კანდიდატის პლაკატებს გადაკრული ჰქონდა „სალომე ზურაბიშვილი – საქართველოს გზის“ პლაკატები, ასევე, 27 მაისს ქალაქ გორში სტალინის ქუჩაზე გამოკრული პლაკატები ჩამოხიეს.
- 2014 წლის 14 მაისს „ნინო ბურჯანაძე – ერთიანი ოპოზიციის“ ქალაქ თელავის საკრებულოს პროპორციული სიის დეპუტატობის კანდიდატმა მაკა მოსიაშვილმა ჟურნალისტებისათვის ბრიფინგი გამართა და განაცხადა, რომ მის პარტიას გამგებლისა და მერობის კანდიდატების სარეკლამო ბანერების გაკვრის საშუალებას არ აძლევდნენ, მაშინ როდესაც, „ქართულ ოცნებას“ უპრობლემოდ ჰქონდა ბანერებზე წვდომა.²⁴¹
- გოგი წულაიამ, არასაპარლამენტო ოპოზიციის წარმომადგენელმა, ბრიფინგი გამართა და განაცხადა, რომ ქუთაისში გარეგანათების ბოძებზე გაკრული იყო სააგიტაციო პლაკატები, რაც დარღვევას წარმოადგენდა, ვინაიდან, საარჩევნო კანონმდებლობით და თვითმმართველი ქალაქის ქუთაისის საკრებულოს №510 ბრძანებით, საარჩევნო სააგიტაციო მასალის გაკვრა გარე განათების ბოძებზე აკრძალულია. მისი განცხადებით, საკრებულოს აქტი დაარღვია როგორც „ქართულმა ოცნებამ“, ასევე „ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ.“ მერის მოვალეობის შემსრულებელმა ნოდარ მიქიაშვილმა განაცხადა, რომ მერია კანონდარღვევის ფაქტებზე რეაგირებას მოახდენდა.²⁴²
- არჩევნების ფარგლებში მიმდინარე საარჩევნო კამპანიის მიზნით, ქ. თბილისში, სხვადასხვა ადგილას, „ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ“ განათავსა სააგიტაციო ბანერები და სააგიტაციო მასალები. პარტიის განცხადებით, 2014 წლის 7 მაისს დაუდგენელმა პირებმა დააზიანეს ქ. თბილისში, დავითაშვილის აღმართზე და წყნეთის გზატკეცილზე განთავსებული „ერთიანი ნაციონალური

²³⁹ ტვ 25-ის ლინკი: http://tv25.ge/?page=news&news_id=11686

²⁴⁰ „qartli.ge“

²⁴¹ <http://localinfo.ge/?p=1743>

²⁴² http://psnews.ge/index.php?m=68&news_id=56331#, ინტერნეტ-გაზეთი PS-ნიუსის სტატია.

მოძრაობის“ სააგიტაციო ბანერი (ნიკა (ნიკანორ) მელიას და გიგი უგულავას გამოსახულებით). ასევე, 2014 წლის 9 მაისს ჩამოხიეს, გადაღებეს და დაფარეს ილია ჭავჭავაძის გამზირზე, ვაკის პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე გაკრული სააგიტაციო მასალები თბილისის მერობის კანდიდატის ნიკა (ნიკანორ) მელიას და ვაკის ადგილობრივი მაჟორიტარული ოლქიდან ქ. თბილისის საკრებულოს წევრობის კანდიდატის – ბაჩო (ჰენრი) დოლიძის გამოსახულებით; ანალოგიურად დაზიანდა სააგიტაციო მასალა სხვადასხვა მისამართზე.²⁴³

²⁴³ „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ ქ. თბილისის მერობის კანდიდატის (ნიკა (ნიკანორ) მელიას სააგიტაციო ბანერის დაზიანების ფაქტზე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 187-ე მუხლის პირველი ნაწილით „სხვისი ნივთის დაზიანება ან განადგურება, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია“ გამოძიება დაიწყო. ხელახალი განთავსების თანხამ შეადგინა 743,4 ლარი (საგადასახადო ანგარიშფაქტურა – 2014 წლის 13 მაისი). ამ დოკუმენტით დასტურდება, რომ მიყენებული ზიანი არის მნიშვნელოვანი.

დანართი 5

ჟურნალისტების წინააღმდეგ განხორციელებული უკანონო ქმედებები

- 2014 წლის 27 მაისს ჟურნალისტ მერაბ როდონაიას უკანონოდ შეეზღუდა საარჩევნო ბლოკ „ქართული ოცნების“ კანდიდატსა და ზუგდიდის რაიონის სოფელ რუხის მოსახლეობას შორის გამართულ საჯარო შეხვედრაზე დასწრების უფლება. მას დაემუქრნენ და სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენეს, ხოლო გადაღებული მასალა წაუშალეს.
- ჟურნალისტ მერაბ როდონაიასთან დაკავშირებით, მეორე ინციდენტი 2014 წლის 14 ივნისს მოხდა ქალაქ ზუგდიდში, საარჩევნო ბლოკ „ქართული ოცნების“ კანდიდატის ოფისში. აღნიშნულთან დაკავშირებითაც საიამ მიმართა შინაგან საქმეთა სამინისტროს, გამოძიება კვლავ მიმდინარეობს.
- 2014 წლის ივლისში პოლიტიკური პარტია „ქართული ოცნების“ კანდიდატის წინასაარჩევნო შეხვედრის დროს ახმეტის სკოლის პედაგოგებთან, გამგებლობის კანდიდატი და მისი რამდენიმე მხარდამჭერი აიძულებდნენ კახეთის საინფორმაციო ცენტრის რედაქტორს გელა მთივლიშვილს, დაეტოვებინა შეხვედრის ადგილი, ამასთან, ცდილობდნენ, მისთვის ვიდეოკამერა წაერთმიათ. საბოლოოდ, კანდიდატმა და მისმა მხარდამჭერებმა, ჟურნალისტის იქ ყოფნის გამო, წინასაარჩევნო შეხვედრა ჩაშალეს.
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს წევრმა მედეა ვასაძემ, რომელსაც აჭარის უმაღლესი საბჭოს საქმიანობის შესახებ მომზადებული კრიტიკული ფილმის შინაარსი არ მოეწონა, 2014 წლის 8 ივნისს დაურეკა ფილმის ავტორს, ტვ 25-ის ჟურნალისტს ჯაბა ანანიძეს, გააკრიტიკა აღნიშნული მასალა და მის მიმართ გამოძიების დაწყებით დაემუქრა, ეუბნებოდა, თითქოს ქალაქში დადიოდა ხმები მისი არატრადიციული სექსუალური ორიენტაციის შესახებ. ჟურნალისტმა გაასაჯაროვა მისი და დეპუტატის სატელეფონო საუბრის ჩანაწერი. საიამ გამოაქვეყნა ორი საჯარო განცხადება და სამართალდამცავ ორგანოებს მოუწოდა, გამოეძიებინათ ჟურნალისტის პროფესიული საქმიანობისათვის უკანონოდ ხელშეშლის ფაქტი, ასევე, მოითხოვა, აჭარის უმაღლეს საბჭოს კენჭისყრაზე დაეყენებინა ადამიანის უფლებათა კომისიის თავმჯდომარეობიდან მედეა ვასაძის გადაყენების საკითხი. მოგვიანებით, საბჭომ კენჭი უყარა აღნიშნულ საკითხს, თუმცა, არასაკმარისი ხმების გამო, გადაწყვეტილება არ იქნა მიღებული. რაც შეეხება ფაქტის გამოძიებას, სამართალდამცავმა ორგანოებმა არ დაიწყეს გამოძიება დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო.
- **სამაჟნეებლო კომპანია „ტელეარხ 25“-ის საქმე** – „ტელეარხი 25“-ის მესაკუთრეების, გიორგი სურმანიძის და ჯემალ ვერძაძის განმარტებით, გამოძიების ფარგლებში, რომელიც ამავე კომპანიის მენილეების ნათესავებისათვის 2012 წლის 24 თებერვალს სახელმწიფო ქონების სიმბოლურ ფასად

გადაცემას ეხება,²⁴⁴ 2013 წლის 17 დეკემბერს, ისინი დაიბარეს საქართველოს მთავარ პროკურატურაში, რა დროსაც არავითარი საგამოძიებო მოქმედება არ ჩატარებულა, შედგა არაფორმალური შეხვედრა, რომლის დროსაც, მათი თქმით, ადგილი ჰქონდა ფსიქოლოგიურ ზეწოლას. ტელეკომპანიის მესაკუთრეთა განცხადებით, ზეწოლას დაახლოებით ათამდე პროკურორი ახორციელებდა, რომლებსაც პროკურატურის მაღალი თანამდებობის პირი ხელმძღვანელობდა. ჯემალ ვერძაძისა და გიორგი სურმანიძის განმარტებით, ზეწოლა გამოიხატა მათთვის შეურაცხყოფის მიყენებასა და ოჯახის წევრების მიმართ მუქარაში. ასევე, მათი განცხადებით, პროკურორები ტელეკომპანიის მფლობელებისგან აგრესიული ტონით მოითხოვდნენ გამოძიებისთვის სასურველი ჩვენების მიცემას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, დაპატიმრებით დაემუქნენ.

- **„რუსთავი 2“-ის საქმე** – 2014 წლის 6 მაისს ჩატარებულ პრესკონფერენციაზე ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ის დირექტორმა განაცხადა, რომ შინაგან საქმეთა ორგანოები ტელეკომპანიის ხელმძღვანელებს ფარულად უსმენდნენ. აღნიშნულის დასტურად, ამავე პრესკონფერენციაზე გავრცელდა ტელეკომპანიის დირექტორის ნიკა გვარამიას და მისი მოადგილის, გადაცემის წამყვანის, ნინო შუბლაძის სამუშაო ოთახებში განხორციელებული ფარული აუდიო-ვიზუალური ჩანერის ამსახველი ვიდეომასალა. მოგვიანებით, 2014 წლის 10 მაისს, „რუსთავი 2“-ის ეთერით გავრცელდა საქართველოს მაღალი თანამდებობის პირების და ზოგიერთი ბიზნესმენის სატელეფონო საუბრების ამსახველი ფარული აუდიო ჩანაწერები. ყველა ამ მასალის გავრცელებისას, „რუსთავი 2“ აღნიშნავდა, რომ ჩანაწერების გავრცელება მიზნად ისახავდა უკანონო ფარული ჩანაწერების წარმოების მანკიერი პრაქტიკის გამოაშკარავებას. პროკურატურამ დაიწყო გამოძიება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 158-ე მუხლით (კერძო კომუნიკაციის საიდუმლოების დარღვევა). „რუსთავი 2“-ის მიერ აღნიშნული ინფორმაციის გავრცელებას არაერთგვაროვანი რეაქციები მოჰყვა ხელისუფლების წარმომადგენლების მხრიდან. მაღალი პოლიტიკური თანამდებობის პირები, მათ შორის მანანა კობახიძე, განმარტავდნენ, რომ „რუსთავი 2“-ს უნდა დაესახელებინა მის მიერ გავრცელებული ინფორმაციის წყარო,²⁴⁵ ხოლო ეკა ბესელია საჯაროდ აფიქსირებდა პოზიციას, რომ კერძო კომუნიკაციის საიდუმლოების დარღვევისთვის ყველა თანაბრად აგებდა პასუხს.²⁴⁶
- **სატელევიზიო რეიტინგების გამზომველი კომპანიის TVMR-საქართველოს საქმე** – 2014 წლის 27 თებერვალს სატელევიზიო რეიტინგების გამზომველ კომპანია TVMR-საქართველოში შემოსავლების სამსახურმა ინვენტარიზაცია დაიწყო. ინვენტარიზაციის პროცესში საქართველოს შემოსავლების

²⁴⁴ 2012 წლის 24 თებერვალს სამაუწყებლო კომპანია „ტელეარხ 25“-ის მესაკუთრეების ნათესავებს, პირდაპირი მიყიდვის წესით, სიმბოლურ ფასად გადაეცათ დაახლოებით 4 მილიონი ლარის ღირებულების სხვადასხვა სახელმწიფო ქონება. იმავე დღეს საჯარო რეესტრში დაფიქსირდა ტელეკომპანიის მესაკუთრეების მიერ კუთვნილი ნივთების გასხვისების ფაქტი.

²⁴⁵ <http://news.ge/ge/news/story/68285-arsebitia-rom-rustavi-2-ma-rogoris-dazaralebulma-mkharem-tavisi-valdebulebebi-shearsulos>

²⁴⁶ http://www.youtube.com/watch?v=ijFtBbsR_w4

სამსახურის წარმომადგენლებმა მოითხოვეს იმ ოჯახების პერსონალური მონაცემები (სახელები, საცხოვრებელი მისამართები), რომლებიც სატელევიზიო რეიტინგების კვლევაში მონაწილეობენ და რომელთა საცხოვრებელ სახლებშიც რეიტინგების საზომი ხელსაწყოები, ე.წ. ფიფლმეტრებია განთავსებული. აღნიშნული ინფორმაცია, კვლევის წესების თანახმად, წარმოადგენს კონფიდენციალურ ინფორმაციას და მისი ნებისმიერი პირისათვის გამხელა, როგორც წესი, უარყოფითად მოქმედებს კვლევის შედეგების სანდოობაზე,²⁴⁷ რაც, თავის მხრივ, უარყოფითად აისახება მედია გარემოსა და მაუწყებლების ფინანსურ მდგრალობაზე.

²⁴⁷ საგადასახადო შემონწმეების მიზნებისათვის, კომპანიამ შემოსავლების სამსახურს კვლევაში მონაწილე პირთა მაიდენტიფიცირებელი ინფორმაციის – ნაწილობრივ (მონაწილეთა 10%), ხოლო ფიფლმეტრების საიდენტიფიკაციო უნიკალური მონაცემების – სრულად გადაცემა შესთავაზა. კომპანია TVMR-საქართველო დღესდღეობით ერთადერთი კომპანიაა საქართველოში, რომელიც სატელევიზიო რეიტინგების შესახებ კვლევას ახორციელებს ფიფლმეტრების გამოყენებით – საერთაშორისოდ აღიარებული და აპრობირებული მეთოდოლოგიით. კოალიციამ „მედიის ადვოკატირებისათვის“, რომლის წევრია საია, კვლევაში მონაწილე პირთა პერსონალური მონაცემების მესამე პირისთვის გადაცემა ქვეყანაში მაუწყებელთა რეიტინგების გაზომვის პროცესისთვის საფრთხის შემცველად მიიჩნია. კოალიციის განცხადებით, ასეთ ქმედებას შესაძლოა გამოეწვიოს TVMR-საქართველოს მიმართ სხვა კომპანიების მხრიდან უნდობლობა, რაც უსათუოდ უარყოფითად აისახებოდა როგორც კომპანიის შემოსავლებსა და ფუნქციონირებაზე, ასევე სარეკლამო ბაზრის მდგრალობაზე. <http://gyla.ge/geo/news?info=2033>